

at 4936.

S. R. M.
~~no. 67.~~
(27.)

Mai Kirschenberg,

Hargla kirikornõid, ⁹
sel 23^{dal} Jannuarist ¹⁸⁴⁴ paeväl
1844.

Milia & Sehera

Piibli luggemise,

wannast Testamentist kokkosäetu,

nink

Tarto keelde illespantu,

norembile nink wannambile opmiseses
nink ärratamiseses.

Tarto llinan,

Trükkitu Schönmanni lāsjaoman.

1842.

Gegen den Abdruck der vorliegenden Biblischen Erzählungen ic. ist von Seiten des Livl. Prov. Consistorium nach vorläufiger Durchsicht nichts einzuwenden.

Riga, den 2. Juli 1842.

N° 1132.

Präsident W. Fransehe.
Secretär Gledner.

Das in vorliegenden biblischen Erzählungen aus dem alten Testamente, zu Nutz und Frommen der Dörpstehntlichen Jugend, nichts gegen die Schrift des alten Testaments enthalten sey, wird nach vorläufiger Durchsicht desmittelst bescheinigt.

Riga, den 2. Juli 1842.
Consistorialassessor Kolbe

Der Druck ist unter der Bedingung erlaubt, daß die gesetzliche Zahl Exemplare der Censurcomität übergeben wird.

Dorpat, den 17. Juli 1842.

Censor Sahmen.

ENSV TA
Kirjandusmuuseumi
Arhiivraamatukogu

37239

Armas luggeja!

Sen weiksen ramatun löwwat sinna surest Piibli ramatust lühhidest üllespan-
tu, mes sulle tarbis lät oppetamis-
sēs, nuhtlemisēs, parrandamisēs nink karris-
tamisēs õigusen, et so silmile saas wal-
gustust, so sõamele armo, nink so jalgule
kinnitust, ahtakest elloteed kãwwa nink hoita.

Sis wõtta nüüd allustusēn weel üt-
te lühhikest oppust wašta, mes sinno juhha-
tap, mil wisil sedda ramatut pruki, et ta
sulle õnnistusēs lãās.

Kui sa weel weikenne ollet, nink opma-
ta luggeja; sis olgo sinno üllemhool, et
sa wãitat sedda ramatu tãhte mõda oppi,
et sinno luggeminne õige selges lãās, nink
sinna seddamaid arwo saat sest, mes sa
loet. Ent se tarwis palle, ni saggede kui
sa sedda ramatukest kãtte wõttat, omma
armsat Jssandat, et ta sulle õiget opmisē
himmu sõamette annas, sis saat sa pea
tundma, es sa pãiwast pãiwani saat kã-
wama tundmisēn nink armun Jummalala
nink innemiste een.

Se olli sulle üteldu, sa weikenne lug-
geja; — ent sinna, armas welli ehk sõsar,
ke sa ennamb lats ei olle, enge Jummalala
sõnna jo õigede moistat luggeda, arrã
pango sinnake lijas, kui sul weel armust
mõnne sõnnaga juhhatetas, mil wisil sinna
ka sest weiksest ramatust suurte kãw-
peat sama.

Sa löwwat sen ramatun 70 pätükki; egga patükki allustusfen ninf löppetusfen om üts weifenne wersifenne üllespannu. Kui sa nüüd pühhapäiwal öddangul, ehk pühhi ajal, ehk kunnas sinna muido aiga saat, ütte pätükki kätte wöttat, ninf moistat laulowisi, sis laula sedda üllespannu wersikest; ent ärra lasko ütfinda suud laulda, enge so südda laulgo ütten, muido ei lä laulminne kaswus mitte. Ent et südda wois laulja olla, sis om waja, et sa weel enne laulmist söand palwusfen üllendat taiwa pole, ninf omma Jesandat pallet, et temma esfi önnistamist annas sinno ette wötmisfele. Kui sa sis päle laulmist sedda pätükki ollet läbbiluggenu, sis jä mötlema, ninf üttele: „Nüüd olle minna, armas Jesand, sinnoga kónnelnu omman palwen ninf laulmisen, mes sa mulle nüüd wasta kostat ommast sönnast?“ Kui sa nida söamest küssit, sis saap se helde Jesand omma pühha Waimo läbbi sulle omma sönnafelletama, ninf sulle mitmasuggust pühha möttid luggemisfe al meelde algatama, olgo oppetamisfes, ehk karristamisfes, ehk parrandamisfes. Sis wötta wiimselt weel sedda otsa wersikest laulda, ninf so luggeminne ninf laulminne es wois sul sis kül önnistamata jada. Nüüd sago sulle weel üttele ehk töise pätükki man ötse kui eenkirjas näudetus, mil wisil neid henge üllendamisfes ninf kaswus pruiki. Wötta eddis

mäst pätükki kätte. Se alluštusse werssi-
 kenne om: „Ma tahha sul Jehowa laul-
 da“; — Sääł pallep sis usklik luggeja
 laulden hendale waimo wäkke üllewast, et
 ta kif wois Jesu nimmel tallitada. Kui
 ta nüüd päle laulmist loep eddimätsen pä-
 tükkin sest maast, et temma harrimata nink
 paljas olli, enne kui Jummal walgust loije,
 sis küssip temma seddamaid, kuis sis min-
 no põllomaga luggu? aggo ta ka weel
 paljas om nink harrimata? aggo pimmes-
 dust ka minno sõame süwuiusse pääl löw-
 wis? Sis puhkap temma sõamest: oh tulle
 walgustaja! — to walgust ka minno henge-
 gele! — las so waimo mo põllokest harris-
 da, et ta rohkebat wilja wois kanda igga-
 wetseš ellus!

Nink kui ta sis eddesi loep, kuis Jum-
 mal ni targalikkult kif mailma, nink kif
 lood asju om lonu omma wäggewa sõn-
 na läbbi, nink wiimsest innemist omma
 palge perra, sis tullep täl meelde õnsa Luts-
 terusse selletaminne: Minna ussu, et Jum-
 mal minno fige loduasjuga om lonu, mulle
 andru ihho nink henge, silmi, kõrwu nink
 kif luliikmisfi, meelt nink moistust, nink
 weel üllespeap — — — Nink sedda teep
 temma kif selgest isalikkust nink jumma-
 likkust armust nink heldushest ilma minno
 ärrätenimisse nink tōta. Se fige eest olle
 minna jälle wõlgo, tedda tennada nink
 fitta, orjata nink kuulda! Kūl ta sis ligu:

tetu sõamest laulap sedda otsa wersikest:
Kui minna nakka ärwama.

Ehk wõtta kätte 3 pätükki: „Eddimäste wannambide õnsast põlwest Paradisi aijan“. Kui sa saäl loet sest Paradisi armust nink õnnest, sis tahhas pea meel kurbas minna, et meid om wälja ajetu Paradisi aijast; ent Waim algatap meelde, et Jesus Kristus usklikko hengele jälle Paradisi wärrajid om wallale tennu, ni et nüüd eggauittel om lubba, sisse minna, kes Jesule õigen ussun omma sõand annap, nink temmaga ilma ärrawärap.

Ni wõtta ütte ehk tõist pätükki kätte loe, nink laula sõamest, nink sa saat tundma, et ka sinno man tõttes saap, mes õnnis Lutterus ütleb pühhas kirjast, et temma om kui üks suur nink kallis aid, mitmasuggutse wilja kandja pu nink lillikes-sega täüdetu. Ni saggede, ütley temma, kui minna sen aijan olle ümbrekõndnu pu warju al, nink ütte pu külge olle koppotanuz sis ei olle ma weel konnagi sest aijast ilma rõmus-tamata wälja tulnu. Egga kord lõisi ma ütte kallist lillikest ehk maggusat ubbinat.

Laske sis se hallestaja Jssand ka sulle armas luggeja, mõnd lillikest nink ubbinat sest ramatust lõida, mes sulle ihho nink henge kinnitusses laäs, nink sinno sisses-piddist innemist wois kaswatada ellawan ussun nink tõsitsen armun — hennele õnnes, ent Jesusse Kristussele auwus! Amen.

Dummal wiisl.

Ma tabba sul, Jehowa, laulda,
 Ei olle ütfit sinno saarnane;
 Oh wotta minno laulu kuulda,
 Nink anna waimo wätke minule,
 Et ma woi sedda Jesu nimmega
 So mele perra häste tallita.

1.

Dummal loop taiwast nink maad.

Algmisen loije Dummal taiwast nink maad;
 nink ma olli harrimata ja paljas, nink pimmedus
 olli sürwiusse pääl, nink Dummala waim
 ligus we pääl.

Nink kuwwe päiwaga loije Dummal fik, mes
 temma om lonu. Eddimätsel päiwal loije Dum-
 mal walgust, nink walgus teggi wahhet ö nink
 päiwa waijel; töisel päiwal loije Dummal tai-
 wast, nink teije wahhet we waijel, mes taiwa
 pilwist mahhatullep, nink we waijel, mes ma
 pääl om; kolmandal päiwal loije temma maad,
 nink ma pääl kifsuggust haina, rohko nink puud;
 neljandal päiwal säed Dummal, et päiwa ajal
 päiwlik, nink öö ajal ku nink taiwatahhe pid-
 diwa walgust andma; wijendal päiwal loije tem-
 ma fallu nink linnu, nink kuwendal päiwal
 fik mu ellaja, mes ma pääl ellawa. Nink kui
 Dummal fik mu loodasju olli lonu, sis loije
 temma wiimselt ka innimest omma palge perra,
 Nink Dummal kaije fige päle, mes temma olli
 tennu; nink nätse, se olli wäega hä. Ent seits-
 mel päiwal hengas Dummal figest ommast
 tööst, mes temma olli tennu, nink önnist sedda
 seitsmet päiwa, nink pühhend tedda, sest et tem-
 ma sel päiwal olli henganu figest ommast tööst.

Wiis. Nüüd olgo ikkes iggawest.
 Kui minna nafka arwama,
 Oh Poja, sinno wäkke,
 So tarkust, kumb ilmnoudmata,
 Nink sinno armo tekko;
 Sis ma ei tija tõtteste,
 Kuis ma so kitta õigede,
 Mo Jummal nink mo Eäsa!

2.

Jummal loop innemist nink säep abbi-
 ello saisust.

Wiis. Nüüd paistap meile illusast.
 Auw olgo meije Jummalal
 Siin figist kelist tairwa al,
 Ke hääd ikk püwwap tetta.
 Ja hoijap fik siin ilma pääl,
 Nink annap rohkeste meil tääl
 Ikk omma armo nätta.
 Selle Laulge:
 Hä nink helde
 Armolinne om me Jummal,
 Auw nink kirtus olgo temmal!

Kui nüüd fik olli lodu, mes innimisse üllas-
 piddamisses nink tarbidusses waja olli, sis üt-
 tel Jummal wiimselt: „Teffem innimist omma
 palge perra, et nemma wallitsewa ülle kalla
 merre sissen, nink ülle linnu tairwa al, nink ülle
 fik maofeisi, mes ma pääl romawa“. Nink
 Jummal loije innimist omma palge perra, om-
 ma palge perra loije temma tedda mißhes nink
 naises.

Ent Jummal tegg innimist mullast, nink
 puhk ellawat hõngo temma nõnna sisse. Nida
 saije inniminne, ke muld nink pörm om, ellawas
 henges, nink panti temmale Jummalalt nimmi
 Adam.

Ent Jummal saije Adami päle, et täl abbi-

list es olle. Seperrast üttel Jummal: „Se ei olle mitte hä, et inniminne ütfinda om, minna tahha tälle ütte abbi tetta, ke temma umbre olgo.“

Sis last Jummal rasset und innimisse päle saddada, nink fui Adam uinus maggama, sis wöt Jummal ütte temina külle lujest, nink pand sedda assend jälle lihaga kinni. Nink Jummal ehhit sedda küllelund naises nink weije tedda Adami mannu. Sis üttel Adam: „Se om jo lu minno luust, nink lihha minno lihhas, tedda peab mihhe naises kutsutama, sest et temma mihhest om woetu.“

Seperrast saap mees essa nink emma mahhajätma, nink omma naise pole hoitma. Nink nemma sawa ollema üts lihha. Nink Jummal säed nida abbiello, nink önnist eddimäst parirahwast, nink üttel neide wasta: „Olge suggulikko, nink kaswage, nink täütke maad, nink tekke sedda henele allahetitlikkus, nink wallitsege ülle kalla merre sissen, nink ülle linnu taiwa al, nink ülle fik ellaja, mes ma pääl liguwa.“

Wiis. Jummal taiwa nink ma loja.

Arm ke sa mo ollet lonu
 Ommas palges algmisest;
 Arm ke sa mul dane tonu
 Perran pattusaddamist;
 Arm ma anna henda sis
 Gulle ommas iggawes.

3.

Eddimäste wannambide önsast põlwest
 Paradisi aijan.

Es ma peas Jummalale
 Poulma, tenno ütlema?
 Ke om figin aejun mulle

Heldust tahtnu awwalda,
 Ei ka muud, kui heldust olle,
 Kummast ligup temma meel,
 Kumb iks tõstap, kannap tääl
 Reid, ke sõand andwa tälle.
 Alma ašja kadduwa,
 Temma arm om lõpmata.

Adam nink Ewa elluwa nüüd armsan nink
 õnfan põlwen. Jummal olli neid omma palge
 perra lonu; seperrast olliwa nemma ilmapattu-
 ta, nink täutsiwa kui hã latse omma armsa essa
 tahtmist. Es pelga nemma surma, sest surmal
 es olle woimust tol ajal. Es tunne nemma wallo,
 sest tõbbi es nakka inimisse ihho külge. Mõts-
 ellaja es te neile hirmo, sest ne olliwa fik inni-
 misse wallitsusse alla säetu, nink inniminne
 and neile nimme eggäüttele temma suggu perra.
 Es olle eddimätsil wagnambil waja, ihho kat-
 tusse nink toidusse eest murretseda, sest nemma
 elluwa ihhoallaste, ni kui Jummal neid olli lonu,
 nink Jummal essi kand omme laste eest armo-
 likkult hoolt, et neil minki polest pudust es pea
 ollema. Temma olli neid pandnu ellama ütte
 falli aida, mes Paradisi aijas kutsuti. Sedda
 aida piddiwa inimisse harrima nink hoitma,
 nink olliwa sääl siffen mitmasuggutse falli wilja-
 pu, mes illusa olliwa nätta, nink maggusat wil-
 ja kandsiwa.

Rigešt puijēst aijan olli Jummal neile lubba
 andnu sūwwa, ennege üttest ainust puust, mes
 kesset aida sais, olli temma neile üttelnu nink
 keeldnu, et nemma es peasse mitte sõma temma
 wiljast, ei ka tedda putma. Ent eddimätse wan-
 namba teijewa Jummal kāsſu wasta, nink sõije-
 wa sest ärrakeeltu puust. Sepärrast ajeti neid Pa-
 radisi aijast wälja, nink õnnis põlw fatte neist ärrg.

Nida tulli sis pat ilma sisse, nink pattu läbbi surm nink hädda nink willitsus, ke ma pääl wallitsewa senni päiwani.

Dmmal wiisl.

Ke ärrawärap, se saap wilja söma
 Sest puust, kumb paradisiin hatjendap.
 Ei hädda, ei ka surm sa tedda idma,
 Kui minno orjap, omma Jssandat.
 Mes rööm iks' annap,
 Mes taiwas kannap,
 Se peap sama temmal iggawes.

4.

Pattu saddamisest.

Dmmal wiisl.

Oh Adam, sinno esstus
 Om meije ello riknu,
 Et pat om meije perrandus,
 Nink fige päle tüknu.
 Se siuwu tö om figile
 Suurt wigga päle töstnu;
 Ent Jummal se om armsaste
 Meid jälle ärrapästnu.

Keset Paradisi aida sais hä nink kurja tundmisse pu. Selle ra pääl kaswi willi, mes illus olli nätta. Ent Adam nink Ewa es pea mitte sest puust söma, sest Jummal olli sedda keelnu, nink innimisse wasta üttelnu: „Kigest mu puijest aijan woit sa kül siuwwa. Ent sest hä nink kurja tundmisse puust ei pea sinna mitte söma, sest mil päiwal sinna temast sööt, peat sinna surma foolma.“

Ent kiusaja puus innimist ärrahukkatada, nink kihhut tedda Jummalala kässo wasta teggema.

Seperrast tulli siug, ke kawwalamb olli kui fik mu ellaja, nink üttel naise wasta „Es se tötte plnes, et Jummal teile om keelnu, kigest puijest aijan siuwwa?“

Naine üttel: „Meije söme kül neide puije wiljast aijan. Ent selle pu wiljast, mes kesset aida saisp, om Jummal üttelnu: „Teije ei pea mitte temmast söma, ei ka tedda putma, et teije ärra ei kole.“

Sis üttel siug naise wasta: „Teije ei sa joht mitte koolma; enge Jummal om sedda kaddeusfest keelnu, sest temma tijap, et, mil päiwal teije sest puust söte, sis awwatas teije filmi ülles, nink teije sate ollema ötse kui Jummal, nink teedma hääd nink kurja.“ Nink naine nakkas kaema sedda puud, et temmast hä olnes süwwa, nink et temma kaunis olli nätta, nink himmulik pu, targas teggema — nink wõt temma wiljast, nink söije, nink and ommale mehhele ka, nink temma söije.

Sis awwati neide möllembide filma ülles; nink nemma näijewa henda allaste ollewat, nink palmitsiwa kokko wijipu lehte, nink teijewa henele põlle.

Nink nemma kuliwa Jummal se Issanda häält aijan käuwat nink heikwat, kui päiw olli lojale lännu. Nink Adam ja Ewa peetsiwa henda ärra Issanda palge eest puije warju alla.

Nink Jummal heigas Adamit, nink üttel: „Kos sa ollet?“ Nink Adam üttel: „Minna kuli sinno häält aijan, nink pelgsi, sest minna olle allaste, nink peetsi henda ärra.“ Sis küsse Jummal: „Kes sulle üttel henda allaste ollewat? Kas sinna ei olle sönu sest puust, kennest ma sulle ütli, et sa tedda es peas putma.“ Sis üttel Adam henda wabbanden: „Se naine, kedda sa mulle abbilisfes ollet andnu, sesamma and mulle sest puust, nink minna söije.“ Nink Jummal üttel naise wasta: „Misperrast ollet

sinna sedda tennu?" Nink naine üttel: „Siug pet minno, nink minna söije.“

Sest et nüüd Adam nink Ewa nida olliwa tennu, nink Jummal pühha käsku ülleastnu, sis aije Jummal neid Paradisi aijast wälja, nink säed Kerubimi (engli) tullitse möegaga aija wärraja ette, sedda pühha aida pattatse innimisse eest hoitma.

Ent enne kui neid wälja ajeti, kulut Jummal eggäüttele temma nuhtlust.

Naise wasta üttel temma: „Minna tahha sulle paljo wallo sata, kui sinna käüma päle saat, nink walloga peat sinna latfi ilmale toma.“

Ent Adamile üttel Jummal: „Arwannetu olgo sinno perast se ma, waiwaga peat sinna henda toitma, nink palge heen omma leiba söma senni kui sinna jälle mullas saat, kost sa ollet woetu.“

Nink siuwu wasta üttel Jummal: „Minna tahha waino tösta sinno nink naise waijel, nink sinno seemne nink temma seemne waijel. Sesamma saap sulle pääd katski murd-
ma, nink sinna saad tälle kónsa pihtma.

Ent se towotetu naise semen om Jesus Kristus, ke naisest om sündinu, kui aig olli täüdetu, et temma meid pididi pästma kurrati, pattu nink surma wäest.

Wiis. Tulle riät innimihne.

Süttita mo, minno ello
Kui ma kurb nink többine;
Wötta ärra kii mo wallo
Nink mo terwet kahjoke,
Mes mul sanu Adamist,
Nink ka minno ommast süüst.
Kui mo kastap sinno werri,
Sis jääb kii mo hädda perra.

Kain tappap omma welle Abelit ärra.

Wiis. Oh tulge teije waiwatu.

Ke jättap andisandmata
 Nink lähhembat ei armasta;
 Ei armasta ka lojat.
 Üts rõwel se, kui Kain om,
 Üts hukkapantu pattu-loom,
 Ei tunne õnnetojat.

Adamil olli kaks poiga; wannembal pojat olli nimmi Kain, noremal Abel.

Kain olli põllomees, Abel olli karjus. Mõltemba tõijewa Jehowale omma Issandale ohwerid, Kain omma nurmewiljast, Abel omma karja ellajist. Ent Abeli ohwer olli Jehowale armsamb, kui Kaine ohwer, sest Abel olli wagga, ent Kain olli jummalapelgmata. Kui nüüd Kain tuus, et Abeli ohwer Issandale armsamb olli, kui temma ohwer, sis läts temma südda wihhatses welle wasta. Nink Issand noom tedda nink üttel: „Milles sinna ni wihhane ollet omma welle wasta? Kui sinna õigust teet, sis ollet sinna armas, ent kui sinna õigust ei te, sis maggap pat usse een, nink temma tükkip sinno päle, ent sinna peat temma ülle wallitsema.“

Nink sündi päle sedda, kui mõltemba welle nurn: pääl olliwä, sis karras Kain Abeli päle, nink tap tedda ärra.

Kui temma nüüd sedda furja tööd olli tennu, sis küsse Jummal temmalt: „Kos om so welli Abel?“ Ent Kain koste sure sõamega: „Kas minna omma welle hoitja olle?“

Ent Jehowa üttel temma wasta: „Mes sa ollet tennu? Nätse! sinno welle werri tännitap minno pole ma päält.“

Sis es woi Rain ennamb sallada omma kurga tekko, nink tedda wanneti ärra Jehowast, et temma piddi ollema kui hulkja nink paggeja ma pääl.

Rül olles nüüd Rain omma hirmsat pattu peanu kashitsema ellootsani, ent temma heit meelt ärra, nink üttel: „Minno üllekohhus om suremb, kui et sedda peas andisantama. Nink temma paggesi ärra Jummalala palge eest, nink elli Nodi maal.

Nink Raini naine tõije ilmale Hanokit, nink Rain ehhit eddimäst lina ma pääl, nink pand linale nimmi Hanok omma poja nimme perra.

Nink Ewa tõije ütte poiga ilmale, Abeli assemele, nink pand tälle nimmi Set.

Ent Raini laste nink neide suggu es pelga mitte Issandat, nink kutsuti neid seperrast inimiste lastis; ent Seti laste, nink neide suggu olliwa wa nink jummalapelglikko, nink kutsuti neid seperrast Jummalalastis. Nink Jummalawald neile omma tahtmist nink armo, et nemma naksiwa Issanda nimmest juttust ütlema sel ajal, kui paljo Issandat omma Jummalat mahhajättiwa.

Jummalala laste seast olli Henok, ke Issanda nimmel juttust üttel, nida kuluten: „Nätse! Issand tulles omme mitme tuhhande pühhidega kohhut moistma fige päle, ke Jummalast omma tagganu.“

Nink Henok káwwe allati Jummalaga, nink temma jummalikko ello perrast wöt Jummalat tedda ilmast ärra, et tedda ennamb es olle nätta.

Ent Adam näije lasti nink laste lasti, nink koli ärra, kui temma üttesa sadda ja kolmümmend ajastaiga wanna olli. Nink Henoki poig Metusala saije wannembas, kui kit inni-

misfe, ke enne nink perran tedda elliwa, ni et
 kif temma elloaig olli üttesa sadda kuusküm-
 mend ja üttesa ajastaiga. Metusalal olli poig
 Lamef, nink Lamef pand omma pojale nimmi
 Noa, sest temma üttel: „Sesinnane saap meid
 rõmustama meije waiwan nink häddan, mes
 meije peame näggema, selle ma pääal kedda
 Jummal om ärrawandnu.

Wiis. Jesus' lige üllemb hä.

Oh suur karjus! koggo sa
 Kigi, kumma eßsiwa,
 Übhenda neid eßsi siin
 Omma armo walgusfen
 Keüda kofko sõamid,
 Übhenda kif wellitfid,
 Waiwan ni kui rõmun ka
 Omma armowäega.

6.

Suur we uppotus.

Ommal wiisil:

Oh, Jummal! taiwast kae pääal,
 Nink hallesta sa sedda,
 Kui weidi pühha rahwast tääl!
 Meil waiisil om suur hädda.
 So sõnna ei sa ussutus,
 Se usk saap kohhalt kistorus
 Se rahwa man siin ilman.

Kui nüüd aig aiga möda Jummalat latse
 innemiste lastega üttele seltsi löiwa, sis saije neide
 arw iks surembas, ke Jummalat es pelga. Sis-
 ki wõt Jummal neidega kannatada, nink and
 neile weel aiga ello parrandada sadda katsküm-
 mend ajastaiga. Ent nemma es holi sest armust,
 enge elliwa päle omman sõggedusfen nink rojus-
 fen. Sis kahhits Jummal omman sõamen, et
 temma inimisfi olli tennu ma pääal, nink üttel:
 „Minna tahha neid ma pääalt ärrahäetada.“ Ent

Noa löis armo Jummalaa een, sest temma olli wagga nink öige. Nink Jummal üttel Noa wasta: „Rige lihha ots om minno ette tulnu, sest ma om täüs neide kurjust, nink näitse, minna tahha neid ärrahäetada ma päält. Ent sinna ollet armo löidnu minno palge een; seperrast minne, nink te hendale ütte laiwa peddaja puust, nink ehhita kambriid sinna sisse, nink ütte akna, nink ust. Nink se laiw olgo kolm sadda künart piutte, wiiskümmend laijutte, nink kolmkümmend kõrutte. Nink korja toidust hendale, nink neile lojustile, mes we sissen ei woi ellada, sest sinna peat eggäütte ellaja suggust ütte pari laiwa sisse wõtma. Nink Noa teggi sedda möda, kui Jummal tedda olli käsnu.

Nink kui aig olli täüdetu, sis üttel Jesand Noa wasta: „Minne nüüd laiwa sisse, sinna nink sinno koggona maja, sest minna olle sinno öiges löidnu selsinnatsel ajal.

Nink se sündi tuhhat kuus sadda ajastaiga perran ilma lomist, kui we uppokus nakkas ma päle tulles.

Nink Noa läts laiwa sisse omme kolme poigega, nink omma naisega, nink poige naistega, üllekige kattesä henge. Nink Noaga ütten lätsiwa laiwa eggäüttest ellaja suggust üts essane nink emmane, nink kui nemma fik sissen olliwa, sis pand Jummal ust taggast kinni.

Sis lahksiwa fik sure süwiusse lätte, nink taiwa aknid awwati ülles. Sis tulli suur wihma saddo ma päle nellikümmend ööd, nink nellikümmend päiwa. Nink sedda wet saije wäega paljo ma pääl, ni et se laiw käwwe we pääl, nink kigeförgemba mäe otsa saiwa weest kattetus.

Sis uppus we sisse ärra fik, mes ma pääl

elli nink ligus — fik linnu taiwa al, nink fik mötsellaja, nink fik, mes romap ma pääl, nink fik innimisse suggu, nink es jä ülle, kui ennege Noa nink ne, kes temmaga laiwan olliwa.

Nink wessi wõt woimust ma pääl sadda ja wiiskümmend päiwa.

Sis möttel Jummal Noa päle, nink last suurt tuuld puhku, nink wessi kahhani ärra, nink Noa laiw jäije Ararati mäe otsa finni. Sis teije Noa nellikümmend päiwa perrast laiwa afna wallale, nink last ütte kaarna wälja. Se lennas sinna nink tänna, senni kui wessi ärra kuiwi ma päält. Sis last temma ütte tuwifest wälja, et temma näes, kas wessi jo ma päält olles ärrafaddonu. Ent tuwikenne es löwwa mitte jalla warbile maad, nink tulli temma mannu laiwahe taggasi. Sis oot Noa weel seitse päiwa, nink last jälle tuwifest laiwaft wälja. Nink tuwikenne tulli temma mannu taggasi öddango ajal, nink näitse üts ölipu lehhekenne olli tal suun. Sis last Noa seitse päiwa perra jälle tuwifest wälja; ent temma es tulle ennamb taggasi, sest et ma jo olli ärratahenu. Sis tulli Jummal nink üttel Noa wasta: „Minne nüüd wälja laiwaft, sinna nink sinno naine, sinno poja, nink sinno poige naise, nink fik ellaja mes laiwan omma.

Kui nüüd Noa eddimäst förda jälle ma päle aste, sis ehhit temma Jehowale ütte altrid ülles, nink pand altre päle omma ohwre andid, nink tennas Jummalat söamest, et temma tedda nink temma suggu ni armolikkult olli hoitnu nink faitnu.

Nink Jessand wõt sedda tenno ohwrid armoga wasta nink üttel: „Minna ei tahha ennamb maad ärrawandu inhimiste perrast. Nink senni

Kui ma saiaap, ei pea eddespeidi mitte mahhã-
jãma kũlw nink poim, kũlm nink pallaw, sunwi
nink talw, pãiw nink õ. Nink Jummal õnnist
Noad nink temma poigi, nink üttel: „Olge sug-
gulikko nink kaswage nink tãutke maad. Nãtse
minna sãe õlles omma leppingut teijega, et ei
pea eddespeidi ennamb we uppotust tulke ma
pãle. Nink se olgo teile leppingo tãhhes, et
minna nõud omma wikkakaart panne taiwa pil-
we sisse. Nink ni saggede kui teije sedda tãhhe tai-
wa laotussen nãete, ni saggede tulgo teile meelde
minno leppingo sõnna, et ei pea ennamb ma peale
tulke ma we uppotus inimissi arrahukkama.

Nink Noa nakkas maad harrima nink saije
põllomihhes, nink elli pãle we uppotust weel
kolm sadda wiiskummend ajastaiga.

Nink Noal olli kolm poiga: Sem, Ram nink
Jawet. Neide kolmest om suggu wõtnu fik rah-
was, mes nõud ma pãal ellap. Semmi perran-
tulke ja jãwa hommungo male ellama. Rammist
tulke fik rahwas, mes louna pool ellap. Nink
Jaweti suggust omma fik, kes õddango nink põh-
ja pool ellawa.

Wiis. Tulle risti-inniminne.
Wattu laine kahhisewa,
Tewa hirmo minnule.
Sada, Issand! et ne jãwa
Waike jãlle peate.
Las so sõnna palstusse
Selgest paista minnule,
Nink mo tõtte te pãal hoita,
Sinnul ussutawas jãda.

7.

Pabeli torni õllesehhitaminne.

Wiis. Ey minna tahha jãtta.
Õts sõdda ke om maddal
Taad Jummal õllendap;

Ent kea tõrk nink karmwal,
 Se tõttest hukka lääp.
 Sis hoija, Jõsand, mo
 Et tõrkust woisse tada;
 So armo mulle sada
 Sis tunnista ma so.

Perran we uppotust oki figel rahwal ma
 pääl üts keel. Sis wõttiwa innimisse kätte,
 ütte torni üllesehhitada, kenne harri pididi tai-
 wate künima. „Se läbbi“, ütliwa nemma, „teme
 hennelle suurt nimme perrantullewa suggu een,
 nink ei pillota meid ka lajale, sest et se torn
 meid fik kokkojuhhatap.“ Ent Jummal tulli
 mahha kaema sedda tõöd, mes innimisse latse
 omman uhkussen ettewõttiwa. Nink näitse nei-
 de ettewõtminne es olle suggufe Jummal me-
 perra. Seperrast wõt Jummal rahwa keeld seg-
 gada, ni et keake ennamb tõise kõnnest armo es
 sa. Sedda wiisi jäije neide ehhitamine poles,
 nink innimiste suggu sai ülle koggona ma ilma
 wälja laotetus. Mälletusfes panti selle kottus-
 fele nimmi Pabel, se om: kele ärraseggamine.

Wiis. Oh wõtkem Jummalat.

Paš tarkust, armo mul
 Oh, Jõsand, ehres' olla
 Paš puhtust, kannatust.
 Mo päle waimust tulla;
 Ent fige üllemb särk
 Se olgo maddalus,
 Sis om mul ehtet kü,
 Ja tainä illosust.

8.

Abrahami kutsminne.

Wiis. Tulle riisti ianiminne.

Paše omma armo walgust,
 Oh mo õnnisteggija!
 Meeld mul walgustada selgest,

Olle sa mo oppeja.
 Uja minno soamest
 Pimmedust nink h amm arust,
 Et ma woisse so een j aija
 Nink so armo palget karja.

Kolm sadda ajastaiga olliva we uppotusfest
 sani m oda l annu, nink Noa laste suggu olli kog-
 gona mailma pãal weerd w otnu; ent Noa  igus
 nink waggaus fatte aig aiga m oda ifs ennamb
 ma p aalt ärra. Innimisse j attiwa omma Is-
 sandat mahha, auwustiwa lojust ennamb kui
 lojat, nink ehhtiwa hennele puid nink kiwe
 w aarjummalis, fedda nemma kummardiwa.
 Nida l ats se usk selle aino Jummalala sisse kaot-
 sile, paggana pimmedus latte maad, nink h am-
 m arus rahwa soamid. Ent Jummal w ot armo-
 likkult hoolt kanda, et siski  ige ussu p ohhi ma
 pãal pididi allale hoijetus sama. Kuulgem, mil
 wiisil temma fedda teggi!

Noa wanneb poig olli Sem. Semmi suggust
 olli üts mees nimmega Tara Kaldea maan ella-
 man. Nink Taral olli poig Abraham nink welle-
 poig Lot. Ne elliwa ütten koon nink toitsiwa
 henda omme karja ellajist. Ent Tara olli ka
 w aarjummala orjaja. Seperrast  ttel Issand
 Abrahami wasta: „Minne w aija omma es-
 maalt, nink omma esfamajast sinna male, mes
 minna sulle sa n a tma. Nink minna tahha sin-
 no sure rahwa essas tetta, nink sinno  nnistada,
 nink sinno nimme sures tetta. Nink sinno
 sissen peap  nnistetetus sama kit sug-
 gu ma pãal.“

Kui n uid Abrahamile se k ask saije, essas
 maalt lahku, ks es pea temma mitte n owwo
 lihha nink werrega, enge usk Jummalala tomb-
 tusse sisse, nink jat omma sugguw ssa nink s ob-

rust mahha nink läts essamaalt wälja. Nink temmaga ütten läts temma naine Sara, nink temma essa wellepoig lot. Ent Abraham olli sis seitsekümmeend wiis ajastaiga wanna. Nink kui Abraham sinna male saije, mes Jummal tälle olli towotanu, (sel maal olli nimmi Kanaan) sis näüt henda Issand jälle Abrahamile nink üttel: „Sinno suggule tahha minna sedda maad anda.“ Nink Abraham ehhit ülles Jehowale ütte ältrid, nink nakkas juttust ütlema Issanda nimmest.

Dimmel wiisil.

Mes Jummal teep, om häste tett';
 Ei temma minno petta;
 Ja sadap minno diget teed;
 Gest lasse tedda tetta.
 Ja heldus om Mo ainus rööm,
 Käl ta mo hätta kånap
 Kui temma essi tunnep.

9.

Abrahami rahholikko melest nink kindma usjust.

Wiis. Jesus lige üllemb hä.

Oh! kuis kaunis, armas se
 Kui iks kigin wellitse
 Rahhul ütte melega
 Ilma kawwalusfeta
 Gest neid tahhap Issand ka
 Nikkalikkult önnista,
 Ene siin se ilma pääl.
 Perrast iggawes ka sääl.

Nink Jummal önnist Abrahami, et temma wäega rikkas saije karjast, hõbbest nink kullast. Ent lottil, ke Abrahamiga läts, olli ka lambid nink tõprid. Nink Abrahami nink lotti karjuste wajjel olli allati riid nink tülli. Sis üttel Abraham lotti wasta: „Armas welli, sinno ja minno

waijel, nink sinno ja minno karjuste waijel ärra olgo eddespeidi rido. Sesinnane ma ei jowwa meid möllembid toita. Sis lahkugem parremb armun toine toifest ärra, kui et meil riid olles. Nätse meije een om weel paljo maad. Kui sinna sis häle pole läät, sis lå minna kurrale, ehk kui sinna kurrale läät, sis lå minna häle pole." Sis tost lot omme filmi ülles, nink kaije Jordani lagge maad, et saäl figin paigan wet olli, nink låts sinna ellama. Ent Abraham jäije omma naise Saraga Kanaani male ellama.

Abraham nink Sara olliwa möllemba wa Jummalaa een, nink elliwa laitmata Issanda käsfun. Ent neil es olle mitte last; sest Sara olli sugguta, nink olliwa möllemba jo ealisse. Nink sündi et Jummal Abrahami wasta üttel: „Ärra pelga mitte, Abraham, minna olle sinno tuggi, nink sinno suur armopakk.“ Ent Abraham üttel Jummalaa wasta: „Issand, Issand, mes tahhat sinna mulle anda? Nätse minno ello-päiwa låwa otsa, nink mul ei olle mitte suggu.“ Nink Issand weiije tedda wälja ö ajal, nink üt- tel: „Tõsta omme filmi ülles täiwa pole, nink loe ärra neid tähte! Kas sinna, saat neid ärra- luggeda?“ — Nink Issand üttel: „Ni sures peap sinno suggu sama.“ Nink Abraham es mötle mitte katsite, enge usk kindmalt Issanda sõnna sisse, nink sedda arwati tälle õigusses. Nink Issand üttel: „Minna olle se figewägge- wanne Jummal, käu minno een nink olle ussu- taw. Nink nätse, minna tahha ütte leppingo tetta sinno nink minno waijel, nink tahha sulle suurt suggu anda, nink sinno suggust peawa kun- ninga tullesma, nink sinno sissen peawa õnnistetud sama kif rahwas ma pääl.“

Se sõnna tähhend, et Abrahami seemnest
pidi fige mailma õnnisteggija tullesma nink
saije sesinnane towotus sel ajal täüdetus, kui
Jesús Kristus Petlemin sündi.

Dmmal wiisl.

Keš Jummalat ni lassep tetta,
Kui ešši tunnep illewán,
Ei Jummal sedda mahhajätta,
Eht temmal kül om hädda käen.
Sis sinna usku tunnistat,
Kui usfut häddan Jummalat.

10.

Sodoma nink Komorra lica árrahäe-
tamisfest.

Dmmal wiisl.

Se aig om tööst meil pea käen,
Et Jummal Poig saap joudma,
Nink tötma sure arwo wáen
Siin rahwalt arwo noudma.
Sis naar saap kallis ollema,
Kui fik lát hukka tullega,
Ni kui meil kirri ütlep.

Ranaani ma piri pãál olliwa kats lina, So-
doma nink Komorra liin. Neide linu rahwas es
pelga ennamb innimist, ei ka Jummalat, nink
neide ello olli täüs tiggedust, nink rojust. Sãál
es olle ennamb kui üts ainus mees, ke Jumma-
lat weel pelgas, se olli lot, Abrahami wellepoig.
— Nink Jsand üttel: „Tãnnitamisse hãál
Sodomast nink Komorrast om suur, nink neide
pattu omma wãega rasse, minna tahãa neid
ãrrahãetada ma pãált.“ Ent Jsand mõttel
lotti pãle, et temma õige nink wagga olli; se
perrast lähãat temma kats engli temma mannu,
tãlle sõnna wima, mes Sodoma nink Komorra
linaga piddi sündima. Ne engli tulliwa õddan-

go ajal Sodoma lina, nink kui lot neid lina wärrajast näije sisse tulleswat, sis läts temma neile wasta, nink pallel neid, et nemma öses temma mannu jäässe. Nink kui nemma temma maija tulliwa, sis walmist temma neile sööm-aiga, nink nemma söijewa. Ent enne kui nemma olliwa maggama heitnu, sis tulli Sodoma rahwas lotti maja ümbre kofko, nink tännit sure hälega lotti wasta: „Rus omma ne mihhe, ke sel ösel sinno mannu omma tulnu? To neid wälja.“ Sis läts lot rahwa mannu wälja, nink üttel: „Urge tekke neile meestile mitte kurja, sest nemma omma minno kattusse warjo alla tulnu.“ Sis tännitiwa nemma wasta: „Sinna wóras tahhat meije sundja olla.“ Sis tüf-sewa nemma wäega päle, nink tulliwa sedda ust ülles kangutama. Ent ne engli tömbsiwa lotti neide seast wälja, nink panniwa ust finni. Nink neid mehhi, ke usse een olliwa, löijewa nemma pimmedussega, nida et nemma ust en-namb es löwwa.

Kui nüüd töisel hommungul haggio nakkas tousma, sis käsfiwa engli lotti rühkma, nink ütliwa tälle: „Tösse ülles, wötta omma naist, nink omma kats tüttart, nink pagge ärra, et sinna mitte selle ülleannetu rahwaga ütten hukka ei lä. Nink kui temma weel aigu wiit, sis wöttiwa engli tedda kää pitte, nink weijewa tedda, nink temma naist, nink kats tüttart linast wälja nink ütliwa: „Rühhi, et sinna ommatsi-dega siist ärrapäset. Ärra kaego mitte tade, nink ärra jägo ka mitte saisma lagge pääl, enge rühhi sinna mäe päle, et sinna hukka ei sa.“

Nink päiw olli tousnu ma pääl, kui lot om-matsidega linast ärrapagges. Sis last Jum-

mal Sodoma nink Komora lina päle sadada weewlid, törwa nink tuld taiwast, nink häet ärra tullega kif neide linu kottust nink rahwast nink ellajid. Nink neide ärrahäetetu linu assemele saije üts suur jerrw, mes täamba päiwani sola ehk kolu jerrwes kutsutus, selle et kif ella ja selle järwe solatsess weest ärra koolwa.

Ent lotti naine, kes engli kässe wasta teggi, nink tade kaije, saije säälsamman paigan sola tulbas.

Ommal wiisl.

Nüüd wirgu alles aigsast,
 Mi heitap Jummal Poig,
 Ke rühhip tulla taiwast.
 Sest walwte; nüüd om aig;
 Se Jõsand tahhap tulla,
 Päiw öddangule läap,
 Taht meile kobbut moista;
 Kes ta een saisma jääp?

11.

Abrahami ussukaeminne.

Wiis. Ma so pool! Jesu tännita.

Ma pea ilkes maadlema,
 Mul abbis, Jõsand, tõtta!
 So wäega mo kinnita,
 Et ma woi kindmalt saista.
 Kui kiusus tulley, tela sa,
 Et se ei te mul hädda.
 Sa woi tetta,
 Et ma jä kahjota
 Ma tija, sa ei jätta!

Jummal olli Abrahamile towotany, et temma naine Sara tälle ütte poiga pididi ilma tooma. Ehk nüüd kül Abrahamil surembat lotust es woi olla, suggu sada, sest temma olli jo wäega ealinne, siski es mõtle temma mlitte katšite, enge loot kindmalt Jummgla päle. Nink se kindma usk arwati tälle õigusses, nink Jummal and

tälle weel wannausfen sedda rõmo natta, et Sara ütte poiga ilmale tõije, fedda nemma Isakis nimmetiwa. Nink wannemba armastiwa Isakit wäega, sest et temma neide ainus lats nink se towotetu poig olli, kelle läbbi fik mailma rahwas piddi õnnistetust sama.

Nink sündi, mõnni ajastaiga perrast et Jummal Abrahami usku wõt kaemisse päle panda, nink hõikas tedda „Abraham!“ Nink temma üttel: „Siin ma olle.“ Nink Jummal üttel: „Wõtta omma poiga Isakit, nink minne Morija male nink ohwerda tedda saäl pallotus-ohwris ütte mäe pääl, mes ma sülle tahha näütada.“ Sis tõstfi Abraham hommungult warra ülles, pand omma eesli saddulatte, nink wõt kats poisi hennega nink omma poiga Isakit, nink lahk puid pallotus-ohwri tarbis, nink wõt, ja lats sinna paika, mes Jummal tälle olli üttelnu. Kolmandal päiwäl tõst Abraham omme filmi ülles, nink näggi sedda paika kawwest. Sis üttel Abraham ommile poistile: „Täge teije sija eesliga; minna nink se poisikenne tahhame sinna minna, nink kui meije olleme kummardanu, sis tulleme jälle teije mannu taggasi.“ Nink Abraham wõt pallotus-ohwri pu, nink pand sedda omma poja Isaki sälga, nink wõt henne kätte tuld ja weisfi, nink nemma latsiwa mõllemba tõine tõisega. Sis üttel Isak omma essa Abrahami wasta: „Essa!“ Nink temma üttel: „Siin ma olle minno poig.“ Sis üttel poig essa wasta: „Nätsse, siin om kül tuld ja puid, ent kos om pallotus-ohwri woon?“ Nink Abraham üttel: „Mo poig, kül Jummal hennelle kaep wona pallotus-ohwris.“ Nink nemma latsiwa jälle mõllemba tõine tõisega. Kui nemma nüüd sinna paika

saijewa, mes Jummal tälle olli üttelnu, sis teggi Abraham sinna altrid ülles, nink säed ne pu sinna päle, nink feut omma poiga Isakit finni, nink pand tedda altri päle ülles puije päle, kunit kät wälja, nink wöt weitse omma poiga ärratappa. Sis hõikas tedda Isanda engel taiwast nink üttel, „Abraham, Abraham!“ Nink temma üttel: „Siin ma olle.“ Sis üttel engel: „Ärra panne kät omma poja külge nink ärra te tälle middake, sest jubba nüüd ma tunne, et sinna Jummalat pelgat, nink et sinna ka omma ainust poiga minnule ei olle keelnu.“ Sis töst Abraham omme silmi ülles, nink näitse, üts oinas olli temma taggan wösfun ommist sarwist finni jänu, nink Abraham läts sinna, wöt oina nink ohwerd tedda pallotus-ohwris omma poja assemel.

Nink Isanda engel hõikas tedda jälle taiwast nink üttel: „Minna olle henne man wandnu, ütlep Isand; selle et sinna ollet sönnawõtlik olnu nink ei olle mulle ka omma ainust poiga keelnu, sis tahha minna sinno semend önnistada nink sinno suggu sago ni paljo kui tähhe taiwan nink liiw merre weren nink sinno seemne läbbi peap önnistetust sama kif rahwas ma pääl.

Wiis. Mes murret südda kannap.

Eht Isand weidi wiwis
 Se römötunniga,
 Nink nähts jo sinno kilmist,
 Kui rahhas unnera;
 Weeld siski ärra heitko,
 Täl om üts eßsa-arm,
 So usk iks kindmäs jägo,
 Kül tullep pea rödm.

Isaki naise wõtmisest.

Wiis. Kes Jummalat ni lassep tetta.

Kik olgo ni kui Jummal tahhap,

Ke fige adja teggija

Kui temma sinno oesa jaggap

Ni peat rahhul ollema.

Kül Jummal tijap selgede,

Met tarbis tullep kelleke.

Nink Sara, Abrahami naine olli wanna sad-
da katskummend ja seitse ajastaiga nink koli
arra. Nink Abraham ik omma naist, kedda
temma olli armastanu otsani. Nink Abraham
olli esfi ka wanna, nink ealinne, nink Issand
olli tedda õnnistanu temma ello päwil figesug-
gutse ihho nink henge häga. Nink Abraham
es tahha mitte omma pojale naist wõtta Kana-
ani rahwa tüttarlaste seast, sest et nemma wäär-
jummalid kummardiwa. Sepärrast lähhat tem-
ma omma figewannemba sullast Eliesert omma
eska male *), et temma säält Isakile ütte naist
wõttas temma sugguwõssast. Nink Elieser wõt
kümme kamelid, nink kiksuggust hõbbe ja kuld-
warra ütten, nink nakkas te päle minnema sinna
lina, kon Abrahami suggulasse olliwa ellaman.
Nink selle lina een olli üts kaiw, kon ellajid jo-
deti. Nink lina tüttarlatsse tulliwa ifs õddango
ajal kaiwust wet toma. Kui nüüd Elieser ka
õddango pole sinna kaiwo mannu faije omme
kameeldega, sis pallel temma Issandat, et Is-
sand tälle esfi ütte tähhe annas, kost ta ärra-
tunnes, kedda temma neide tüttarlaste seast Isa-
kile peas naises wõtma. Nink temma üttel:
„Se olgo mul tähhes: kes neide seast henda

*) Se olli Kaldäa ma, kost Jehowa Abrahamile olli kais-
tu andnu, wälja minna se tomotetu Kanaani male.

armolikkust minno wasta näütap, sedda tahha minna otsi omma esfanda pojale naises sada." Nink kui temma weel nida kõnnel omman sõamen, näitse, sis tulli Repekka, Petueli, Abrahami welle poja tüttar, linast wälja, kairuust wet ammutama. Nink kui temma omma weqnumat olli täütnu, sis tulli Elieser temma mannu nink üttel: „Anna mulle weidikest juwra omma weqnumast!“ Nink temma and tälle hä melega nink üttel: „Aggo sinno ellajile ka wet tarbis lät, nink nakkas ka neile wet kairuust ammutama, nink we moldi kaldama. Kui nüüd Repekka kif kamelid olli ärrajootnu, nink Elieser temma sõame heldust ärratuus, sis arwas temma omma warra üles, nink wõt wälja fuldehtet, nink falli sörmusid, nink kink tälle, nink küsse: „Minno tüttar, ütle mulle, kelle lats sa ollet?“ Nink temma koste: „Minna olle Petueli tüttar.“ Sis küsse Abrahami sukkane temmalt: „Kas om meil sinno esfamajan maad õses jäda.“ Nink temma üttel: „Meije man om rumi kül sinnule nink sinno ellajile dömajas jäda.“ Sis kummard Elieser nink tennas Isfandat nink üttel: „Kittetu olgo Jummal, ke minno siin wöran maan minno esfanda Abrahami hõimlaste mannu om saatnu.“ Nink Repekka joost lina, nink kõnnel koddun ärra kif, mes kairuoman olli sündinn. Nink Repekka welli laban, kui temma sedda küld, sis jost temma Eliesre mannu wälja, nink pästel tedda, henne mannu dömajas sisse tulla. Nink laban päst kamelid wallale, pand neile õlgi nink söta ette, nink walmist Eliesrele söömaiga. Ent Elieser üttel: „Minna ei sö mitte enne, kui minna omma asja olle ärrakõnnelnu.“ Sis ütliwa nemma: „Kõn-

nele!" Nink temma üttel: „Minna olle Abrahami sullane. Nink Issand om minno essandad rohkeste õunistanu Kanaani maan, nink om tälle andnu lambid ja hãrgi, hõbbe ja kulda, sullasid ja nãutsikuid, kamelid ja eeslid. Nink Abraham om minno saatnu sija temma essamale, et minna temma pojale Isakile ütte naist wõttas. Nink Elieser kõnnel fik sedda asja, mes kaiwo man olli sündinu nink kusse wiimselt: „Kas teije nüüd tahhate minno essandale sedda armo nõutada, nink temma pojale teije tüttart naises anda?" Sis koste Repekka essa nink temma welli: „Se tullep Issandast. Sãal ei wol meije wasta panda." Nink essa üttel tõiselt homuugul omma tüttre wasta: „Kas sinna tahhat selle mehhega minna?" Nink temma üttel: „Minna tahha." Sis sadiwa nemma Repekkat te päle, nink õnistiwa tedda, nink jãttiwa tedda Jummalaga. Sis lãts Repekka Abrahami sullasega, nink saijewa Kanaani male. Ent Issaak olli wãlja lãnnu nurme päle, nink pididi palwust õddango ajal, nink tõst omme silmi ülles, nink nãije kawest kamelid tullewat. Nink kui Repekka Isakit nãije, sis üttel temma Eliesre wasta: „Kes om se mees, kes meil sãal nurme pãal wasta tullep?" Nink Elieser üttel: „Se om Issaak, minno essanda poig." Nink kui nemma tõine tõise mannu saijewa, sis kõnnel Elieser Isakile fik sedda asja, kuis se olli sündinu. Sis tõst Issaak Repekkat mahha kameli sãljast, nink weije tedda omma essa maija, nink wõt tedda naises, nink armast omma naist figest sõamest. Nida saije Isaki südda jãlle rõmustetus päle omma armsa emma surma. Nink Abraham õnnist omme latsi, nink and Isakile fik omma warra nink

hääd. Nink Abrahami jõud lõppe, nink temma kōli ärra rahholikkun wannausse põlwen, nink tedda matteti mahha omma naise Sara kõrwale.

Wiis. Kes Jummalat ni lassey tetta.
 Sis mõtta wiimselt sedda nõwwo;
 Te tödd nink palle Jummalat.
 Iks anna laulden tälle auwo,
 Kui sinna kurja kannatat.
 Ke Jummalast ei taggane,
 Ei Jummal sedda unneta.

13.

Jakob ja Esaw.

Wiis. Ke jo mõtkey henda sajawat.
 Ärra andko libhal perra
 Jätta mahha himmustust.
 Täüdat sinna himmu ärra,
 Näet sa jälle pimmedust.

Isakil olli Repekkaga kats poiga; ne olliwa katsikesse. Eddimanne olli ihhust karwane nink panti tälle seperrast nimmi Esaw; ent tõisel olli nimmi Jakob. Nink kui nemma sures saijewa, sis löije Esaw jahhi- nink põllomihhes, ent Jakob elli ennambide koddun essamajan. Nink Isaaq armast Esawit, ent Repekkä armast Jakobit ennamb. Nink johtu, kui Esaw ütskõrd mõtsast wässinu koddõ tulli, nink näije et wellel läätsa roog olli kedetu, sis üttel temma Jakobi wasta: „Anna mulle sest ruwmast süwwa.“ Ent Jakob üttel: „Mü mulle eddimält omma eensündimisse *) õigust ärra.“ Nink Esaw üttel: „Ma pea emmete ärrakoolma; mes mul sis eensündimissest kaswu saap?“ Nink temma mõije welle fätte ärra omma eensündimisse õigust. Sis and Jakob Esawile läätsa roga. Nida põlg Esaw ärra omma eensündimisse õigust.

*) Eensündimine olli üts õigus, nink perra wannemb poig esä pääst jurembat õnnistust nink maja warrandust saije.

Nink sündi, kui Izaak olli wannas lännu, nink temma silma pimmedas, sis taht temma omma poiga Esawit weel enne surma önnistada nink tälle eensündimist kätte jaggada. Nink Izaak üttel Esawi wasta: „Wötta omma jahhi riista nink püwwa mulle püdust nink te mulle roga, mes mul mele perrast om, et ma sö ja sinno önnista enne, kui ma ärrakole.“ Kui nüüd Esaw mötsa läts püdust otsma, sis and Repekka Jakobile nöwwo, kats hääd kitsekest tappa, nink lubbas neist roga walmistada, nida kui Izaak sedda armast. Nink käst Jakobit ruwwa essale wija, et essa söös nink tedda önnistas enne koolmist. Jakob pand kül eddimält emma nöwwule wasta, ent emma es jätta tedda rahhul senni kui temma sönnale perraand.

Sis wöt Repekka Esawi reiwid nink pand neid Jakobile säлга nink neid kitse nahku mäht temma temma kae nink kala ümbre, et essa mötles tedda Esawit ollewat. Nink Jakob läts ruwuga, mes emma olli tennu, Isaki mannu nink pallel tedda, et temma söös nink tedda önnistas. Sis kuts Izaak Jakobit mannu, putte tedda nink üttel: „So hääl om ni kui Jakobii hääl ent kae omma Esawi kae karwatse.“ Nink Izaak küsse: „Kas sinna ollet minno poig Esaw?“ Nink Jakob üttel: „Minna olle.“ Sis söije Izaak sest ruwuwast, nink önnist Jakobit päle sömist eensündimisse önnistussega, nink säed tedda wallitsejas ülle koggona essamaja. Kui nüüd Esaw koddoo tulli, nink teda saije, et eensündimisse öigus nink önnistus olli Jakobii kätte sanu, sis läts temma wäega wihhatses nink üttel: „Minna tahha omma welle ärratappa, sest et temma mulle sedda om tennu.“

Wiis. Me Issand Krist Jordani jõest.

Mo filmi, Issand! wallitse

Et kurja näggemisse

Ehk ilma wiis ei tihhota

Mo julge ello sisse;

Ent se mes ausa, puhhas, hä,

Mes engli hulk ka nõwvap,

Mes sinno meelt ei turbasta,

Mes taimast mulle awwap,

Se olgo minno himmu.

14.

Jakobi ärrapaggeneminne nirk orjus Labani majan.

Wiis. Oh tulge teije waiwatu.

Oh dige Jummal, anna sa.

Et minno ello käigin ka

Jks olles digust nätta,

Et omma kaswu perrast ma

Es wõttas kurja tallita,

Ehk muise liga retta.

Ent Repekka pelgas Esawi wihha Jakobi wasta, seperrast and temma Jakobile nõwwo, äkkitselt esamajast ärrapaggeda. Nink Jakob pagges ärra omma welle wihha eest, nink läts Kaldaa male emma suggulaste mannu, nink jaije sinna ellama — emma welle Labani maija. Sääal tetti sis Jakobiga nisammute, kui temma omma welle Esawiga olli tennu. Sest labanil olli kats tüttart. Wannembal, kel nimmi Lea, olliwa maddala filma, ent noremb, kel nimmi Rahel, olli illusa näoga. Nink Jakob üttel Labani wasta: „Leffem tõine tõisega leppingut! Minna tahha sinno seitse ajastaiga orjata sinno noremba tüttre Raheli perrast.“ Nink laban kinnit sedda leppingut, nink üttel: „Parremb om tedda sulle anda kui wõra mehhele — ja minno mannu! Nink Jakob orjas sedda leppitetu

aiga, nink ne ajastaja olliwa täl kui päiwa, sest et temma Rahelit wäega armast. Kui nüüd Jakob labanit seitse ajastaiga olli orjanu, sis es anna laban tälle mitte Rahelit, enge leat naises. Nink Jakob üttel labani wasta: „Misperrast ollet sa minno nida petnu?“ laban üttel: „Ei sünni meije maal norembat tüttart enne kui wannembat mehhele anda. Ent minna tahha sulle norembat ka naises anda, kui sa minno weel tõisi seitse ajastaiga orjat.“ Nink Jakob teggi nida, nink saije sis ka wiimselt Rahelit naises.

Wiis. Oh tulge teije waiwatu.

Sa mödat selle mödoga,
Ka mulle ütškord, kummaga
Ma mödtnu lähhembale.
Se olgo melen minnule,
Et es tees liga wellele,
Ent armo näudas tälle.

15.

Jakob lät Labani mant omma esfamale taggasi.

Wiis. Mes murret südda kannap.

Sa peat Jäsa uskma,
Sis kässi häste käüp,
Nink temma tõ pääl lootma,
Sis so tõ saisma jääp
Sest murrest ei sa abbi,
Ei ka sest kurbusest;
Ent dige palwe läbbi
Saap abbi esä käest.

Nink Jäsand üttel Jakobi wasta: „Minne jälle taggasi omma esfamale, minna tahha sin noga olla.“ Nink Jakob läts sis ärra labani majast sinna esfamale taggasi, kost temma olli tulnu, kui temma omma welle eest ärrapagges labani mannu. Nink temma wõt henega omme

naisi ja latsi, sullasid ja ellajid, nink fik minka-
ga Jummal tedda labani man olli önnistanu.
Nink te pääl todi tälle sönnmid, et Esaw,
temma welli tälle wasta tulles, ja nelli sadda-
meest temmaga. Sis nakkas Jakob wäega pel-
gama, nink puhkas Isfanda pole: „Minna ei
olle wäärt fik sedda armo, mes sa omma sulla-
selle ollet näütnu, ent siski palle minna sinno
weel, pästa minno nüüd ka ärra minno welle
käest.“ Nink Jakob lähhat omma wellele wasta
paljo andid, temma wihha melitama. Nink tem-
ma saije ütfinda, nink es tulle und temma filmi
nink temma tössi öö ajal ülles, nink nätse, üt-
mees madel kangeste temmaga senni kui hom-
mungo haggio nakkas tössema. Nink Jakobi
pusa liikminne ligus assemelt ärra maadlemis-
sen. Nink kui se mees taht ärraminna, sis pididi
Jakob tedda kinni nink üttel: „Ma ei lasse sin-
no mitte ärra, kui sa minno ei önnista!“ Nink
se mees üttel tälle: „Sa ollet maadlenu Jum-
maloga ja innimissega, nink ollet woimust sanu.
Seperrast ei pea sinno ennamb Jakobis enge
Israelis *) kutsutama. Nink temma önnist ted-
da säälsammon paigan. Sis tuus Jakob ärra,
et Jummal essi tedda olli önnistanu, nink tälle
wastset meelt nink julgust andnu, omma wellele
Esawile wastaminna. Nink kui Jakob omme
filmi üllestöft, nink kaije, sis nätti Esawit tulle-
wat nelli sadda meestega. Nink Jakob kum-
mard henda seitse körd male, senni kui temma
omma welle manni saije. Ent Esaw joost tälle
wasta, nink wöt tedda kala ümbre kinni, nink
and tälle suud, nink nemma iksiwa möllemba.
Nink Esaw es tahha wastawötta neid andid,

*) Se nimmi tähhendap hebreä kelen Jummalas maadleja.

mes Jakob tälle olli saatnu, ent wiimselt, kui Jakob perra es jätta, sis piddi temma neid wasta wõtma. Perran sedda jättiwa welle tõine tõist jälle jumalaga, nink Esaw käänd omma koddõ pole, ent Jakob lats omma essa Isaki mannu ellama. Nink Isaaq olli sadda kattessa kummend ajastaiga wanna, nink temma joud lõppe nink kõi ärra, nink temma poja Jakob nink Esaw mattiwa tedda mahha.

Wiis. Mes murret südda kannap.

Kit Isä hoolde anna,
Ke targast wallitsep,
Sis voit sa immes panna,
Kuis tõ kii tõrd; lääp.
Se waiw saap pea kääntus,
Mes weel so kurbastap:
Nõõm Jummalast saap antus
Kui omma aiga näep.

16.

Josep nink temma unnäggeminne.

Wiis. Jesus ke mo lotus om.

Passe, Dnisteggija,
Kaddeust nink tõrkust mulle
Hirmsas sada; awwita
Itkes perran kääwa sulle.
Sis woi minna lota ka,
Sinno auwo perranda.

Jakobil olliwa katstõistkummend poiga. Nink temma armast Josepit enamb, kui kii omme tõisi latsi, sest et Josep tälle wannaussen olli sündinu, nink Jakob teggi tälle ütte kirriwa särgi. Kui nüüd welle näijewa, et essa tedda enamb armast kui neid, sis naksima nemma Josepit wiikama. Nink se wiikha lats neil päiw päiwast surembas, sest et Josep essale kii ärra üttel, mes nemma sallajan essa mele nink tahtmisse wasta ettewõttiwa. Nink Josep näggi

und, nink üttel omme welliste wasta: „Kuulge sedda und, mes minna olle nannu! Meije ollime nurme pääl wihku feütman, nink nätse minno wihk tössi ülles, nink jäije püsti saisma; ent teije wihhu saisiwa minno wihhu ümbre, nink kumardiwa tedda.“ Sis pahhandiwa henda welle temmast nink ütliwa: „Kas sinna meije ülle tahhat wallitseda?“ Nink nemma wihkasiwa tedda weel ennamb selle unne perrast, mes temma olli nannu. Päle sedda näije temma töist förda und, nink könnel sedda ka ommile wellistile nink üttel: „Nätse! minna näije, et päiw ja fu, ja ütstöistkummend tähte minno kumardiwa.“ Nink kui essa sedda kuulda saije, sis üttel temma Josefipi wasta: „Mes unnenäggo se om, mes sa ollet nannu? Kas minna ja sinno emma ja sinno welle peawa tullesma sinno kumardama?“ Nink temma welle saiwa wäega wihhatses temma päle, ent temma essa pididi neid sõnnu melen.

Wiis. Oh wöttkem Jummalat.

Las tarkust, armo mul
 Oh Jesus, ehres olla,
 Las puhtust, kannatust
 Mo päle waimust tulla;
 Ent fige üllemb särk
 Se olgo maddalus,
 Sis om mul ehtet kül,
 Ja taiwa illusust.

17.

Josepiti müwwas ärra.

Dummal wiisl.

Se peap ma pääl sündima,
 Mes Jummal tahhap taiwan.
 Ei jätta temma abbita,
 Ke tedda pallep waiwan.
 Kui innimin

Om hädda seen,
 Nink temmast abbi odab,
 Sis kaitsetas
 Nink pästetas,
 Ke temma päle lodap.

Josepi welle lätsiwa Sikemi, omma essa karja hoitma. Nink Jakob üttel Josepi wasta: „Minne, nink kae perra, mes so welle tewa, nink kuis karjaga luggu, nink to mulle sönnumid taggasi.“ Ent kui temma welle tedda jo kawwest näijewa, sis ütliwa nemma tõine tõist wasta: „Kae, kas saäl ei tulle se unnenäggeja! Läckem nink tapkem tedda ärra!“ Ent temma wannemb welli Ruben üttel: „Ärge wallage mitte werd; heitkem tedda ennembide sinna hauda, mes saäl lanen om.“ Ent Ruben üttel sedda, et temma Josepit öö ajal taht hawwast wäljatõmmada, nink sallajalt essa mannu taggasi sata. Nink nemma wõttiwa sedda nõwwo kuulda, nink kui Josep neide mannu saije, sis hariwa nemma tedda finni, nink heitiwa tedda sinna hauda, mes Ruben olli tähhendanu; ent se haud olli tühhi, nink es olle mitte wer siffen. Sis istewa nemma mahha leiba söma, ent Ruben olli neist ärral annu. Nink nemma tõstiwa omme filmi ülles, nink näijewa kaubamehhi kameeldega teed möda tulleswat, ke Egiptusse male lätsiwa. Nink Juda üttel omme welliste wasta: „Mes kassu meil sest saap, kui meije omma welle ärratappame? Läckem nink mügem tedda neile kaubameestile ärra.“ Nink tõise kittiwa sedda nõwwo, nink lätsiwa, nink tõmbsiwa Josepit hawwast wälja, nink mõijewa tedda kattedümne hõbbe tükke eest ärra. Ent Ruben es tija sest middake, enge läts ösel hawwa mannu nink

taht Josepit wäljatõmmada. Ent kui temma poisi harwan es löwwa, sis tulli temma welliste mannu taggasi nink üttel tänniten: „Pois ei olle ennamb sääl! Mes ollete teije tennu? Kohhes teije tedda ollete pandnu? Mes minnust nüüd essi saap!“ Ent tõise welle tappewa ütte noort sikka, kastewa Josepi kirriwa särgi sikka werre sisse, nink lähätiwa sedda essale, nink lassiwä tälle üttelda: „Sedda, olleme meije löidnu, kae essi, kas se Josepi särk olnes?“ Ent Jakob tuus seddamaid Josepi särgi ärra nink üttel: „Se om minno poja särk, kurri ellaj om tedda ärrasõnu!“ Nink Jakob ik hallelikkult omma armsat poiga. Kõl tulliwä poja nink tüttre tedda trööstma, ent Jakob es tahha ennamb henda laske rõmustada nink üttel: „Nüüd lä minna murrega omma poja mannu hauda!“ Ent ne kaubamihhe weijewa Josepit Egiptusse male, nink mõijewa tedda ärra Potiwarile, ke olli kuninga Baraoni eddimanne tener, nink sõawäe pälik.

Wiis. Mes Jummal teep om häste tett’.

Mes Jummal teep om häste tett’;

Se pääl ma lasse saišta,

Eht ma kül saggest filmawet

Mo waiwan lasse joosta.

Sa tabhat jo,

Dh Eäsa, mo

Itš omma hoosde wõtta;

Sest lasse ma so tetta.

18.

Josepit heidetas wangitorni.

Dmmal wiisil.

Mo armas Jummal awwita,

So häddan perranouda,

So käsku melen piddada,

Nink armo pole jouda.

Oh lasse mo,
 Kui palle so,
 Ks abbi sinnult lõida;
 Nink häddan ka
 Mo amwita
 Hend kurja tõ eest hoita.

Josep elli nüüd Egiptusse maal Potiwari majan. Nink Josep olli wagga nink jummalapelglik, nink lõis armo Jummal ja inimiste een. Nink Potiwar pididi temmast suurt luggu, fest et temma ärratuus temma moistust ja ussutawust. Seperrast usk temma omma foggona majapidamist temma kätte, nink säed fik omma perret, nink warra Josepi hole nink wallitsusse alla. Nink Jummal õnnist Josepi perrast Potiwari maija, nink fik tõ, mes Josep ettewõt, se lats häste kõrda. Ent Josep olli illus näust, nink Potiwari naine heit omme filmi temma päle. Nink sündi üttel päiwal, kui nemma mõlemba ütfinda olliwa kambren, et Potiwari naine Josepit kiusas, Jummal kässu wasta teggema. Ent Josep üttel tälle: „Kuis peas minna ni suurt pattu teggema nink Jummal wasta patma? Sis haard naine tedda särgi silust kinni. Ent Josep jät omma särgi temma kätte, nink pagges essi ärra. Sis lats Potiwari naine wihhatses, nink wõt kurja nõwwo Josepit hukka sata; nink last jalla päält Potiwarit kutsu, nink kaibas ja wõls Josepi päle, et temma tedda olles teotanu, nink tahtnu tedda kurja pole kiusada. Kui nüüd Potiwar omma naise kõnnet kuuld, sis saije temma wäega wihhatses Josepi päle, nink käss tedda wangi torni heita, sinna paika, kon kunninga wangi kinni peti. Ent Issand last Josepil armo lõida wangi hoitja een, et sesamma fik wangi temma kae alla pand. Ni-

da olli sis Jssand ka wangi tornin Josepiga, nink
and önnistamist figele mes temma ettewötte.

Dmmal wisil.

Res Jummalat ni lassep tetta,
Kui essi tunnep üllewän,
Ei Jummal sedda mahha jätta,
Eht temmal kül om hädda käen.
Sis sinna usku tunnistat,
Kui ussut häddan Jummalat.

19.

Josep selletap wangitornin kats unne-
näggo ärra.

Dmmal wisil.

Mes Jummal teep om häste tett;
Hä tachtminne om tälle.
Kik, mes om temmast tallitet
Se näüdap sedda mulle.
Ja tijap jo, ka häddan mo.
Iks häste üllespitta:
Ma lasse tedda tett.

Ent sündi, et kunningas Barao olli fatte
omma üllemba geenride päle süda löidnu, nink
last neid ka sinna wangitorni heita, kon Josep
finni olli, nink anti neid Josepi kätte, et temma
neide perra pididi kaema. Üts neist olli kunninga
keldre üllekäeja, nink toine kunninga kögi üle-
kæja.

Nink sündi, et möllemba üttel ösel und näi-
jewa. Nink Josep tulli homungult neid kaema,
nink löis neid kurba näoga, nink küsse neilt:
„Misperrast ollete täamba ni kurba?“ Nink
nemma kostsiwa nink ütliwa: „Meije olleme
täamba ösel und nannu, nink et olle keddagi,
kes meile sedda ärraselletas.“ Nink Josep üttel
neide wasta: „Sellefaminne om kül Jummal
perrält, ent siski üttelge mes teije unnen ollete
nannu!“

Nink kunninga keldre kaeja üttel: „Minna näije ütte winapuud henne een, sel olli kolm ossa, nink se winapu haljend, kaswi nink häits, nink temma marja olliwa walmis sanu, nink Baraoni karrikas olli mo kæn; nink ma wötti neid winamarju, nink pitsiti neid katski karrika sisse, nink anni karrikat Baraoni kätte.“ Nink Josep üttel: „Se om se unne selletus: Kolm ossa oma kolm päiwa. Enne kui kolm päiwa otsa sawa, päästap kunningas sinno wangitornist, nink säep sinno jälle so ammeti päle, nink sa annat jälle nida kui ennegi karrika Baraoni kätte.“ Nink Josep üttel temma wasta: „Pea minno ka melen, kui sinna siist wallale pääset, et sinna minno perrast ka Baraonile konnalet.“ Päle sedda üttel ka kunninga kogi üllekaeja, mes temma unnen olli nannu, nink konnalet nida: „Mul olliwa kolm walge korwi pä pääl; nink päälmetfen korwin olli kiksuggust sögi, mes Baraonile olli walmis tettü, nink taiwa linokesse söiwa sedda korwist mo pä päält ärra. Nink Josep üttel: „Se om selle unneäo selletus: kolm korwi omma kolm päiwa; enne, kui kolm päiwa otsa sawa, lassap Barao so pääd otsast mahhaluwwa, nink sinno pu külge puurwa, nink taiwa linno söwa sinno lihha ärra.“

Nink ökwa nida, kui Josep olli üttelnu, nida sündi ka möllembile; eddimane teenre saije kolme päiwa perrast jälle omma ammeti päle, nink töist podi pu külge ülles. Ent kunninga keldre üllekaeja es pea mitte Josepi palwet melen, kui temma wallale saije, enge unnet Josepiti ärra.

Wits. Kik kallis enge önnistus.

Oh Jöсанд Jösüs awwita
So jälgä perra tulla.

Sa ollet omma armoga
 Genkirja jätnu mulle.
 Oh anna, et ma tigile
 Sis tigest jöwvust sedda te,
 Mes minna neist ka tahha.

20.

Josep päässep wangitornist, nink tõstetas
 sure auwo sisse.

Dmmal wissl.

Wiimselt antas Jakobile
 Rabel siski emmandas,
 Wiimselt kaantas Josepile
 Zettu häbvi auwus taas.
 Wiimselt saap ka Tobiale
 Willersussfest rõmo jälle.

Kats ajastaiga perran sedda et Josep unne-
 näggo wangitornin olli selletanu, näije ka fun-
 ningas Barao und, et temma jõe weren saise,
 nink näije jöest seitse illusa ja lihawa lehma
 touswad, nink södo pääl söwad; nink näitse
 neide perran tousiwa jöest seitse tõist kõheto
 lehma, nink söiwa neid lihhawid lehmi ärra.
 Sis wirgo Barao ülles, ent temma uinu jälle
 maggama, nink näije tõist puhku unnen seitse
 häid nink jämmedid wiljapäid üttest kõrrast tous-
 wad, nink näitse perran neid tousiwa seitse peni-
 fest nink ärrakuijonu wilja pä nink neelsiwa neid
 häid nink jämmedid ärra. Sis wirgo Barao
 hommungul ülles, nink last fik Egiptusse ma
 tarku kokkokuutsu, et nemma tälle sedda und selle-
 tasse, ent es lõita keddagi, ke olles moistnu selle-
 tada, mes ne samma unnenäggemisse piddiwa
 tähhendama. Wiimselt aste funninga keldre
 üllekaeja Baraoni ette, nink üttel: „Täamba
 mälleta minna omma pattu!“ nink kõnnel sis
 Baraonile ärra, kuitao Josep kätte ajastaja

eest tälle olli wangitornin selletanu, nink et temma sedda meest foggunast olli ärraunnetanu. Sis lähhat Warao seddamaid Josepit kutsma, nink lasti tedda sis usfinaste wangitornist wälja. Nink Josep aije omme habbenid mahha, nink pand töisi röwi sälga, nink tulli kunninga ette. Nink kui Warao tälle omma und olli kōnnelnu, sis üttel Josep: „Zummal om Waraonile teda andnu, mes temma wōttap tetta. Mōllemba unnenāo tāhhendawa ütte asja. Ne seitse hā lehma nink ne seitse jāmmeda wilja pā omma seitse hā wilja ajastaiga, nink ne seitse kōhhetu lehma, nink seitse ärrakuijonu wilja pā omma seitse nālja ajastaja. Nink nātse neide seitse aastan mes tulleswa, saap üllipaljo wilja lige Egiptusse maal ollema, nink perran neid sawa seitse nālja aasta tullesma, kon suur wilja pudus, nink nālg saap ollema ülle lige Egiptusse ma. Nink et se unnenāggo Waraonil katskōrd om olnu, se tāhhendap sedda, et se asst tōtteste, nink pea saap sūndima. Sis kaego nüüd Warao hennele ütte moistlikku nink targa meest wallit-seda, nink pandko tedda lige Egiptusse ma ülle, et temma neil seitse suggulikku ajastajil lassēs rohkeste wilja korjada, taggawarras selle aja pāle, kui ne seitse nālja ajastaiga tulleswa.“

Nink se kōnne olli Waraoni mele perrast, nink temma üttel Josepi wasta: „Et Zummal sulle sedda kif om teda andnu, sis ei olle ütšik ni tarf kui sinna. Sinna peat nüüd ülle minno maja walitsema, nink kif miano rahwas peap sulle sōnnawōtelik ollema. Nink ütšinda aujärke polest tahha minna sinnust suremb olla.“ Nink Warao säed tedda wallitsejas ülle lige Egiptusse ma, wōt omma sōrmust sōrmest mahha, nink pand

sedda Josepi sörme päle, ehhit tedda kallirei-
wiga nink autähhega nink last tedda omma tõi-
sen tollan läbbi lina söita, nink käsť temma een
kulutada: „Se om se ma essa, eggauts heitko
temma ette põlwile mahha!“ Ent Josep olli
sel ajal wanna kolmkümmend ajastaiga.

Wiis. Nüüd hengwa innimisse.

Ni sündko minno aßsi,
Ni käügo minno kässi,
Kui Jummal eßsi teep.
Kui temma murret kannap,
Ja eßsi nouwo annap,
Kül sis tit häste korda lääp.

21.

Josepi welle tulleswa nälja ajal Egiptu-
susse male wilja ostma.

Wiis. Es ma peas Jummalale laulma,
Ni kui aadler siwu alla
Woigi wõttap kaitfada,
Ni om minno nink mo welle
Jummal wõtnu kaeda.
Kui ma ilman weel es olle,
Kui mul olli latse meel
Sis ta mõtli minno pääl,
Sis ta walwsi minno ülle
Kes kül jõwwab tedda ka
Se eest õige tennada.

Nink kui Josep Baraoni unnenáo olli selletanu,
nida sündi se ka. Sest Egiptusse ma kand seitse
aastaiga ni paljo wilja, et tedda olli õtse kui liim
merre weren. Nink Josep last õige Egiptusse
ma ülle wilja kofkforjada aitua sisse, nink sest
saije ni paljo, et tedda annamb es olle ärraar-
wata. Kui nüüd ne seitse õnnistusse aasta otsa
saiwa, sis tulliwa ne seitse nälja aasta kätte,
nink saije sis suur leiwa pudus ja nalg mitte üt-
sinda ülle Egiptusse ma, enge ka õige ma ülle,

mes Egiptusse ma piri külge putte. Sis olli ka nalg suur Kanaani maal, kon Jakob ellaman olli. Nink temma lähhat omme poige kümnekeski Egiptusse male terri ostma. Ent omma fige norembat poiga Penjamininit, ke Josepiga üttemmast olli sündinu, es lähhata temma mitte neidega, sest temma peijas, et tal tee pääl wahhest õnnetust wois johtu. Ent Josep olli wallitseja Egiptusse maan, nink mõije wilja fige rahwale. Kui nüüd temma welle temma ette tullinwa, sis heidiwa nemma põlwile mahha, nink kummardiwa tedda. Sis tuse Josep seddamaid omme wellitsid ärra, ent nemma es tija mitte, tedda neide welle ollewat. Kui nüüd Josepi welle temma een põwil maan olliwa, sis tulli Josepil se unenägo meelde, mes temma essi poisi ean olli nannu, et temma welle piddiwa tullesma ja tedda kummardama.

Ent Josep pand henda wõras omme welliste wasta, nink kõnnel kangede neidega, nink küsse neilt: „Kost teije tullete?“ Nemma ütliwa: „Meije tullesma Kanaani maalt leiba otsma.“ Ent Josep üttel neide wasta: „Teije ei olle wilja otsja, teije ollete tulnu kaema, kon kotsilt se ma wallal olnes, et wois sisse tükki, nink temmast woimust sada.“ Ent nemma wabbandiwa henda, nink ütliwa: „Meid om katstõistkümme wellitsid olnu, üttem mehhe poja, nink nãtse se fige noremb om koddu jãnu essa mannu, ent õts ei olle ennamb allal.“ Ent Josep üttel neide wasta: „Kui teije õige mehhe ollete, sis jãgo õts teist sija wangi taggasi, nink tõise mingo koddu omma ostetu wiljaga, nink toge omma norembat welle minno ette, et minna nãe et teije tõttet ollete kõnnelnu.“

Kui nemma sedda kâsku kuliwa, sis ütliwa nemma tõine tõist wasta: „Nüüd tullep nuhtlus meije päle, sest et meije kurja olleme tennu omma welle Jofepi wasta, nink es wõtta mitte temma tännitamist kuulda, kui temma meid pal-
 lel omma sõame ohhun.“ Nink Ruben üttel neile: „Kas minna teile sis es ütle: ärge tekke pattu poisi wasta? ent teije es pea luggu minno kõnnest. Nätse nüüd nõwetas temma werd meije kâest.“ Sedda kõnneliwa nemma omman kelen, nink es tija mitte et Jofep fik ärrâmoist, sest temma olli neidega läbbi tõlkja kõnnelnu. Ent kui Jofep neid kuuld nida kõnnelewat, sis kâänd temma omma palget neist ärra nink ik. Kui temma henda nüüd jälle neide pole kâänd, sis lask temma ütte neide seast, kel nimmi Si-
 meon olli, wõtta, nink tedda neide silmi een finni keuta; ent tõiste kotti kâsk temma wiljaga täüta, nink neide teedmata egga mihhele omma rahha mannu panda, nink päle sedda weel toidust tee päle ütten anda. Nink nemma panniwa omme wilja kotte eesli päle, nink kâniwa taggasi koddu pole.

Nink se sündi, kui nemma omme kotti tee pâäl wallale teijewa, nätse, sis olli eggäütte rahha temma kotti suun. Nink nemma ehmatiwa wâega ärra nink ütliwa: „Mis perrast om Jummal meile sedda tennu!“

Kui nemma nüüd jälle koddu saiwa omma wanna essa Jakobi mannu, sis kõnneliwa nemma tälle fik ärrâ, kuis luggu olli kâünu wõral maal, et temma poig Simeon olli wangin taggasi petu, nink et es tahheta tedda enne wallale laske, kui noremb welli Benjamin sinna nätta tuwwas. Ent Esza Jakob kaibas nink üttel:

„Teije tahhate minno käest kük latfi ärrawõtta!
 Josepit ei olle ennamb, Simeonit ei olle ka
 ennamb, nüüd tahhate Penjaminit ka ärra wõt-
 ta.“ Nink Ruben koste omma essale nink üttel:
 „Minna lö temma eest käemehhes, ussu tedda
 minno kätte, minna tahha tedda sulle jälle tag-
 gafi tuwwa.“ Ent Jakob üttel, ei kanna minno
 südda Penjaminist lahku, temma welli Josep
 om ärrakoolnu, — temma om mulle weel Josepi
 asfemele jättetu. Kui täl te pääl üts õnnetus
 johhup, sis sadate teie minno halli juusse söame
 murrega hauda.“

Wiis. Ma so pool tännita.

Arm olgo murren minno rõõm,
 Mo wäggi kui lä nõrgas.
 Kui wimate mo nelap surm,
 Nink pea sama mullas,
 Sis Jõsand Jesus tulle sa
 Mo päästma ärra hirmust
 Et ma põrmust sis rõõsse rõmoga,
 Nink taiwate lä armust.

22.

Josepi welle tulleswa tõist kõrda Egip-
 tusse male,

Wiis. Pühha waim sa ainus abbi.
 Pattane! o ärra mõtle,
 Et sul ei sa armo weel.
 Es kük kirri selgest üle,
 Et nüüd armo aig om tääli,
 Kui sa enne parandat,
 Omma meeld, nink usk sul om,
 Ei sa Jõsand sinno põlgma,
 Enge so pääl armo heitma.

Kui nüüd se willi otsa saije, mes Jakobi poja
 Egiptusse maalt olliwa tonu, sis saije nälg jälle
 ni sures, et Jakob omme poige wasta üttel:
 „Minge jälle Egiptusse male, terri otsma, et

meije nälga ei kole.“ Sis üttel temma poig Judas: „Se mees, kes meile wilja möije, kinnit meile ärraminnen kängeste: „Teije ärra tulge mitte mo filmi ette, kui teije noremb welli Benjamin ütten ei olle.“ Nink Judas pallel essa wäega, nink üttel: „Anna meile sedda poisi ütten, muido läme meije hukka, nink minna tahha poisi eest käemihhes lüwwa, et minna tedda sulle taggasi to. Sis üttel Jakob perraanden: „Sis pea minna kül ommast pojast lahkuma, nink teile tedda ütten andma. Ent se figewäggewane Zummal andko teile armo, et teije hallestust löwwas selle mehhe een, ke Egiptusse ma ülle wallitsep. Ent minna pea nüüd taggasi jäma kui essa, felt fik latsi ärrärisutas!“

Kui nemma nüüd Egiptusse male saijewa, nink Josep näije Penjamineit neide sean ollewat, sis üttel temma omma majapididaja wasta: „Wi neid minno maija, nink walmista söömaiga, sest ne mehhe peawa minnoga lounat söma. Nink majapididaja weije neid Josepi maija, nink nemma pelgsiwa; ent se mees üttel: „Urge peljake mitte.“ Sis kõnneliwa nemma tälle ka sedda rahha luggu, mes nemma omme kotti suun tee pääl olliwa löidnu, nink tahhiwa sedda taggasi anda. Ent temma es wötta sedda mitte wasta. Ent kui Josep koddu tulli, sis töijewa nemma tälle neid andid, mes nemma Kanaani maalt olliwa tonu — palsamit nink met, kallist rohtu nink mürret, pähkuit ja mandlit — nink heidiwa põlwile temma ette mahha. Ent Josep terwit neid armsaste nink üttel: „Kas teije wanna essa weel ellun, nink kuis käüp temma käsfi?“ Nink nemma ütliwa: „Meije essa käsfi lät kõrda, nink temma om weel ellun.“ Sis

töst Josef omme filmi ülles, nink näggi Penja-
minin omma welle, nink omma emma poiga —
nink üttel: „Kas se om teije noremb welli?
Zummal olgo sulle armolik mo poig!“ Nink
omma ihholikko welle nädden läggüsi Josepi süd-
da pallama welle wasta, nink es kanna ennamb
neide sekka jäda, enge temma rühk kambrette
minna, nink ik. Nink kui temma omma palget
olli mösknu, sis tulli temma taggasi, nink puus
omma söame ligutamist neide een ärra sallata,
nink käst söki lawwa päle kanda. Nink nemma
söiwa, nink jöiwa Josepi lawwast, nink neide
südda olli täus römo.

Wiis. Pühha waim sa ainus abbi.
Oh mo Zummal mulle awwa
Ülles omma armo ust,
Las mul rohkeste iks sada
Maitsa sinno hallestust.
Pattu waiwa löppeta
Jesu kalli werrega,
Sis saap minno hengal rahho.
Nink mo südda tunnep römo.

23.

Josep annap henda wellistile tutta

Wiis. Mo Jesus wöttap pattasid.
Mo Jesus wöttap pattatsid.
Siin ilman armolikkult wasta,
Neid waisid häddapolitsid;
Ke abbi kusstege ei löwwa,
Ei raiwan figist englist sääl,
Ei kellekest siin ilma pääl,
Ent ikwa omman hädda orrun,
Ja heikwa appi ommin pattun,
Neil Jesusest saap sönnumid,
Et wastawöttap pattatsid.

Nink kui Josepi welle töisel hommungul jälle
foddo pole tahhiwa minna, sis üttel Josef salla-

jalt omma majapiddaja wasta: „Täüda neide kotti ni paljo wiljaga, kui nemma üslike jõudwa ärrawija, nink panne eggaütte mehhe rahha temma kotti suhhu, ent noremba kotti suhhu panne temma wilja rahha, nink weel päle minno hõbbe-karrikat, nink sada neid sis te päle minnema. Nink se majapiddaja teggi nida, kui Josef tälle olli käsknu. Kui nemma nüüd iinast jo olliwä wälja lännu koddu pole minnema, sis üttel Josef omma majapiddaja wasta: „Aja neile perra, wõtta neid finni, nink to neid taggasi.“

Kui se mees neid finni sai, sis üttel temma: „Misperrast ollete teije hääd kurjaga tassunu, nink ollete ütten wõtnu minno essanda karrika.“

Nemma kostiwa: „Nätse sedda rahha olleme taggasi tonu, mes meije kotti suun olleme löidnu — kuis ollesse meije sis hõbbe ehk kalda warastanu? Ent siin omma meije kotti, — kae neid esfi läbbi; kelle kottin sinna karrikat löwwat, se peap surma koolma, nink päle sedda tahhame meije kif sinno essanda sullasis jäda.“

Nink se üllekaeja finnit sedda nink üttel: „Kelle mant karrik löitas, se jägo minno essanda sullases. Kui nüüd kif kotti wallale tetti, sis löiti karrik Penjamini kotti suun. Sis ehmatiwa nemma wäega ärrä, nink lätsiwa suren murren lina taggasi. Nink Judas lät omme wellistega Josepi maija taggasi, nink heidiwa põlwile temma ette mahha. Ent Josef üttel: „Mes tõ se om, mes teije okete tennu?“ Ent Judas üttel: „Mes peame meije üttema? Jummal om sinno sullaste üllekohhut koddu otsnu. Nätse meije jäme kif sinno sullasis.“

Ent Josef üttel: „Se ärra sündko mitte! Ennege se, kelle mant karrik löiti, jägo minno sullases; teije wõite rahhoga essa

mannu taggast minna." Sis üttel Judas:
 „Minno esand, kui minna koddu tulle, nink se
 pois es olles meijega, sis sadasse meie omma
 essa halli juusse soame walloga hauda. Sest
 minna olle sellepoisi eest essale käämehhes sanu.
 Seperrast heida armo, nink lasse minno sinno
 sullases sija jäda, ent sedda poisikest lasse omme
 wellistega koddu minna."

Sis es woi Josef ennamb omma soame ligu-
 tamist henne man piddada, enge temma ik sure
 hälega, nink üttel: „Kas teije minno ei tunne?
 Minna olle Josef teije welli. Kas minno wanna
 essa ellap weel? Ent temma welle es woi talle
 sõnnake wasta kosta, sest neide päle tulli suur
 hirm. Ent temma üttel: „Tulge lähhembale
 minno mannu! Minna olle Josef teie welli,
 kedda teije ollete ärramünu. Urge möttelge, et
 minna seperrast wiyhane olle. Sest teije ello
 üllespiddamisse perrast om Jummal minno sija
 lähhätanu. Rühhige nüüd minno essa mannu,
 nink üttelge talle: „Sedda lassap sulle Josef
 sinno poig üttelda: „Jummal om minno wallit-
 sejas pandnu ülle fige Egiptusse ma; tulle minno
 mannu ellama, minna tahha sinno eest hoold-
 kanda, sest weel tullewa wiis nälja aasta." Nink
 Josef wõt omma welle Penjaminit kala
 umbrest kinni, nink ik, nink Benjamin ik ka
 temma kalan. Nink Josef and suud ommile wel-
 listile, nink temma welle kõnneliwa temmaga.

Wiis. Nüüd paistap meile illusast.
 Rõõm tulley mulle Jummalast,
 Kui sinno silma üllewast
 Mo päle ikkes jäwa.
 O! Jesus minno õnnistus,
 So sõnna nink so kannatus
 Mo sõband koštutawa.

Tulle Mulle Arrapästjas, Rõmo tõstjas
 Kui ma passe,
 Et ma sinno omma olle.

24.

Jakob lát Egiptusse male ellama.

Wiis. Nätse Jssand minna tulle.

Minno heng taht omma ello,

Omna Jssandat nink welle

Jesust kitta, üllenda:

Minno südda kargap rõmust,

Kaitsap henda Jssa armust,

Hõiskap õnnistussega.

Nink Joses and ommile wellistile wanfrid
 nink toidust te päle, nink eggäuttele ütte särgi,
 ent Benjaminile and temma kolm' sadda hõbbe
 tükki, nink wiis särgi. Nink essale saat temma
 kümme essa eesli nink kümme emma eesli, kel
 wilja koorma olliwa päle pantu. Nink Joses
 mannits omme wellitsid, nink üttel: „Arge riid-
 lege te pääl.“ Nink nemma tulliwa Kanaani
 male omma essa Jakobi mannu, nink kulutiwa
 tälle sedda rõmofulutamist, nink ütliwa. „Jo-
 sep sinno poig ellap, nink wallitsep ülle kige Egiptusse
 ma.“ Ent temma es tahha sedda mitte
 usku. Sis kõnneliwa nemma tälle kif Josepit
 sõnnu ärrä, mes temma neidega olli kõnnelnu.
 Ent kui Jakob neid wanfrid näggi, mes Joses
 tälle olli saatnu, sis usk temma wiimselt neide
 sõnnu nink üttel: „Minna tahha essi minna
 omma poiga Josepit kaema, enne kui minna
 ärrakole. Nink Jsrael koggus fokko kif omma
 hääd nink warrandust, nink läts kige omma
 majarahwaga, mes ülle kige olliwa 70 hengi,
 Egiptusse male. Nink Jakob lähhat omma
 poiga Judat Jospile sõnna wasta wima, et
 temma jo te pääl olles tulleman. Sis last Joses

omma wanfret ette panda, nink söit essale was-
 ta. Nink kui Josep tedda näije, wöt temma
 omma essa kala ümbrest kinni, nink ik kawwa
 aiga temma kalan. Sis üttel Essa Jakob Jo-
 sepi wasta: „Nüüd tahha minna römoga ilmast
 lahku, sest et mo silma sinno palget omma nännu,
 et sa weel ellat. Nink Josep üttel welliste wasta:
 „Minna tahha nüüd minna nink Waraonile
 kulusutada sedda rómo, mes Jummal mulle om
 tennu.“ Nink Warao käsť Josepil, omma essale
 nink wellistile fige parremba mafottust ellama
 anda. Nink Josep teggi nida, nink and neile
 Koseni ma perrandusses; nink nemma elliwa
 sääl rahhun nink römün, nink neil es olle nälja
 ajal minkipolest pudust. Ent kui aig tulli, et
 Jakob pididi koolma, sis kuts temma omma
 poiga Josepit henne mannu, nink önnist temma
 kats poiga Manasset nink Ewraimi, kedda Jum-
 mal tälle olli andnu. Nink Josepi wasta üttel
 temma: „Nätse minna kole, nink Jummal saap
 teijega ollema, nink teije suggu jälle taggasi
 wima sinna male, kon teije wannamba Abram
 nink Izaak omma ellanu.“ Ent Jakob kuts ka
 omme töisi poige, nink önnist neid, ent fige ülle
 önnist temma omma poiga Judat, nink üttel
 pühhasť waimust ajetu nidade: „Judas om
 üts noor löwwi. Nink sinno päest ei sa se
 wallitsusse zeptri ärrawöetus sama seni
 kui tulles se wägge w mees, kelle pole rahwas
 saap hoitma.“

Nink kui Jakob olli löppetanu önnistamisse
 sönnu, sis pand temma omme jalgu kokko, nink
 heit henge ärra. Sis satte Josep omma Essa
 palge päle mahha, nink ik tedda, nink and tälle
 suud. Nink Essa olli tälle käsťu andnu surma

wode pãal temma ihho Kanaani male taggasi wija, nink sãal mahhamatta. Nink Josef teggi nida kui Essa tãlle olli kãsknu, nink lãts omma rahwa nink wellistega Kanaani male nink matte tedda sinna paika, kon Abraham nink Izaak olliwa mahhamattetu. Ent Jakobi poja pelgisiwa Josepit, kui Essa olli arrakoolnu, nink ütliwa: „Aggo Josef meile nüüd saap tassuma sedda kurja, mes meije temma wasta olleme tennu.“ Seperrast lassiwã nemma Josepile ütelda: „Mãtse siino essa Jakob and meile enne surma kãsku nink üttel: „Nida peate teije pãle minno surma Josepi wasta ütlemã: „Armas welli, anna andis omme welliste üllekohhut, mes nemma siino wasta omma tennu.“ Ent Josef ik kui temma sedda kuuld nink üttel: „Urge peljage mitte, sest kas minna olle Jummalã assemel? Teije mõtlite kül minno wasta kurja tetta, ent Jummal wõt sedda hãas kããnda.“ Nink temma trööht neid, nink kõnnel neidega armsaste. Nink kui aig tulli, et ka Josef pididi ilmast lahuma, sis üttel temma welliste wasta: „Minna kole nink Jummal saap teid sestsinnaast maast sinna male taggasi wima, mes temma Abrahamile, Izaakile nink Jakobile om towotanu. Nink kui Jummal teid saap koddootsma, sis wige minno luid ka sinna towotetu male taggasi.“ Nink Josef koli kui temma sadãa kümme aasta wanna olli.

Wiis. Dummãl wiisl.

Ma rahhoga lã arrã siit,

Kui Jummal tabhap.

Mo meel nink südda julgup nüüd,

Om wait nink odap.

Ni kui se arm mul tootap

Se surm nüüd mulle unnes saap.

Israeli rahwa rasse orjus Egiptusse maal.

Wiis. Dmmal wiisl.

Oh Jummal taimast kae püäl
 Nink hallesta sa sedda
 Kui weidi pühha rahwast tääl,
 Meil waisil om suur hädda.
 So sõnna ei sa ussutus
 Se usk saap kohalt kistotus
 Se rahwa man siin ilman.

Ni kawwa kui Jofep elli ni kawwa läts Israeli *) laste käsfi Egiptussen wäega häste kõrda. Nemma elliwa Koseni maal, mes üts kaunis wiljakandja ma olli. Es nõwweta neide käest massumasmist, ei ka ütteki orjust ma eest. Ent kui Jofep olli ärrakoolnu, nink wastne kuningas wallitsusesele saije, ke Jofepist ennamb middake es tija, — sis tulli Israeli rahwale rasse põlw kätte. Sest Egiptusse ma perris rahwas nakkas nürriwema, et Israeli rahwal parremb elloford olli, kui neil essi, nink et nemma pri olliwa massumasmisest nink orjamisest. — Seperrast panti sis Israeli rahwast kange orjusse alla, nink sunniti neid rasse tõga. Nink säeti üllekaejid nink sundjid, kea neile rassedaste päle litsiwa, nink neid rängaste nuhtliwa. Ent kurjemb weel, kui se ihholik hädda ja wajw olli se, et Israeli rahwas Egiptusse maal kiksuggust ebbausku nink wäärjummala orjust nakkas tundma ja armastama. Es tahha sis Jummal, et Israeli rahwa seast se õige Jummal tundmine, mes nemma wannembist olliwa perrandanu, pididi kaotfile minnema — seperrast wõt temma

*) Israël ehk Israeli laste ehk Israeli rahwas kutsutas pühha kirjan fik Jakobil perrantullew suggu, sest et Jakobil ka nimmi Israël olli.

Mosest neide seast ärrawallitseda, nink tedda sures prometis tetta, nink tälle käsku anda, et temma Israeli rahwast piddi paggana Egiptusse maalt sinna towotetu male taggasi wima, mes Jummal jo Abrahamile, Izaakile nink Jakobile olli perrandusfes andnu.

26.

Mosesse sündiminne nink ärrapagge-
minne.

Wiis. Rige kaplu fatski kiskja.

Karrišta mo, Jesus, häste,
Omma armo witsaga.
Läbhäta mul eessi rist
Et ma ilmašt wallal sa.
Panne langet hirmo päle
Sešt ma olle teninu.
Armo näüdat sa mul jälle,
Kui ma olle lahutu.

2400 ajastaiga perran ilmalomist nink 1500 ajastaiga enne Kristusse sündimist olliwa Israeli latse sures rahwa hulgas sigginu. 70 hengi olli neid Eesa Jakobiga Egiptusse male tulnu, nink Mosesse ajal arwati neid ennamb 2 mustuhhat hengi ollewat. Sis nakkas Egiptusse ma funningas Barao *) neide woimust pelgoma, nink wöt nöwwo, neid ärrahäetada. Se-perrast and temma käsku, kif Israeli poiglatsi sündimissel jökke heita.

Ent sündi, et üts Israeli mees lewi suggust naist wöt. Nink naine tõije poiga ilmale, nink peet tedda rahwa een ärrä 3 kuud omman majan. Ent kui temma omma last ennamb es sa fallajan hoita Egiptusse rahwa een, sis reggi temma farbikest, törwas tedda törwa, nink wai-

*) Barao olli kigil Egiptusse ma funningil perris nimmi.

goga ärra, pand pojakest sinna sisse nink weije tedda jõe weerde pilliroo sisse. Ent selle latse sösfar jäije kawwel kaema, mes temmast sanes. Nink Waraoni tüttar tulli alla jökke zukflema.

• Sis näije temma sedda karbikest roo sissen ojomat, nink lähhat omma näütsikut, tedda weest wälja toma. Kui karbikest wallale tetti, sis näije temma sedda latsekest, nink näitse temma ik. Sis olli täl temmast halle, nink üttel: „Se om wist üts neist Israeli latsist.“ Latse sösfar tulli lähhembale, nink küsse, kas latsele aggo näist murretseda, kes tedda immetas. Runninga tüttar kir sedda nõwwo. Sis joost sösfar emma mannu, nink kuts tedda, nink tedda moeti latse immetajas. Waraoni tüttar wõt sis sedda last henele kaswandikkus, nink pand tälle nimme Moses, mes hebreakelen tähhendap: „weest wäljatõmmatu.“

Nink Mosest oppeteti kigen Egiptusse ma tarkussen, nink temma olli wäggenw sönnun nink tõõn. Ent läbbi ussu es tahha temma Waraoni tüttre pojas kutsutetama, enge wallits ennambide Jummalah rahwaga willitsust kannatada, kui ajalikko pattu tullu piddada (Hebr. 11, 25.) Nink kui temma 40 ajastaiga wanna olli, sis johu et üts Egiptusse mees üttele Israeli meest hirmsaste pes. Kui Moses sedda armeto kõrda näije, sis karras temma tälle apri, nink johu, et temma sedda Egiptusse meest ärratappe. Kui nüüd Warao sedda kuulda sai, sis käsk temma Mosest kinni wõtta. Ent Moses pagges ärra, nink läts Midiani mäle, üttele preestri mannu, kel nimmi Jetro olli. Se pand tedda omma karja hoitma, nink and tälle perrast omma tüttart neises.

Jummal eßsi
 Teep, et kääß
 Nida kääp, kui sunnis tääl;
 Kui ka hädda
 Wabhelt nätta,
 Jefus sadap abbi meil.

27.

Mosesse kutsminne.

Jehowa om mo henge karjus,
 Ei sa mul pudust ollema;
 Sa södap mo, nink om mul warjus
 Säääl haina:ma päääl armoga.
 Mo sadap wärski latte mannu,
 Kun ma iks lambakeisi nännu,
 Ke wässiinu nink többitse.
 Kui närwetas mo südda ärra,
 Sis rühhep temma minno perra,
 Soop ellorohto hengele.

Moses olli lanen Jetro karja hoitma. Nink
 johtu kui temma Drebi mäe lähhüde tulli, sis
 näije temma orjawitsa wösso pallawat, ent es
 palla temma siski ärra. Nink Moses üttel hen-
 ne man: „Ma lä kaema sedda immet, milles
 se wösso ärra ei palla. Sis heikas Jummal
 tullitsest wösfust: „Moses, Moses!“ Temma
 koste: „Siin ma olle.“ Nink Jummal üttel:
 „Ärra astko mitte lähhembale; pästa omma
 kängitsid wallale, sest se paik, kon sa saisat, om
 üts pühha paik. Minna olle sinno essa Jummal
 Abrahami, Isaaki nink Jakobi Jummal.“ Nink
 Moses kat omma palget kinni, sest temma pel-
 gas Jummalala palge päle kaija. Nink Issand
 üttel: „Minna olle wötnu kaeda omma rahwa
 hädda päle, nink olle mahhatulnu, neid Egip-
 tusse rahwa käest pästma. Nink Jummal üttel
 tälle, et temma Israeli rahwast, pididi taggasi
 wima sinna towotetu male, kost neide eddimätsse

wannemba Egiptusse male olliwa tulnu; nink käsk Mosessele sedda Israeli rahwale nink Baraonile teda anda.

Ent Moses olli pelglik omman söamen, nink koste: „Issand! kes ma olle, et sa ni suurt asja minno päle pannet!“ Ent Jummal üttel temma wasta: „Minna tahha sinnoga olla.“ Nink Moses üttel: „Nätse Issand, nemma ei sa minno uskma, ei ka mo sönnä kuulma.“ Sis küsse Issand: „Mes se om, mes sul käen om?“ Moses üttel: „Se om kep.“ Jummal üttel: „Wiska tedda mahha!“ Nink temma wissas mahha, nink se kep saije siwvus. Nink Moses pagges temma eest ärra. Ent Issand üttel: „Hara tedda hanast finni.“ Moses teggi nida nink siug saije temma peun jälle keppis. Weel üttel Issand temmale: „Panne omma kät puhhu. Nink temma pand, nink wõt sedda jälle puhhust wälja, nink nätse! käsfi olli piddali többitses sanu, nink olli walge kui lummi. Nink Issand üttel: „Panne omma kät jälle puhhu, nink nätse, kui temma sedda jälle wälja tõmmas sis olli käsfi terwe, ni kui temma mu ihho. Sis üttel Issand: „Kui nemma neid 2 immetõhte ei ussu, sis wõtta wet jõest, nink kalda sedda ma päle, nink se wessi saap werres sama.

Ent Moses üttel: „Oh minno Issand, minna el olle konnake moistnu häste kõnnelda; mus om rasse keel?“ Sis üttel Issand: „Kes om innesselle suud lonu, ehk kes om sedda teletu nink kõrwetu tennu? Es minna se Issand olle sedda tennu? Sis minne nüüd, minna tahha sinno suga olla, nink sinno oppetada, mes sa peat kõnnelema. Nink Moses üttel: „Oh Issand, läh häta kif enne kui minno!“ Sis saije Issand

wäega wihhatses, nink üttel: „Es ma tija et Aron sinnowelli häste moistap kõnnelda. Nink nātse temma saap sul wasta tüllema. Nink temma kõnnelgo sinno assemel rahwaga.“

Sis lāts Moses, nink teggi nida, kui Jummal olli üttelnu. Nink Aron sellet rahwale, mes Jummal Mosessele olli kõnnelnu, nink kāsknū. Nink Moses teggi neid immetāhte rahwa een. Nink rahwas usk, satte põlwile mahha, nink tennas Isandad, et temma neide hādada pāle wõt kaeda.

So pāle minna loda,
Kui johhus hādada mul,
Nink abbi sinnust oda;
Sa kānat waiwa kōl.
Ma anna henda sul,
Ma anna kōt so kātte,
Mes wōtta henne erte;
Ee mes sa tunnet mul!

28.

Barao ei holi Jummalast.

Wiis. Kes Jummalat ni l. t.

Kui minna kiusatussen heljo,
Nink arm mul nakkap löppema;
Sis tekko mul se mõtte peljo,
Et Isand kige tassuja
Meil tulley kōhnut moistma tōõst;
Se hoitko minno pattu eest.

Pāle sedda lātsiwa Moses ja Aron Baraoni mannu, nink ütliwa temmale: „Nida ütley Jehowa, Israeli Jummal: „Et lasse mo rahwast minna.“ Ent Barao üttel: „Kes om Jehowa, et minna temma sõnna peas kuulma?“ Nink temma and kāsku, Israeli rahwast weel rāngamba orjusse nink tōga waiwada, kui enne. Moses teggi kōl omme immetāhte, ent Barao kallest omma sõand, nink es holi neist mitte. Se-

perrast pand Jehowa 10 rānga nuhtlust Egiptusse ma pāle.

I. Eddimāne nuhtlus olli se, et kif wessi werres saije, nink kalla jōen kōliwa ārrā, nink wessi nakkas haisma, ni et Egiptusse rahwas sedda ennamb es wōi jurwa.

II. Sis last Jssand konne we sissest tulla — ne tūssewa Baraoni kambre, nink wode sisse nink tāūtšima foggona Egiptusse maad. Nink Barao üttel Mosesse ja Aroni wasta: „Pallelge teije Jssandat minno eest, et temma meid neist konnest ārrapāstap, sis tahha minna teije rahwast laske ārraminna.“ Nink Moses tānnit Jssanda polē, nink kōhna kōliwa ārra. Ent kui se nuhtlus olli mōda lānnu, sis kallest Barao omma sōand nink es lasse Israeli rahwast mitte minna.

III. Sis last Jssand tāije tulla innemiete nink ellajide pāle, ent Barao es holi sest mitte.

IV. Sis last Jssand mardikuid tulla fige Egiptusse ma ūlle. Utšinda Kosenni maal, kon Israeli latse ellīwa, es olle neid mitte. Sis üttel Barao: „Minna tahha teid laske minna, ent pallelge minno eest.“ Nink Moses pallel, nink ne mardiko kattewa ārra. Ent Barao kallest ka se kōrd sōand, nink es lasse rahwast ārraminna.

V. Nink Jssand last katso tulla ellajide pāle, ent Israeli laste ellajist es kole ūtteainustke.

VI. Sis tulli hirmus willi tōbbi innemiste ja ellajide pāle, nink muhhu ja paise lōiwa innemiste kōlge, ni et keake ennamb es woi saista. Ent Barao es holi ka sest mitte.

VII. Sis last Jssand suurt rahhe saddo tulla piksega ūlle fige Egiptusse ma, nink rahhe

lõije katski kif, mes nurme pääal olli; ütfinda Koseni maal es olle mitte rahhe saddo. Sis last Barao Mosest nink Aronit kutsu nink üt-
tel: „Minna olle pattu tennu, pallelge Issan-
dat, et se mürriseminne nink rahhe saddo löppes,
sis tahha ma teid laske ärraminna.“ Nink Mo-
ses pallel Issandat, nink se nuhtlus läts möda.
Ent Barao kallest jälle omma sõand, temma
nink temma sullase.

VIII. Nink Issand last hommungo tulega hainaritsiko tulla. Ne sõijewa kif paljalt ärra, mes rahhe saust olli ülle jänu. Sis last Barao äkkitselt Mosest nink Aronit kutsu nink üt-
tel: „Minna olle pattu tennu; pallelge Issandat, et temma meid sest surmast päästap.“ Nink Mo-
ses pallel Issandat, nink öddango tuul tõssi, nink aije neid hainaritsikuid loa merre sisse, nink es jä ütteinustke ülle. Ent Issand kallest Ba-
raoni sõand.

IX. Sis last Issand suurt pimmedust tulla ülle Egiptusse ma 3 päiwa, ent Koseni maal olli selge päiwa walgus. Sis kuts Barao Mo-
sest jälle nink üt-
tel: „Minge wälja omme las-
tega Egiptusse maalt, ent omme ellajid, nink tõprid jätke taggasi. Ent Moses üt-
tel: „Ka meije ellajid lasse meijega ütten minna, sest meije ei woi muido Jehowale omma säetu ohw-
rid tuwwa.“ Ent Issand kallest Baraoni sõand nink Barao üt-
tel wihhaga Mosesse wasta:
„Minne minno palge eest ärra, nink hoija henda minno filmi ette tulla. Sest mil päiwal sinna minno filmi ette tallet, peat sa foolma.“ Nink Moses üt-
tel: „Minna ei tahha ennamb sinno filmi ette tulla, ni kui sa ollet üt-
telnu.“ Nink Issand üt-
tel Mosesse wasta: „Weel üt-
te nuht-

lust tahha minna laske tulla; päle sedda saap
temma teile lubba andma, ärraminna. Kesä ööd
tahha minna tulla nink kii

X. eesmätsse poiglatsi mahhalüwowa et peawa
ärrafoolma Waraoni eesmänne poig nisammute,
kui fige Egiptusse ma rahwa eesmätsse poiglatse.

Wiis. Kik kallis henge önnistus.

Ta tullep ilma sundma
Se Jssand Lunnastaja;
Sest kandkem hooit iks selle eest,
Mes meil om ainust waja;
Et meije iks ni ellasse
Et meije woisse julgede
Ka temma ette astu.

29.

Moses wiip Israeli rahwast Egiptusse
maalt wälja.

Jssand wallitse nink wära,
Kunningas Immanuel!
Louka mahha pörgo leri,
Wotta rikkust hennesel;
Kissu hengi hawwast ette
Peppitusse werrega,
Löppeta kii pattu hädda,
Sest sul om meist melehä.

Kui Warao üttesa lördä omma söand olli
kallestanu, sis wöt Jssand tedda weel ütte nuht-
lussega lüwowa. Nink se nuhtlus olli se et Jss-
sanda engel kesä ööd piddi wälja minnema
nink ärratapma kii eesmätsi poiglatsi Egiptusse
maan.

Nink Jssand and Israeli rahwale käske enne
ärraminnemist ütte söömaiga piddada selle mä-
letusses, et Jssand neid rasse Egiptusse orjus-
sest nink wangist wöt pästa. Eggauts Israeli
perrewannemb piddi sel wiimsel öddangul ütte
wona tapma, nink sedda omma perrega ärra-

sõma, nink se man piddiwa nemma ilmaapnemata leiba pruufma. Nink sel sõomajal piddi neil wõ wõöl ollema, nink kängitse jallan, nink kep käen, ni kui rahwal, kes tõttap te päle minnema. Nink Issand üttel: „Sedda päiwa peate mulle pühendamama, teije nink teije perrantullesu suggu. Nink kui teije sinna male tullete, mes minna teile tahha anda, nink kui sis teije latse teilt küsiwa, mes se ettewõtminne tähhendap, sis peate teije neile ütlemä: „Se om Issanda paasjapühha, kon temma meile om armonäütäu, nink meid pästnu ihholikkust orjussest nink wangist—selsammal õöl kui temma kii Egiptusse rahwa eesmätsse poiglatsi mahhalõije.“

Nink se sündi kesi õõd, kui Israeli rahwas paasja sõomaiga piddiwa, et Jehowa tulli nink mahhalõije kii eesmätsse poiglatsi Egiptusse maal. Sis olli suur tännitaminne nink ikminne ülle koggona Egiptusse ma, sest es lõita ütteinust maija Baraonist amak temma allamba teenreni, kon kooljat es olle. Nink Barao tous ülles selsammal õsel, nink kuts Mosest ja Aro-nit, nink üttel neile: „Minge mo rahwa seast ärra, minge rühken ärra Israeli rahwaga!“ Nink Egiptusse rahwas es odake päiwa tõsemist, enge litse essi Israeli rahwa päle, et nemma usfinaste neide maast wälja läässe.

Nida lätsiwa sis Israeli rahwas wälja Egiptusse maast, kon nemma 430 ajastaiga olliwa ellanu.

Nink Moses üttel rahwa wasta: „Mälletage sedda päiwa, kon Jehowa teid oma wäggewa käega om pästnu, iggawetses mälletusses.“ Nink Issand weiße neid merre pole, nink käwwe neide een päiwa ajal pilwe tulban, mes neile teed juh-

hat, nink dô ajal tulle tulban, mes neile walget and.

Ent kui Israeli rahwas olli ärralännu, sis kahhits Barao, et temma neid olli lasknunna, nink wõt kif omma wäe hulga kokko, nink aije neile perra. Nink temma saije neid kätte, kui nemma merre weren olliwa leri üllestennu. Kui nüüd Israeli rahwas Baraot omma söawäega näije tullemat, sis heidiwa nemma ärra nink pelgsiwa wäega. Ent Moses üttel: „Urge peljake mitte, olge kindma, nink ootke Issanda ärrapästmist, sest Issand saap esst teije eest söd-dama.“ Nink Jehowa üttel Mosesse wasta: „Tõsta omma keppe ülles, künita omma kät wälja, nink lahku sedda merd, et Israeli latse kuiwalt läbbi sawa. Sest näitse Egiptusse rahwas peap tutta sama, et minna se Issand olle.“

Nink pilwe tulb, mes toni ajani Israeli rahwa een olli käänu, läts nüüd tade, nink jäiije Egiptusse nink Israeli rahwa wahhete päle, ni et Baraoni söawäggi Israeli latse kätte es sa foggona ööd. Nink Moses künit omma kät wälja merre pole nink wessi lahhut henda. Sis lätsiwa Israeli latse kuiwalt merrest läbbi, nink wessi sais kui müür hääl nink kurral kael. Nink kui Barao seddasamma teed tulli, nink omma söawäega kesk merre kotta saije, sis olliwa Israeli latse jo randa sanu. Sis künit Moses omma kät tõist korda wälja merre pole, nink wessi joost jälle kokko, nink merre laine kattewa Baraonit omma foggona söawäega, ni et nemma kif ärraupposiwa.

Sis tõstiwa Moses nink Israeli latse omma häält taiwa pole nink lauliwa Issandalle kuttust

nink tenno temma immetaolikko abbi nink ärra-
päästmissä eest.

Halleluja me Jummalal

Siin kigist kelist taiwa al

Ja suri teo perrast.

Ja kittus, aww nink awwustus

Om sures sanu töstetus

Jo iggawetsest ajast.

Tulge! Laulge!

Pühha, pühha tödste pühha om me Jummal;

Au nink kittus olgo temmal!

30.

Moses wiip Israeli rahwast laande.

Wiis. Jehowa om mo henge karjus.

Kui sa mo risti-laande sadat,

Ma lä, nink löda sinno päääl;

Gest et sa pilwist mo sääl toidat,

Nink köstotat mo paest sääl.

So imme-tee päääl minna kōnni,

Nink löwwa otsa man its õune.

Mul om kül, et sa minno man.

Ma tija töttest, kedda sinna

Jo lasset awwo päle minna,

Se käügo enne maddalan.

Nink Israeli latse olliwä 3 päiwa lanen käu-
man, nink neil es olle wet juwä. Sis tulliwä
nemma ütte paika, kon wet olli, ent wessi olli
mörro. Sis nurris rahwas Mosesse wasta nink
ütte: „Mes peame meije joma?“ Nink Moses
tännit Isfanda pole, nink Isfand näüt tälle
ütte puud; sedda pand temma wette, — nink sed-
damaid saije wessi maggusas. Nink kui nemma
eddesi lätsiwä sis naksiwä nemma jälle nurrise-
ma, nink üttelema: „Oh ollesse meije Egiptusse
maäl ärrakolu! Teije ollete meid seperrast sija
laande wenu, et teije meid lassete nälga fool-
da.“ Sis üttele Isfand Mosesse wasta: „Min-
na olle Israeli laste tännitamist kuulnu. Ütle

neile: „Siddango pole saap teil lihha sama nink homungo ajal peate leiwast sönus sama, nink ärratundma, et minna se Issand teije Jummal olle.“

Nink öddangul tulliwa linnu, nink lassiwa henda mahha Issraeli laste leri ümbre. Nink hommungul, kui kaste löppe, sis nätti ma pääl walgid terrafeisi, kel maggo olli ni kui maggusal saijal. Nink Moses üttel rahwale; „Se om se manna, se leib, mes Issand teile om andnu.“ Nink Issraeli latse söiwa mannat 40 ajastaiga fenni kui nemma Kanaani maale saiwa.

Ent eddesi minnen, kui neil wet es olle, sis nurriwiwa nemma jälle, nink kääwewa kääwaste Mosesse päle, et ta neile wet annas. Nink Moses tännit Issanda pole nink üttel: „Mes pea minna teggema selle rahwaga? Paljo ei pudu, et nemma minno weel sawa kiwega folus löma.“ Nink Issand üttel: „Wotta omma keppi nink lö pae wasta, sis saap wessi wälja tullema.“ Nink Moses teggi nida, nink näitse selge wessi joost paest wälja.

Dummal wist.

So päle ütünd' Jesus Krist,
Siin ilman minna loda,
Sa rõmüstat mõ süddamest,
Muud rõmo ma ei oda.
Ei olle eesmäält teate,
Ei olle nüüd ka ütike,
Ke siin wois häddast pästa mo.
Ma palle so,
Mõ lotus, Jesus ollet jo!

31.

Jummal annap Mosesse läbbi 10 käsku.

Wiis. So troni ette astu ma.
Neid kümme käsku kuulgem nüüd
Kust tunnus meije pattu süüd;

Neid saije Moses Jummalast,
 Se and neid meile üllewast. Kürie eleison.
 Meist käsfust peap tuttama,
 Kuitao sünnis ellada,
 Kui meije henda pattuga
 Ei tahha pörgo tougata. Kürie eleison.

Kolmandal kuul perran wäljammennemist Egip-
 tusse maalt saiwa Israeli latse Sinai mäe
 mannu, nink jäiwa sääl lerin saisma. Nink
 Moses läts ülles mäe päle, nink Issand üttel
 temma wasta: „Teije ollete nängu, mes minna
 Egiptusse rahwaga olle tennu, nink kuis minna
 teid aadleri siwu pääl olle kandnu. Kui teije nüüd
 minno häält sate kuulma, nink minno leppingut
 piddama, sis peate minno ommandus ollema
 fige rahwa een.“ Nink Moses tulli nink koggus
 kocko rahwa wannembid, nink üttel neile kif neid
 sönnu, mes Issand olli käsknu. Nink rahwas
 koste üttest suust: „Kif, mes Issand om käsknu,
 sedda tahhame tetta.“ Nink Moses üttel Is-
 sandale, mes rahwas olli towotanu. Nink Is-
 sand üttel: „Minne nink pühhenda sedda rah-
 wast täamba, nink hommen, et nemma omme
 reiwid möskwa, nink walmi ommawa kolmanda
 päiwa päle.“ Nink nemma teijewa nida kui
 Moses neile üttel. Nink kolmandal päiwal
 hommungul warra, sis tössi pikne nink wälgo-
 löminne nink üts paks pilw olli mäe pääl, nink
 wäega kange passuna hõlli. Ent kif rahwas, ke
 lerin olli, heiti ärra. Nink Moses weije rahwast
 lerist wälja Jumjala wasta, nink nemma jäi-
 jewa mäe al saisma. Nink Sinai mäggi suitses,
 et Issand mahha tulli temma päle tulle sissen,
 nink kif mäggi wärrisi wäega. Nink Moses
 kõnnel, nink Jummal koste temmale hälega.
 Nink Jummal kõnnel kif neid sönnu nink üttel:

Minna olle se Issand sinno Jummal, ke sinno Egiptusse maalt orjusse majast olle wälja tonu. Sul ei pea mitte muid Jummalid ollema minno een.

Sinna ei pea henele mitte teggema ei minki-suggust fojo, ei ka sedda orjama, sest minna Jehowa sinno Jummal olle üts wäggew wihhane Jummal, ke neide päle fea minno wihkawa, wanembide pattu koddootsip laste päle kolmanda nink neljanda põlwe sisse; ent neile, fea minno armastawa nink minno käsku piddawa, te minna hääd mitma tuhhandile.

Sinna ei pea mitte Issanda omma Jummalala nimme kurjaste pruufma, sest Issand ei tahha sedda mitte nuhtlemata jätta, ke temma nimme kurjaste prugip.

Mõttele hengamisese päiwa päle, et sa sedda pühhendat; kuus päiwa peat sinna tööd teggema, ent seitsmendal hengama, nink sedda Jummalale pühhendama.

Auwusta omma essa nink emma, et sinno käsfi häste käüp nink sinna kawwa ellat ma pääl.

Sinna ei pea mitte ärratapma.

Sinna ei pea mitte abbiello rifma.

Sinna ei pea mitte warrastama.

Sinna ei pea mitte kawwalat tunnistust andma omma lähhemba wasta.

Sinna ei pea mitte himmustama omma lähhemba maija. Sinna ei pea mitte himmustama omma lähhemba naist, sullast, näütsikut, többrast ehk kif, mes temma perralt om.

Nink kif rahwas näggi sedda pikset nink wäl-golomist, nink passuna hõlli, nink sedda mäkfe sutswat. Nink sedda nädden nink kuulden pag-

gesüwa nemma ärra, nink ütliwa Mosesse wasta: „Könnele sinna meijega, ent ärra lasko Jummalal meijega könnelda; muido koleme meije ärra.“ Nink rahwas fais kawwest, ent Moses aste lähhembale pilwe sisse, kon Jummal olli, nink Issand üttel tälle kif, mes temma weel Israeli latsile piddi käskma. Nink Moses jäije sinna 40 päiwa nink 40 ööd.

Kui nüüd rahwas näggi, et Moses wimi Sinai mäe päält mahhatullemast, sis tullüwa nemma Aroni mannu kokko nink ütliwa: „Te meile Jummalid, ke meije een käüwa, sest meije ei tija mitte, mes selle mihhele Mosessele om johtunu.“

Nink Aron wöt rahwa palwet kuulda, nink korjas kokko Israeli latsist kif kulda, mes neil olli, nink teggi ütte walletu wassika. Nink nemma kumwardiwa sedda kui omma Jummalat, nink töijewa tälle ohwrid, nink istewa mahha söma, nink joma, nink tössiwa ülles mängma.

Sis üttel Jummal Mosesse wasta: „Minne, astu mahha, sest sinno rahwas om suurt pattu tennu.“ Kui nüüd Moses mäe päält mahha tuli, sis olliwa täl 2 tunistusse lauda käen. Ne olliwa kiwwist tettu, nink Jummalala sörmega kirjotetu. Ent kui temma leri lähhüde saije, nink näije, mes Israeli latse olliwa tennu, sis saije temma wäega wiwhatses, nink wissas neid kiwwi laudu ma wasta, et nemma katski lätsiwa. Nink temma wöt sedda kuld-wassika, nink pallut sedda sullega ärra, nink lasst kolm tuhhat innemist mögaga mahhalüwä, sest et nemma Jehowast olliwa ärratagganu.

Nink Moses teije Jummalala kässu päle 2 wastset kiwwi lauda, nink Jummal kirjut neide

påle neid 10 kâsku, mes eddimâste laude pâl olliwa kirjotetu olnu.

Påle 10 kâsku and Jummal Mosesse lâbbi weel mitto muid kâsku, kuis Israeli rahwas oma Isfandale piddi ohwrid toma, nink sæed ka neide Jummal orjusse piddamist ja tallitamist. Se tarwis piddi Moses teldi nink leppingo firsto ehhitama, kon neid 2 sâdusse laude hoi-jeti. Sæeti ka preestrid, kelle hole al fik jum-mala orjus nink pûhha tallitamine olli. Ulle fige preestri olli se kõrge preester sæetu. Sel olli kohhus eggal ajastajal ütškörd se fige pûhhe-mba sisse minna, saâl ütte wonakest tappa nink temma werrega Israeli pattu eest ohwerdada. Kif se ohwerdamisse sâdus piddi ni kawwa jâma, kui se õige kõrge preester Jesus Kristus ilmale tulli fige wana Testamenti ohwerdamissele otsa teggema — se lâbbi et temma henda essi kui ütš ilmsûta wonakene iggawetses leppitamisse ohw-ris ärrâand, nink omma pûhha werd mailma pattu perrast risti fanno pâl ärrawalli.

Körge preester Jesus Krist,
 Ke sa henda minno eest
 Ohwris annit, anna mulle,
 Et wo heng saas ohwris sulle.

32.

Israeli laste kâuminne lanen.

Wâita hâste, ku so armust-
 Jummal tõmbap hennela,
 Et so heng wois figest koormast
 Digest sada wallale.
 Ärra andto libhal perra,
 Jätta perra himmustust.
 Täudat sinna himmo ärra
 Nâät sa jälle pimmedust.

Kui nüüd Moses fik Jummal orjusse kâsku, nink

sädust Israeli rahwale olli kulusanu, nink sedda
 tunnustusse teldi, kon Zummala aawustus
 henda näüt, olli üllesehitanu, nink sedda lep-
 pingo firsto walmistanu, sis nakkas Israeli
 rahwas Sinai mäest eddesi minnema läbbi lane.
 Sis kanneti te pääl sedda tunistusse teldi fog-
 godusse een, nink foggodus läts perra, senni kui
 tunistusse teld saisma jäije. Se olli neil egga-
 förd tähhes, et nemma sääl paigal piddiwa
 puhkama jäma. Nink päiwa ajal kääwwe pilwe
 tulb neide een, nink öö ajal and tulle tulb neile
 walgust. Nink kui nemma Sinai lanest ütte
 töise laande tulliwa, sis nakkas rahwas nurri-
 sema, nink ikma, nink üttel Mosesse wasta:
 „Kes annap meile lihha süwwa? Meil tullewa
 meelde ne kalla, mes meil Egiptusse maal olliwa
 süwwa, nink ne uggoritsa, nink meloni, nink sib-
 bula. Ent siin ei näe meije middake muud kui
 sedda mannat.“ Nink Issand üttel Mosesse
 wasta: „Hommen peap teil lihha ollema, nink
 terwe ku päle jäma, senni kui teije ärratüddinete
 sedda süwwa.“ — Nink näitse suur tuul tössi,
 nink aije merrest röa rägi leri ümbre mahha, ni
 et neid lähhud kätte künart körrutte ma pääl
 löiti. Sis korjas rahwas neid linnu terwe päi-
 wa nink ööd. Ent kui lihha weel hambide wai-
 jel olli, sis löije Issand neid, kea olliwa nurri-
 senu, — ni et paljo ärrakoliwa. — Nink Moses
 lähhat Issanda kässu päle 12 meest. Ne pid-
 diwa sedda maad läbbikaema, mes Issand Is-
 raeli latsile olli towotanu. Se olli se Kanaani
 ma, kun neide eesmäitse wannamba Abraham
 Issak nink Jakob olliwa ellanu. Nink ne mihe
 lätsiwa, nink tulliwa 40 päiwa perrast taggasi
 nink ätliwa: „Meije olleme nännu sedda maad,

kon piim nink messi josep; ent tuggew rahwas om sääl ellaman." Nink mõnni neist laidiwa sedda maad, nink teijewa tühja jutto nink ütliwa: „Se ma sööp omma rahwast ärra, nink meije joud ei kuni neidega tapelda, sest sääl löitäs Enaki latsi, ke ni sure kaswuga omma, et meije neide wasta olleme kui hainaritsiko." Sis heiti fik Israeli koggodus ärra, nink tännit, nink ikke terwe ööd, nink nurris Mosesse ja Aroni wasta nink üttel: „Oh et meije olles Egiptusse male ärrakoolnu, ehk weel nüüd sija laande ärrakolesse!" — Ent 2 neist mehhist, kea olliwa lähhatetu sedda maad läbbi kaema, nimmega Josua nink Kaleb kissiwa omme reiwid katski, nink ütliwa: „Sedda maad ei süni laita, temma om üts hä ma, kon piim nink messi josep. Urge peljake ka sesinnatse ma rahwast, meie same neid söma kui leiba, sest Issand om meijega, nink saap neid meije kätte andma." Sis taht Israeli rahwas neid kats meest kiwega kolus lüwä. Ent Issanda auwustus näüt henda tunistusse teldin Israeli latsile, nink Issand üttel Mosesse wasta: „Kui kawwa teotap minno sesinnane rahwas, nink ei tahha minno sisse usku?" — Nink Issand kinnit pühha wanega, et keake neist, kea temma wasta olliwa nurrisenu, es pea towotetu maad nätta sama, nink üttel neide wasta: „Teije latsile tahha minna sedda maad anda, ent teije esfi peate 40 ajastaiga lanen umbrekäüma, senni kui teije fik ollete hukka sanu." — Nink kui neil eddesi minnen wet es olle juwä, sis nakkas rahwas jälle nurrisema, nink ka Moses nink Aron heidiwa meelt. Ent Issand käsk Mosessele kep-piga pae wasta lüwä, sis joost paljo wet wäl-

ja. Nink Jssand üttel Mosesse nink Aroni wasta: „Sest et ka teije ollete meelt heitnu, sis ei pea teije seddasinnast koggodust towotetu male wima.“ Nink päle sedda koli Aron pea ärra. Nink kui nemma 40 ajastaiga lanen olliwa ümbrekäunu, sis tulliwa nemma Kanaani ma lähhüde, nink te pääl nakkas rahwas jälle Jssanda nink Mosesse wasta nurrisema, et neil wet es olle. Sis lähhät Jssand tullitsid siuwu rahwa sekka; ne panniwa rahwale, et suur hulk ärrakoli. Sis tulliwa nemma Mosesse mannu nink ütliwa: „Meije olleme pattu tennu; palle sinna Jssandat, et temma neid siuwu ärrawõt-fap.“ Nink Moses pallel rahwa eest. Sis üttel Jssand: „Te ütte wast siuwu, nink säe sedda pu päle ülles. Nink eggäuts, kel siug om pandnu, se kaego selle wast siuwo päle, sis saap temma terwes sama.“ Nink Moses teggi nida kui Jssand olli käsknu, nink kes siuwo päle kaije, jaije ellama. Ent se sündi eenkirjas selle innimisse poja päle, ke risti pu külge saije üllendetus, et fik, kea temma päle ussun kaewa, mitte hukka ei sa, enge iggawest ello sawa.

Wiis. Tulle ristiinnimine.

Risti kullen poop mo armas;
 Kes woip minno teelda nüüd
 Et ma tedda ussun haras,
 Temma kand jo minno süüd.
 Temma surm tõi minnule
 Digust rahho elloke.
 Risti kullen poop mo armas,
 Tedda wotta ussun ommas.

33.

Mosesse Jummalaga jätminne nink surm.

Dummal wiisil.

Ma rahhoga lä ärra siit,
 Kui Jummal tahhap.

Mo meel nink südda julgup nüüd,
 Om wait nink odap.
 Mi kui so arm mul tootap,
 Se surm nüüd mulle unnes saap.

Kui Moses tuus, et temma ello päiwa öd-
 dang olli lähhüde tulnu, sis pallel temma Is-
 sandat, et temma ütte meest tahhas Israeli
 laste ülle säeda, ke neid päle temma surma pid-
 di saatma, nink wallitsema. Nink Issand üt-
 tel: „Wötta Josuat, nink panne kät temma pä-
 päle, nink säe tedda koggodusse ette, et kif koggod-
 dus tälle sönnawötlik om.“ Nink Moses teggi
 nida.

Nink se sündi, kui ne 40 ajastaiga lanen olli-
 wa täüdetu, sis koggus Moses Israeli latsi kokko
 nink üttel: „Rule Israel, se Issand sinno Jum-
 mal om üts ainus Jummal. Sinna peat tedda
 armastama kigest ommast söamest, kigest om-
 mast melest nink kigest ommast jöwuwust. Nink
 ne söonna, mes minna sulle täamba kässe, peat
 sinna söamette wötma, nink neid ommile latsile
 kinnitama, nink eggal ajal neist künnelema, kui
 sinna ommän majan istut, nink kui sinna te pääl
 ollet, nink kui sinna mahhalammet, nink kui
 sinna üllestösset. Nätse! taiwas, nink kige tai-
 wa taiwas, nink ma nink kif, mes sääl sissen,
 se om Issanda sinno Jummal perralt. Se om
 üts wäggew nink öige Jummal, ke öigust ar-
 mastap nink om üts kange tassuja neile, ke ülle-
 koghut tema. Seperrast peate teije tedda pelga-
 ma, nink temma sädust piddama, teije, nink teije
 latse ellootsani. Nink päle sedda towot temma
 neile sedda suurt proweti Jesust Kristust, nida
 ütelden: „Ütte proweti kui minno saap
 Issand sinno Jummal sulle ärratama;

sedda peate kuulma nink minna tahha
 omme sõnnu temma su sisse panda." —
 Nink kui sinna omma Issanda häält saat kuul-
 ma nink temma käsku piddama, sis saap õnnis-
 tus sinno päle tulles. Õnnistetü saat sinna
 ollema linan, õnnistetü maal elladen; õnnistetü
 saap ollema sinno sissetulleminne, õnnistetü sin-
 no wäljaminne. Nink Issand saap teg-
 gema, et sul figest peap wiljand ollema, nink
 saap omma taiwast üllesawwama, et temma
 sinno male wihma nink fastet annap ommal
 ajal, nink saap õnnistama fik sinno kae tööd
 mes sa ettewõttat. Ent kui sinna ei sa kuulma
 omma Issanda häält, ei ka piddama temma
 käsku, sis saap ärrawandminne sinno päle tulle-
 ma. Ärrawannetu saat sinna ollema linan, nink
 ärrawannetu maal elladen; ärrawannetu saap
 ollema sinno sissetulleminne, nink ärrawannetu
 sinno wäljaminne, nink Issand saap sinno
 päle pandma nuhtlust nink waiwa nink hukka-
 minnemist fige tö man, mes sinna ettewõttat.
 Död nink päiwa saat sinna pelgama, nink sul ei
 sa rahho ollema sõamen. Hommungul saat sin-
 na üttema: Oh et jo öddang tulles, nink öddan-
 gul: Oh et jo hommung tulles! — Nätse! min-
 na olle teile täamba si' mi ette säednu ello nink
 surma, õnnistamist nink ärrawandmist, et teije
 sedda parrembat ossa wallitsete, nink Issanda
 õnnistus teije päle tulles." — Nink Issand kōn-
 nel Mosessega selsammal päiwal nink üttel:
 „Minne selle mäe päle, nink kae sedda maad.
 Nink Moses läts mäe päle. Nink Issand näüt
 talle sedda foggona Kanaani maad amat mer-
 reni nink üttel: „Se om se ma, mes minna Ab-
 rahamile nink Isakile nink Jakobile olli towo-

tanu nink üttelnu: „Minna tahha sedda sinno
 seemnele anda. Omme filmiga ollet sa sedda
 nüüd nännu, ent sinno jalla ei pea mitte sinna
 fiske sama.“ Nink Moses, se Issanda sullane
 koli ärra selle mäe pääl, nink Issand mat tedda
 essi mahha, nink ei olle keake temma hauda nän-
 nu amat täamba päivanu. Nink Moses olli
 wanna 120 ajastaiga, kui temma ärrakoli. Tem-
 ma silma es olle mitte pimmes lännu nink tem-
 ma joud es olle mitte löpnu. Nink Israeli latse
 ikkiwa tedda 30 päiwa. Nink Josua saije täu-
 detus tarkusse waimoga, nink weije Israeli latse
 towotetu male. Nink Israeli rahwas wöt sedda
 maad wäe kaupa, nink saije woimust selle rahwa
 ülle, ke sen maan elli. Nink nemma jaggasiwa
 sedda maad liisko läbbi henne sekka. Ent neist,
 kea lanen Jummalä wasta olliwa nurrisenu,
 nink tedda kiusanu, es sa keake sedda towotetu
 maad nätta, enge nemma olliwa fik laande ärra-
 rafoolnu.

Mul anna aitsast pattust käända,
 Et neid ei ennamb armatse,
 Nink woi so külge ussun jada,
 Ja oppi koolma digede,
 Kui eggal silma pilgmisfel
 Mo surma päle mõtle tääl,

34.

Simsonist.

Mo loja nink mo ello-würst
 So mannu minna tulles,
 Kui sa ei wallitse mo waist,
 Ei kdsba sis mo ello;
 Sis olle kolu ellawalt,
 Nink pattun hukka pantu.
 Kun pattul jääp se melewald,
 Ei olle sääl weel nättu,
 Mes dige waimo ello.

Israeli latse olliwa nüüd Ranaani maan ella-
 man, nink orjasiwa Jummalat ni kawwa kui
 Josua elli. Ent kui temma olli ärra foolnu, sis
 unnet wastne suggu Jummalat nink temma lep-
 pingut ärrä, nink teijewa söprust paggana rah-
 waga, nink kummardiwa neide Jummalid. Sis
 and Issand Israelit pagganide kätte ärra, et
 paggana temma ülle woimust saijewa, nink tälle
 paljo waiwa teijewa. Ent Issand hallest jälle
 omma rahwa päle, nink ärrat neide seast ülles
 mehhi, ke neid pagganide käest piddiwa päästma.
 Meid kutsuti se polest kochtomoistjis, et nemma
 Israeli rahwale piddiwa kohhut moistma. —
 Üts neide seast olli Simson. Se olli tuggew
 mees, nink temma ram nink ihho joud olli tem-
 ma juuskarwun. Nink kui Simson ütskõrd te
 päääl olli, näitse sis tulli täl üts röökwa löwwi
 wasta; nink Simson läts, nink haard tedda käega
 kinni, nink kisk tedda kättest katski. Nink kui
 temma töist kõrda seddasama teed tulli, näitse
 sis olli mehhiste süllem henda löwwi kehha sisse
 mahhalastku. Nink Simson läts mannu nink
 wõt sest meest, mes kolu kehha sissen olli nink
 sõlje. Nink perran sedda läts temma paggana
 Bilistide rahwa mannu, nink wõt hendale
 neide tüttarlaste seast ütte naist. Nink kui Bi-
 liste saja rahwas koon olli, sis üttel temma neide
 wasta: „Moistke ärra, mes ma teile ütle. Kui
 teije sedda seitsmen päiwan sate ärraselletada,
 sis tahha minna teile 30 hamme, nink 30 särgi
 anda. Ent kui teije sest arwo ei sa, sis peate teije
 mulle 30 hamme, nink 30 särgi andma. Nink se
 sõnna om se:

„Sõjast tulli roog, nink tuggewast makket
 wälja.“

Kui nüüd Wiliste sest arwo es sa, sis tüksewa nemma naise päle, et temma meh'helt per-randowwas, mes to sönna moistus olnes. Sis naine melit meest nink pallel tedda senni kui temma tälle ärrakönnel sedda luggu, mes löw-wiga olli olnu. Nink naine üttel sedda jälle Wilistile ärra. Sis tullüwa Wilistemihhe naar-den nink ütliwa Simsoni wasta:

„Mes om maggusamb kui messi?

„Mes om tuggewamb kui löwwi?“

Ent Simson üttel: „Kui teije es ollesse min-no wasfikaga kündno, egga teije sis jakko olles sanu.“ Nink kui Simson omma naist taht kod-do wija, sis olli essa tedda jo töise mihhele lub-banu. Sis üttel Simson: „Mul om üts öige assi Wilistide wasta. Käl na peawa minno päle mötlemä;“ nink läts, nink wöt 300 rebbast nink keut neid hanna pitte pari wisi finni, nink säed eggäütte kätte hanna waijel törwatu ölgä, nink pand neid tullega pallama, nink last neid sis Wiliste leikmata wilja sekka wallale, ni et fik neide willi ärrapalli. Sis tullüwa Wiliste nink sundsiwa Israeki rahwast, et nemma Sim-sonit neide kätte annasse. Nink tedda keüdeti kätte wastse kapluga finni, nink Wiliste höiska-siwa, kui nemma tedda kätte saijewa. Ent Sim-son fisk neid kaplu katski kui nidilanga, nink löije ütte eesli löwwa luga 1000 Wiliste meest mahha. Päle sedda sündi, et temma ütte naist wöt armastada, sel olli nimmi Telila. Nink Wiliste tullüwa selle naise mannu, nink paksiwa tälle rahha, kui ta neile ärräütles, kust Simso-nil se suur ram nink joud tulles. Sis nous naine mih'helt, ent mees es ütse ärra. Wiimselt and temma sisfi naise melitamissele perra, nink tun-

nist tälle, et fik temma ram temma juus-karwun olles. Sis kõnnel Telila sedda Bilistile ärra. Kui nüüd Simson olli maggama heitru, sis tulliwa nemma, nink löiksiwa temma juusse-pääst mahha. Sis olli ka temma ram lõpnu, nink Biliste wöttiwa tedda, nink pistiwa tälle filmi wälja, nink panniwa tedda raud-ahhelidega finni. Ent aiga möda naksiwa juusse jälle kaswama. Nink johtu, kui Biliste fokko tulliwa omma Jummalale ohwrid toma, nink rõõmsa olliwa, nink sõjewa nink jõjewa, sis ütliwa nemma: „Meije Jummal om meije wainlast meije kätte andnu. Sis läkkem nink togem tedda wangi tornist wälja, et meije omma lusti temmaga piddame.“ Nink nemma säedsiwa tedda kätte tulpe waijale, kon pääl se maja olli üllesehhitetu. Nink maja olli täus mehhi nink naisi, kea fik Simsonit tahhiwa nätta nink naarda. Sis wõt Simson neide kättest tulbast finni, tõmmas sure wäega neid fokko nink üttel: „Minno heng foolgo Bilistidega! Sis läts se foggona maja purrus katski nink löije Simsonit nink Bilistid kolus.

Wirgu üles sis, mo meel
Ärra mõttele sedda:
Kül om ikkes aiga weel,
Mül ei tulle hädda.
Kas sis sa
Tijat ka,
Kunnas surm sul jõwwap,
Kuis ta sinno lõwwap?

35.

Eli nink Samuel.

Sisfe minne kambre sisfe
Kumba Jesus awwap sul,
Kaiba tälle omma risti

Valle abbi hennesel:

Ta päästap so.

Wihkap so tik rahwas ilman

Sinna ollet temma hõlman;

Dh ussu jo!

Sel ajal kui kõrge preester Eli Iisraelin koh-
tomoistja olli, elli üts mees nimmega Elkana,
sel olli naine Hanna; nink neil es olle last. Nink
Hanna kurbast henda wäega nink pallel Issar-
dat hallelikkult, et temma tälle ütte poiga annas
nink üttel: „Issand kui sinna omma näütsiko
palwust wõttat kuulda, sis tahha minna sedda
poiga sinno orjusses ärräanda.“ Nink Issand
hallest temma päle, nink and tälle ütte poiga,
fel nimmi Samuel panti. Nink kui Hanna
redda olli ärrawõrotanu, sis mället temma omma
towotust, nink weije omma pojakest kõrgepreestre
Eli mannu, nink üttel: „Issand om minno pal-
wust kuulnu. Seperrast anna minna sedda, mes
palwe läbbi om sanu, jälle Issanda kätte tag-
gasi, et temma tälle jääs iggawes.“ Nink se
noor Samuel jäije kõrgepreestre Eli mannu,
et temma Issanda sullases saas kaswatetus.
Nink Eli poja olliwa wallato nink kurja, nink es
wõtta mitte essa sõnna kuulda. Ent Samuel
kaswi ean nink armun Jummal nink innemiste
een. Nink se olli Jehowa mele wasta, et Eli
ommi latsi parrembide es kaswata. Seperrast
saat temma ütte Jummal meest Eli mannu,
nink last tälle ütelda: „Sinna awustat omme
latsi ennamb kui minno. Nink näitse seperrast
saap õnnetus tulles sinno maja päle, nink sinno
poja sawa koolma üttel päiwal.“

Nink se sündi, et Eli maggas omma asseme
pääal. Nink Jummal lamp es olle weel ärra-
kistutetu Issanda kwan. Sinna olli Samuel

maggama heitnu. Sis heigas J̄sand: „Sa-
muel!“ Nink temma üttel: „Siin ma olle.“
Nink Samuel joost Eli mannu nink üttel:
„Siin ma olle, sa ollet minno kutsnu.“ Ent
temma es ütle tedda kutswat, nink kask talle
maggama heita. Nink Samuel heit maggama.
Ent J̄sand heigas jalle: „Samuel!“ Nink
temma läts töist förda Eli mannu kussima ent
Eli es ütle tedda kutswat, nink kask talle jalle
maggama minna. Nink J̄sand heigas kolmat
förda. Sis tuus Eli ärrä, et J̄sand sedda poisi
kuts, nink üttel temma wasta: „Minne jalle
maggama, nink kui sinno weel kutsutas, sis ütle:
„Könnele J̄sand, sest sinno sullane kulep.“
Nink J̄sand kuts jalle: „Samuel, Samuel!“
Sis üttel Samuel: „Könnele J̄sand sest sin-
no sullane kulep.“ Nink J̄sand üttel temma
wasta: „Nätse minna tahha J̄sraelin ütte asja
tetta, et eggauüttele, kes sedda kulep, peawa förwa
höllisema. Sest et Eli tees omme poige kurja
tööd, nink es ähwärda neid mitte, sis peap
neide suggu päle tullesma, mes minna olle wand-
nu. Nink sündi, kui J̄sraeli rahwas wälja läts
söddama Bilistide wasta, sis sai jewa Biliste
woimust J̄sraeli ülle, nink lödi sel förnal kolm-
kummend tuhhat Judameest mahha. Neide
arwun olliwa ka Eli kats poiga. Ent kui Eli
sedda teda sai je, sis ehmat temma nida ärrä, et
temma istme päält mahha satte, nink murs om-
ma kala, nink koli ärrä.

Ep minna tahha jätta,
D armas Jummal, so,
Mo kae pitte wötta
Nink ärrä jätke mo;
Mo eest ka murreta
Nink kela pattun mata,

Ent dige te pãål sada,
Nink itkes awwita.

36.

Saul sæetas kunningas.

Issand, meije wallitseja,

Meije tige uslemb hå!

Suur nink awwus om so nimmi;

Mes sa teet om immer tõ,

Rigen paigan ollet sinna,

Auwolik nink armolinne.

Ent Issand olli Samueliga nink teije tedda sures prometis. Nink Samuel naksi oppetama rahwast, nink moiste Israeilile õiget kohhut. Ent kui temma wannas låts, sis tulliwa kii rahwa wannemba kokko nink utliwa Samueli wasta: „Panne meile ka kunningat ni kui kigil pagganil om.“ Nink Samuel puhkas Issanda pole, nink pallel, et Issand talle juhhatas, mes temma pididi teggema. Ent Issand uttel talle: „Ze neide tahtmissse perra, nink anna neile kunningat, sest nemma ei olle mitte sinno, enge minno arrapõlgnu — se polest et nemma hennele tõist kunningat kui minno ommawa himustanu.“ Nink Samuel saije Jummalast kasku, utte meest Penjamini sugguarrust kunningas sæeda — sel olli nimmi Saul. Sis wõt Samuel õli klasi, nink wallas Sauli pã pale, nink and talle suud nink uttel: „Seddawisi om nüüd se Issand sinno woidnu wõrstis omma perris ossa ülle.“ Nink kii rahwas tulli hõiskaden kokko, nink terwit rõmoga omma wastset kunningat, ke olli se eddimanne kunningas Israelin. Se sündi üts tuhhat üts sadda ajastaiga enne Kristusse sündimist. Nida lõppe sis kochtomoistjide ammet nink wallitsus. 400 ajastaiga ollwa nemma

Judaraha ülle wallitsenu, nink neide arm olli ülle fige 16. Nemma olliwa tuggewa mihe Jummalast säetu rahwale kohhut moista, nink neid wainlaste käest pästa. Kui nüüd Samuel Sauli olli kuningas woidnu, sis üttel temma rahwa wasta: „Nätsse minna olle teije häält kuulnu, nink teile kuningat säednu. Sest teije ütli te mulle: Ei mitte sinna, enge üts kuningas peap meije ülle wallitsemo, ehk kül se Issand Zebaot teije ainus kuningas olli. Raege nüüd omma kuningat, kedda teije ollete himmustanu. Kui teije Issandat sate pelgama, nink temma häält kuulma, sis saap Issand teid, nink teije kuningat õnnistama. Ent kui teije Issanda sõnna ei sa mitte kuulma, sis saap Issanda käsfi teije wasta ollema, nink teije sate hukka minnema.“ — Ni kawwa kui nüüd Saul Jummalala peljun wallits, nink Issandale sõnna wõtlik olli, ni kawwa õnnist ka Issand temma wallitsust. Ent kui Saul Issanda käsfi kōrwale heit, nink omma mele nink tahtmisse perra teggi sis üteldi tälle Samueli läbbi: „Nätsse! Sõnna kuulminne om figeüllemb ohwer nink wasta panneminne om ni kui wäärjummala orjus. Sest et sinna Issanda sõnna ollet mahhajätnu, sis om Issand sinno ka mahhajätnu.“ — Nink sest päiwast woeti Jummalala arm nink õnnistus Soulist ärra, nink Samuel sai Issandast käsfi, ütte tõist meest kuningas woida.

Jummala sõnna antas
 Meil Issa armo käest;
 Kui sedda tähhel pantas
 Sis walmistap meid hääs.
 Sest wõtkem meken pitta
 Nink usku süddamest;

Kui kõrwal heidat sedda,
Sis kaut iggawes.

37.

Tawidat wojetas.

Üts südda kumb om maddal,
Eaad Jummal üllendap;
Ent kea kõrk nink kawwal,
Se tõttest hukka lääp.
Ke tõisine nink hä,
Nink lassep henda sata
Se wdip ka rõmus olla,
Saap armo tõtteste.

Nink Issand üttel Samueli wasta: Täüda omma sarwe õliga nink minne Issai, se Petlemi mihhe mannu, sest ütte temma poige seast olle minna henele ärrakaenu. Nink Samuel tulli Issai mannu, nink kui tal Issai wannemb poig wasta tulli, sis taht temma tedda woida. Ent Issand üttel: „Ärra kae mitte temma näggo nink surust. Sest mes inneminne näep, se ei olle middake; sest inneminne näep, mes filmi een om, ent Issand näep, mes sõamen om.“ Sis last Issai ome 7 poiga Samueli eest möda minna. Ent Samuel üttel: „Meist ei olle Issand keddake wallitsenu. Kas sul ennamb poigi ei olle?“ Issai üttel: „Se fige noremb om kül weel, nink näitse! temma om lambid hoitman.“ Sis lähhat Issai noremba poja perra, kel nimmi Tawid olli, nink last tedda karjast tulla. Nink Tawid olli werrew, illus filmist, nink kauni näoga. Nink Issand üttel Samueli wasta: „Wõtta kätte nink wojja tedda.“ Sis wõt Samuel omma õli sarwe, nink woid tedda, nink tähhend tedda tullewatses kunningas ärra. — Ent Issanda waim lahku Saulist ärra, nink üts kurri waim tulli temma päte. Sis kask Saul ütte meest

otfi, ke kandle päääl moistas mängi. Nink nem-
ma töijema tälle Dawidat. Nink Saul armast
tedda wäega, nink lähhat temma essa Isai manu,
tedda pallega, et temma Dawidat temma man-
nu jättas. Kui nüüd kurri waim Sauli päle
tulli, sis wõt Dawid kandle, nink mäng, ja
laul; sis saije Sauliga parrembas, nink se kurri
waim lahku jälle temast mõnnes ajas.

Mes hädda woip meil sündida,
Kui sa meid, Issand, södat
Se kauni taiwa leiwaga,
Nink ellowega jodat.
Kui sinno waim meid rõmustap,
Nink kurbe henge kostorap
Sis om meid õnsas kitta.

38.

Dawid taplep Koliatiga.

Blis. Näitse Issand minna tulle.
Gummat pannep kõrki wasta;
Maddalid taht temma kasta
Dumma armowihmaga.
Täрге päält ta mahha heidap
Wäggewid, nink hirmo näüdap;
Ent neid waisid üllendap.

Nink johtu, et kuningas Saul sõtta läts
Wilistide wasta. Kui nüüd neide sõa wäggi
tõine tõise wasta sais, sis tulli Wilistide lerist
üts suur mees wälja, kel nimmi olli Koliat. Se
olli kuus künart, nink ütte kae laijut pik. Wast
kübber olli tal päen nink raud reiwas säljan, se
olli 5000 sekli ehk meije arwo perra ennam 7
punda rasfe. Nink temma oa wars olli kui kan-
gawõllas. Nink sesamma mees tulli nink naard
Israeli rahwast nink heigas; „Wallitsege ütte
meest henne seast, kes minnoga taplep. Kui tem-
ma minno mahhalõõp, sis tahhame meije teije

sullasis sada. Ent kui minna temmast woimust
 sa, sis peate teije meid orjama." Kui nüüd
 Saul nink Israeli rahwas sedda sõnna kuliwa,
 sis tulli pelg nink wärriseminne neide päle. Ent
 se Wiliste mees tulli iks hommungo ja öddango
 ajal lerist wälja, Israeli rahwast naardma nink
 teotama. Sis lubbas Saul omma tüttart sellele
 naises anda, kes sedda suurt meest saas mahha-
 löma. Kui nüüd weike Dawid sedda kuuld, sis
 aiije waim tedda, selle mihhega taplema. Nink
 Saul pand omma raudreiwid Dawidale säлга,
 nink ütte wast kübbart temma pä päle. Ent Da-
 wid es sa neidega kãwwa. Seperrast heit tem-
 ma neid jälle mahha, nink es wõtta muud mid-
 dake, kui omma keppi nink lingo ütten; nink
 korjas jöest omma karja pauna sisse 5 silledat
 kiwwe, nink nida läts temma Issanda päle
 loten se kange Wiliste mihhe wasta. Kui nüüd
 Koliat näije Dawidat nida henne mannu tulle-
 wat, sis üttel temma: „Es minna olle penni,
 et sinna omma keppiga minno mannu tullet?
 Tulle ennege lähhembale, kül ma sis sinno lihha
 lindele talwa al tahha süwwa anda." Ent Da-
 wid koste: „Sinna tullet kül minno wasta
 omma möga nink oaga, ent minna tulle sinno
 wasta selle wäggewa Issanda nimmel, kedda
 sinna ollet teotann. Selsinnatsel päiwal saap
 Issand sinno minno kätte andma, et minna sinno
 mahhalõ; jis saap kif rahwas teda sama,
 et Israeli Jummal om üts wäggew Issand,
 ke allandap, mes kõrge, nink üllendap, mes mad-
 dal om." Sis wõt Dawid paunast ütte kiwwe
 nink last lingo talle pä otsa, ni et se pik mees
 kotsilt mahha satte palge päle. Et Dawidal essi
 möka es olle, sis joost temma mannu, wõt Ko-

Itati möga, raije täl pääd otsast mahha, nink wõt sedda hennega. Kui Wilistide rahwas sedda näije, sis tulli suur hirm neide päle, nink paggesüwa ärra. Ent Israeli latse aijewa neid taggan, nink saijewa neide ülle woimust.

Keš woip mo wasta olla,

Kui Jummal minno pool?

Ni saggest kui ma palle,

Sis tagganep tik tääle.

Kui pä mo söbber enne,

Nink Jummal kaitsep mo,

Sis om se wiwhalanne

Mo wasta köhheto.

39.

Dawida nink Jonatani söbrus.

Oh! kuis kaunis, armas se,

Kui iks tigin wellitse

Bahhal, ütte melega,

Ilma kawwalusseta.

Kui nüüd Dawid tapelussest taggasi tulli, sis teggi Sauli poig Jonatan temmaga kindmat söprust, nink armast tedda ni kui omma söand. Ent ne naise figest linust lätsüwa kunninga Saulile wasta, nink lauliwa nida: „Saul om kül tuhhat mahhalõnu, ent Dawid kün:me tuhhat.“ Sedda laulmist kuulden saije Saul wiwhatses, nink temma südda es kanna ennamb Dawidat nätta. Nink kui Saul koddo läts, sis johtu, et Dawid jälle kunninga een pididi kandlet mängma. Nink Saul wõt omma piki, nink taht sedda Dawida kehha läbbi ajada. Ent Dawid karas eest ärra, nink se piik läts saina sisse. Ent Saul and ommale pojale Jonatanile, nink omile sullastile käsku, Dawidat ärrahuffatada. Sis pallel Jonatan Dawida perrast, nink essa wõt se körd poja pallemist kuulda. Ent päle sedda tulli

kurri waim jälle Sauli päle nink Saul ots Dawidat ärratappa. Sis pagges Dawid ärra temma wihha eest, nink kõnnel sallajan Jonataniga, nink pallel tedda, et ta temma päle armo heidas. Nink nemma teijewa henne waijel kindmat armo leppingut Issanda een. Ent kui Jonatan omma essa wihha, nink kurja nouwo Dawida wasta ärratuus, sis kõnnel temma sedda Dawidale ärra, nink and tälle nouwu, säält ärrapaggeda. Nink nemma anniwa tõine tõisele suud nink ikkiwa lahuden.

Dh! ellagem rahhun nink hoitekem its armo
 Ja kandkem ka waiwatu welliste koormat,
 Et sõame üttaus kõrwembas lääts,
 Nink wellelik sõbrus its rikmata jääts.
 Ne palwuse ohwri rõõst maggusas läwa,
 Kui maddala latse, ke armun its jäwa
 Ka welliste perrast mõnd sõnnake lauswa.

40.

Dawida perrankiusaminne.

Wiis. Dh tulge teije waiwatu.

Mo päle lootke maddalast.

Ma sada omatsid its hääst,

Eht immelik ka kaija.

Sest neide taplus, willitus

Dm otjan selge aawustus,

Sis laultas halleluja!

Nink Dawid pagges ärra preestri Abimeleffi mannu, nink kui temma, nink no, kea temmaga olliwä, isfosiwa, sis wõt temma neid kaemisse leibu Jumjala koast nink sõijewa. Ent säält läts Dawid ommatsidega ütte koba sisse, nink peet henda omme wainlaste eest ärra. Nink Saul, ke tedda taggan ots, tulli omme sõamees- tega ka sinna paika, ent nemma es tija mitte, et Dawid henda ommatsidega säält olli ärrapeetnu.

Nink kul nüüd Saul nink temma söamihhe henda maggama heidiwa, sis anniwa Dawida söbra tälle nouwo, Sauli ärratappa. Ent Dawid üttel: „Issand hoitko minno selle pattu eest, et minna omma kät pannes Issanda woi-jetu mihhe külge.“ Nink temma läts nink lei-kas Sauli särgist silu otsa mahha, nink peet henda jälle koba sisse ärrä. Kui nüüd Saul unnest ülleswirgu, nink jälle eddesi läts Dawidat otsma, sis tulli ka Dawid ommast ärrapedetu paigast wälja, nink heikas kawwelt kunningale wasta: „Oh mo essa! kae nüüd ommete omma särgi silu otsa, mes minno kæn om. Kui minna sedda olle ärraleikanu, nink ei olle sinno mitte ärratopnu, sis tunne nüüd, et mul kurja nõwwo sinno wasta ei olle. Mes olle ma sul tennu, et sa minno nida perrankiusat, nink otsit?“ Sis üttel Saul: „Kas se om sinno hää, minno poig Dawid?“ Nink Saul tõst omma häält ikken, nink üttel Dawida wasta: „Sinna ollet õigemb minno, sest sinna ollet kurja häga tas-sonu. Se Issand tas'ogo sulle jälle hääd selle päiwa eest.“ Ent siski johtu mõnni aja perrast, et Saul jälleke Dawidat ots ärrahukkatada. Nink Dawid saije sinna paika, kun Saul omme söameestega lerin olli. Nink näitse Saul olli maan, nink maggas, nink temma piif olli pä kotsil ma sisse ajetu, nink fik temma rahwas maggas temma umbre. Sis taht üts neist meh-hist, kea Dawidaga olliwa, Sauli ärratappa. Ent Dawid üttel: „Se ärra sundko mitte, sest kes tahhas nuhtlemata kät panda Issanda woi-jetu mihhe külge?“ — Ent wõtta sedda pigi, mes wä kotsil om, nink wee pikret, nink lätkem siist ärrä.“ Nink keake es kule neide tullemist,

nink minnemist, sest rasse unni olli Issandast
 Sauli nink temma sõameeste päle saddanu. Sis
 läts Dawid ülles mäe otsa, kun temma Sauli wois
 nätta, nink heifas sure hälega Sauli wasta:
 „Kae omma pigi, nink wee pikret minno käen!
 Mes olle ma sulle tennu, et sa minno jälle per-
 rankiusat?“ Nink Saul üttel: „Minna olle
 pattu tennu sinno wasta. Tulle taggasi, mo
 poig Dawid! Minna ei tahha sulle üttele kahjo
 tetta, sest et sa minno ello ollet hoitnu.“ Nink
 Dawid koste: „Nätse siin om se piik, tulgo üts
 pois perra, nink wigo sedda taggasi!“ Ent Da-
 wid es ussu henda mitte Sauli kätte.

Mi kui aadler siwu alla
 Poigi wõttap kaitfada:
 Mi om minno nink mo welle
 Jummal wõtnu kaeda.
 Kui ma ilman weel es olle,
 Kui mul olli katse meel,
 Sis ta mõtli minno pääl,
 Sis ta walwsi minno üle,
 Kes tül jõwmap tedda ka
 Se eest õige tännada!

41.

Sauli ots.

Wiis. Tulle ristinneminne.
 Issand, minna palle sinno
 Kule minno armsaste,
 Ärra lasto mitte minno
 Sinnust lahku eale.
 Wõtta minno ommatses
 Minna tabha iggawes.
 Sinno tahtmist enne tetta,
 Mes sa wihtat mahha jätta.

Nink sündi et Wilistide rahwas tulli tap-
 lema Israeli rahwa wasta. Nink kui Saul
 neide sõawäkke näije sis ehmas temma ärra,
 nink nakkas wäega pelgama. Nink temma kusse

Jesanda käest nõmwo, ent Jesand es kosta mid-
 dake ei unne, ei ka prometü su läbbi. Ent Wi-
 listide rahwas saije woimust Israeli rahwa ülle,
 nink neist lödi üts ossa kolus, nink tõine ossa
 olli paggemissel. Kui Saul sedda õnnetust
 näije, sis üttel temma omma sullase wasta, et
 temma tälle mögaga otsa tees. Ent sullane es
 tahha omma funningat tappa. Sis wõt Saul
 essi mõka, nink teije hendale otsa. Mida koli
 Saul ärra; nink selsammal päiwal saiwa hukka
 tapelussen temma 3 poiga, nink kük söamihhe,
 kea temmaga olliwa sötta lännu. Nink tõisel
 päiwal tulliwa Wiliste, nink kui nemma Sauli
 kehha löisiwa, sis rajewa nemma pääd otsast
 mahha, nink posüwa temma kehha lina müri
 päle ülles. Nink 3 päiwa päle söddamist tulli
 üts mees Sauli söawäest Dawida mannu, nink
 kõnnel tälle kük sedda suurt õnnetust, et Israeli
 söawäggi olli mahhalödu nink et Saul hendale
 olli otsa tennu, nink et ka Jonatan, Sauli poig
 olli tappetu. Sis saije Dawida südda täüs mur-
 ret nink temma ikke öddanguni Sauli, nink oma
 armsat söbra Jonatani, nink ik sedda rahwast,
 ke olli tapelussen hukka sann.

Kui ma risti al
 Pea ikma tääl,
 Rõmuštat sa minno essi;
 Sinno kibbe silmawessi
 Pea löppetap,
 Mes mo kurbastap.

42.

Dawidat säetas funningas.

Wiimselt pantas taplejile
 Kroni päle aufaste,
 Sadetas neid söast jälle
 Esfamale rõõmsaste,

Kun se õnnis hengaminne
 Nu nink rõõm om iggawenne.

Nink Dawid olli 30 ajastaiga wanna, kui tedda päle Sauli surma kunningas wallitseti. Nink sündi, kui Dawid omman kunninglikkun majanelli, nink Jssand tälle olli rahho andnu, fige temma wainlaste polest, sis üttel Dawid prometi Natani wasta, et temma südda es kanna fallin kunninga majan ellada, kunna Jummalal essi, sel kunningat ülle fige kunningide weel ausat maja es olle üllesehhitetu. Nink promet Natanit sedda nouwo hääs, et Dawid Jummalale ütte kotta taht tetta. Ent selsammal õsel sündi, et Jssand prometi Natanile üttel: „Minne nink ütle minno sullase Dawidale: „„Nida kõnnelep Jssand sinno wasta: Kui sinno ellopäiwa otsa sawa, nink sinna ommewannambidega ollet maggama lännu, sis tahha minna sinno perran sinno ihho suggu üllesärratada. Se peap minno nimmele ütte maija üllesehhitama nink minna tahha temma kunninga järke kinnitama iggawetses ajas.““ Sis jätte kunningas Dawid Jummalale koe ehhitamist mahha, nink üttel: „Kes minna olle, oh Jssand, nink mes om minno suggu, et sinna minno seni ajani ni armolikkult ollet hoitnu nink kaitssnu. Sis õnnista nüüd omma sullase suggu et se iggawes sinno ette jääs.“ — Nink sündi päle sedda, et Dawid woimust saije fige wainlaste ülle, sest Jssand olli temmaga nink õnnist kii, mes temma ettewõt.

Wiis. Kii pallis henge õnnistus.

Kui häddan olli, heiksi ma:
 Nink sinna päästet minno ka
 So sure armo läbbi.
 Se eest ma tahha tennada

Nink laulda röömsa hälega,
 Au olgo Jummalale!

43.

Zawida saddaminne nink kahhitseminne.

Ke jo mötlex henda saiskwat,
 Hoitko henda saddamast;
 Teedko wainlast umbre jooskwat
 Kigen paigan ussinast.

Nink sündi, et wainlasse tulliwä, nink naksiwä
 Israeli rahwaga söddama. Nink Zavid lähhat
 omma wäe päliko Joabit söa wäega neile wasta.
 Ent temma essi jäije Jerusalemmi taggasi.
 Nink johtu üttel päiwäl, et Zavid ommast
 majast ütte naist näije illosa näoga; sel olli nim-
 mi Patseba. Nink Zavid himmust sedda naist
 hennele sada, nink kui temma kuuld, et temma
 mees weel elli, sis wöt temma kurja nouwo,
 sedda meest kawwalal wisil ärrähukkada. Nink
 teggi kirja, nink saat sedda selle naise mihhega
 omma söa päliko Joabile. Sen kirjan and tem-
 ma Joabile käsku, sedda meest, kel nimmi Uria
 olli, ütte kotta säeda, kun fige kangemb tapetus
 wainlastega olles. Nink Joab teggi se käs-
 su perra, nink pea olli kuulda, et Uria olli wainlai-
 sist ärratappetu. Sis wöt Zavid Patsebat hen-
 nele naises. Ent se kurri teggo olli Jehowa mele
 wasta nink temma lähhat proweti Natani Za-
 wida mannu. Nink prowet Natan tulli, nink
 üttel kunningale sedda moistokönnet. Kats meest
 olliwa ütten linan, tõine rikkas, tõine waene.
 Sel rikkal mihhel olliwa paljo lambid nink töp-
 rid; ent sel waisel es olle muud middake, kui üts
 ainus wonakenne. Nink temma toit, nink kas-
 wat sedda wonakest üttelisse omme lastega.
 Nink se wonakenne söije temma lawwast, nink

jõije temma karrikast, nink maggas temma hõlman, nink olli temmal kui lats. Nink johtu, et üts tekäüja tulli õmajas selle rikka mihhe mannu; sis es täü temma ütte ommist lambist ehk tõprist tappa, enge låts, nink wõt waise mihhe ainust wonakest ärra; tap tedda, nink teggi roga selle mihhele, ke temma mannu olli tulnu. — Kui Dawid sedda kuuld, sis saije temma wihsates, nink üttel Natani wasta: „Ni tõtteste kui Isand ellap, se mees, ke sedda om tennu, om surmaga wõlgo.“ Sis üttel Natan Dawida wasta: „Sinna ollet se mees, ke sedda om tennu. Nink nüüd kule, mes Isand sulle minno su läbbi lassep fulutada. Isand ütley sulle: „„Minna olle sinno kunningas woidnu Israeli ülle nink sinno ärrapästnu Sauli käest. Misperrast ollet sinna nüüd Isanda sõnna ärrapõlgnu, et sa reggit, mes temma mele wasta om? Uria naist ollet sa heenele wõtnu, tedda esfi ollet sinna ärratapnu sõa tapelussen. Nåtse! minna tahha sulle õnnetust sata sinno ommast majast. Sinna ollet sedda kurja tekko sõllajan tennu, ent minna tahha sinno arwalikkult Israeli een karristada.““ Sis tunnist Dawid henda sū allutses, nink nakkas ligest sõamest kahhitsema omma kurja tõõd. Kui nüüd Natan temma sõamelikko kahhitsemist nink kurbust näije, sis üttel temma temma wasta: „Et sinna ollet sõamest omma pattu kahhitsenu nink üllestunnistanu, sis tahhav ka Isand sulle armo näüta, et sinna õ pea mitte koolma. Ent sest et sinno teo läbbi Isand om sanu teotetus temma wainlaisist, sis peap se poig, ke sulle om sündinu, ärrakoolma. Nink proweet jät tedda sis ütfinda. Ent Dawid heit põlwile mahha, nink puhkas: „Jum-

mal olle mulle armolinne omma heldusse perrast
 kistuta minno ülleastmist omma hallestusse per-
 rast! Mõsse minno puhtas mo üllekohtust, nink
 puhhasta minno mo pattust. Sinno, sinno wasta
 ütfinda olle minna pattu tennu nink sedda ette-
 wõtnu, mes sinno een ei kõlba. Io minno sisse,
 Jummal, puhhast sõand nink anna mulle wast-
 set kindmat waimo. Kõmusta minno jälle omma
 õnnistusfega. Minna tahha ülleastjid sinno teed
 oppetada, et pattatse sinno pole kånasse.

Ei sinna ohwrid armasta.
 Reid anda meel kül olles mul;
 Sis wõtta kurba waimo sa,
 Om murtu südda armsamb sul.
 Ma tabha sis ka pattatsid
 So õiget teed siin oppeta,
 Et mahhajatwa kurje teid,
 Nink sinno pole kånawa.

44.

Zawida kurri põig Absalom.

Sinnust. Jummal, saiwa mulle
 Armo läbbi wannemba
 Anna sis, et minna sulle
 Sõnnawõelik olles ka,
 Nink neil iks tees nidade,
 Kui sa kässet minnule.

Nink es lõita koggona Israelin! illusambat
 meest, kui Absalomi, Zawida poiga. Zallatallast
 päelaeni es olle täl üttele wigga. Ent temma
 südda olli kurri, sest temma himmust jo essa ellen
 kunninga järje päle sada. Seperrast ots temma
 rahwa sõamid esfast ärrakånanda. Kui johtu, et
 üttel mißhel kaibamist olli kunninga een, sis
 kuller temma sedda asja fallajan läbbi, nink
 üttel sis kaibaja wasta: „Ehk kül sinno assi õige
 om, siski ärra lootko sinna kunningalt õigust sa-
 wat. Kui minno weel kohtomoistjas säetas Is-

raeli ülle, kül sis rahwas pea õigust lõwwas.“
 Sedda wiisi lait temma omma wanna essa nink
 temma wallitsust, nink kaänd mitma sõamid
 kunningalt ärra. Sis läts temma Jerusalemist,
 kun Dawid elli, Hebroni lina, nink üttel essale,
 hendal saäl towotust ollewa tassuda, mes tem-
 ma Isfandale olles towotanu. Ent kui temma
 Hebroni lina saije, sis koggus temma sõawäkke
 kofko, nink last hendale kunninga kroni pähhä-
 panda. Kui nüüd Dawid Jerusalemin sedda
 kuulda saije, sis paggesi temma poja eest, nink
 kif rahwas temmaga, nink nemma ikkiwa sure
 hälega. Nink Dawid läts ülle Kidroni jõe, õli
 mäest ülles, nink ikke nink temma südda olli
 täüs murret. Nink Joab, Dawida sõawäe pälik
 koggus sõawäkke kofko, nink läts Absalomile
 wasti. Sis tõssi kange tapelus Dawida nink
 Absalomi sõameeste waijel. Ent Joab saije
 woinust wainlaste ülle, nink löije sel päiwal
 katskummend tuhhat meest mahha, nink aije
 neid kea ülle jäiwa, pakko. Kui nüüd Absalom
 näije omma rahwast paggewat, sis pagges tem-
 ma ka nink johtu, kui temma sure ruttoga omma
 ellaja säljan ütte tamme alt läbbi aije, sis jäije
 temma juuste pittu tamme oska külge finni.
 Kui Joab sedda näggi, sis wõt temma 3 pigi
 nink aije neid Absalomi sõame sisse. Sis last
 temma sedda kolu kehha puust mahhawõtta,
 mõtsa heita nink kiwwe päle panda. — Kui nüüd
 Dawidale sõnnumid todi, et Absalom olli hukka-
 sanu, sis saije essa südda täüs murret, nink ik
 hallosaste omma poiga nink heigas sure hälega:
 „Mo poig Absalom, mo poig Absalom! Oh et
 ma olles woinu koolda sinno assemel!“ Sis
 läts se päiw murre nink leino päiwas koggona

Israelt rahwale. Essa it omma poiga nink es
tahha henda laske tröösti.

Wiis. Kige kaplu katski.

Karrišta wo, Jesus, häste
Omma armowitsaga,
Läbhäta mul essi risti,
Et ma ilmast wallal sa.
Panne kanget hirmo päle,
Sest ma olle teninu!
Armo näüdat sa mul jälle,
Kui ma olle lahbutu.

45.

Tawida perrametse ellopäiwa.

Kui ma ütškörd üllestulle
Surma unnest, sis ma näe
Et ma kigest päänu olle,
Mes mo waiwas eale.
Sis om parremb lörd kül mul
Kui sin eggal hommungul.
Ilma murre, waiw nink teggo
Dm sis kui ütš unnenäggo.

Nink kui Tawid tuus, et temma ello päiwa
öddang olli lähhünu, sis koggus temma kokko
Jerusalemmi kil Israeli rahwast, nink wan-
namba, nink üttel suren koggodussen neide was-
ta: „Kuulke minno sõnna minno welle nink
minno rahwas! Mul olli nou woetu, Issandale
ütte maija üllesehhitada. Ent Issand last mul
üttelda: „„Ei mitte sinna, enge sinno poig
Salomon peap mulle maija teggema, sest et sin-
na ollet sõamees nink ollet werd ärra wallanu.““
Sis hoitke nüüd Issanda sõnna nink piddake
temma käsku. Nink sinna mo poig Salomon
tunne omma essa Jummalat, nink orja tedda
kigest sõameest. Kui sinna tedda saat otsma, sis
saat sinna tedda löidma, ent kui sinna tedda
mahha jättat, sis saap temma sinno ka mahha-

jätma iggawes." Nink Dawid sisset ommale pojale, kuis temma Issanda templit piddi ülles-ehhitama, nink kinnit tedda, nink üttel: „Olge julge, nink ärra peljako mitte, Issand Jummal saap sinnoga ollema." Nink Israeli wörsti anniwa Jummal koo ehhitamisses paljo kulda nink hõbedat nink rauda. Nink kif rahwas olli täus rõmo, sest nemma anniwa södda hämelega. Nink Dawid üttel: „Rittus nink tenno olgo sulle Issand, iggawes. Sinno perralt om wäggi nink rittus nink au. Nüüd anname sulle Issand taggast, mes sa meile eesmält andnu. Hoija särast meelt rahwa söamin nink minno pojale Salomonile anna wagga söand, et temma sinno kasku peap." Nink kif koggodus kütte Issandat, nink töije tälle ohwrid rõmo nink tennoga. Nink Salomonit wojjeti kuningas ülle Israeli. Päle sedda sündi, et Dawid ärrakoli, nink saije mahhamattetus Dawida linan. Ent kif aig, mes temma Israeli ülle wallit, om 40 ajastaiga.

Ma jätta sinno mahha
 Sa kurri kawwal ilm!
 Ei ma so wißt tahha,
 So wißtap minno silm:
 Säääl tairwan om hä ello,
 Ma sinna himmutse,
 Sest säääl saap hengust neile,
 Ke Jesu ommatse.

46.

Kuningas Salomo.

Dmmal wißt.

Üts om waja, sedda ütte
 Näuta, Issand, minnule:
 Kif ma, mes sin ma pääl nätta,
 Lät mul koormas ennege.
 Gesamra al waiwatas, salwetas südda,
 Nink ei moi sest rahho, nink hengamist löida.

Ent sa ma se ütte, kumb tarwis mul lät,
Sis sa ma se üttega kallimbat hääd.

3000 ajastaiga perran ilma lomist, nink 1000
ajastaiga enne Kristusse sündimist sai je Dawida
poig Salomon kuningas Israeli rahwa ülle.
Nink temma armast Isand, nink kãwwe om-
ma essa Dawida jällin. Nink Isand näüt
henda Salomonile õsel unnen, nink üttel tälle:
„Palle, mes ma sulle pea andma. Nink Salo-
mon üttel: „Isand, sa ollet omma sullast üllen-
danu, nink minno tõstnu mo essa Dawida jãrge
pãle. Ent minna olle weel noor nink tundmata.
Siski pea minna wallitsema ütte sure rahwa
ülle. Seperrast pallep so fullane, et sa talle an-
nas ütte sõnnawõtlikko sõand, et temma so rah-
wale wois õigust tetta, nink essi arramoistas,
mes hã nink kurri om.“ Nink se sõnna olli Is-
sanda mele perrast, nink temma üttel tälle:
„Sest et sinna hennele ei olle pallelnu pikka igga
ei ka rikkust ehk auwo, enge targa nink sõnna-
wõtlikko sõand, sis tahha minna sinno palwust
kuulda, nink sulle weel pãleke anda, mes sa
mitte ei olle pallelnu, ni hãste rikkust, kwi auwo,
et üttsik kuningide seast ei pea sinno saarnane
ollema figel sinno ello eal. Nink Salomonil
tulli peake kõrd kãtte, omma tarkust tunnistada.
Sest 2 naist tulliwa temma ette kaibama. Mõl-
lemba olliwa omme immejide lastega ütten ma-
jan ellanu. Nink sündi, et selle ütte naise poig
arrakoli, sest emma olli tedda õsel arramagganu.
Sis wõt temma sallajalt tõise emma last hen-
nele, nink pand omma kolu last temma asfemele.
Kui nemma nüüd mõllemba hommungul ülles-
tousiwa, sis tuus se ütts emma seddamaid arra,
et temma lats olli tõisest naisest arrawahhetetu;

ent tõine fallas sedda ärra, nink üttel sedda henda last ollewat.

Selle kaibussega tulliwä nemma funninga ette, et temma neile kohhut pididi moistma. Sis üttel funningas: „Toge mulle ütte möga, nink rajoge sedda last, ke ellap, kättest katski, nink andre tõine tõise naisele poolt jakko. Sis fit se üts naine sedda nõrwo hääs, ent tõine heigas: „Parremb jägo se lats tõise naisele, kui et tedda ärrahuffkatetas; sest emma südda es sutta omma last laske ärratappa. Sis üttel funningas: „Andke selle naisele sedda last taggasi, sest se om temma perris emma. Nink fik rahwas, ke sedda kuuld, peljas funningat, sest nemma näijewa, et Issanda tarkus temma sissen olli, kohhut moista.

Dummal wiisl,

Rõmustust nink õiget tarkust

Lõwä sinno sõnuan ma.

Minno rummalust nink nõrkust

Woip ta tõttest parranda.

Sest olgo sis temma ka kallis its mulle,

Nink saatko, et minna its lähhünes sulle

Kui sinno ma tunne, nink sinno man jä,

Saap mulle ka kätte se täwwek hä.

47.

Salomon ehhitap Jummalale kotta.

Wiis. Res Jummalat ni l. t.

Üts kallis kottus om, kon sulle,

Oh Issand, auwo anname.

Sest olgo õige himmo mulle

Ka sinna täwä saggede,

Et ma hend sinnust rõmustas,

Nink minno hengel täwä saas.

Neljandal ajastajal, kui Salomon olli funningas sanu, sis wõt temma kätte, Jerusalemin Issandale ütte kotta ehhitada. Ehhitam-

missse aig õlli 7 ajastaiga. Nink se templi olli 60 künart pik, 20 künart lai, nink 30 künart kõrge. Nink templin teggi temma wahhet pühha, nink kige pühhamba waijel. Pühhan olli üts kuld laud, nink pääl ne kaemisse leiba hoiyeti, nink 10 lühtre selgest kullast. Ent se kige pühhembra sissen olli se leppingo kirst, kon Mosesse sädusse laude hoiyeti. Nink kerubimi katiwa omme siwuga sedda kirsto. Nink se kige pühhemb olli kullaga ehhitetu, nink sinna es tohhi keake kui kõrge preester sisse astu.

Kui nüüd se templi walmis olli, sis tulli kunningas kige Israeli lastega kokko, sedda wastset Jummal kotta pühhendama. Nink Issanda auwustus täüt sedda kotta. Nink kunningas Salomon aste altri ette, nink tõst omme käsfi ülles taiwa pole, nink puhkas: „Issand Israeli Jummal! Ei olle sinno saarnast ei taiwan üllewan, ei ka ma pääl. Mätse! taiwas ei mahhuta sinno henne sisse, weel wähhemb sesinnane kodda, mes minna sülle olle ehhitanu. Ent kae siski armolikkult omma sullase allandlikko pallemisse päle, et so silma woisse wallale olla sesinnatse maja lulle õ nink päiwa ajal, nink et sinna omma rahwa päle hallestat, kui nemma siin sinno pole tännitawa sõa- ehk rahho-, nälja- ehk katso-ajal. Anna andis meije süda nink wotta armun wasta fik, mes meije allandussen so ette tome.“

Nink kui kunningas omma palwet olli lõppetanu, sis õnnist temma rahwast, nink üttel sure hälega: „Kittetu olgo se Issand Zebaot! Temma olgo meijega, nida kui temma meije wannembidega om olnu.“ Nink Salomon ohwerd tenno ohwerid Issandale, nink walmist rahwale suurt söömaiga. Nink rahwas õnnist

kunningat, nink läts kattesamal päiwal rahhoga jälle koddoo pole nink tennas Issandat selle hä eest, mes temma omma sullaselle Dawidale, nink omma rahwale olli näütneu.

Ommal wiisl.

Kitta nüüd Issandat, minno südda
 Oh kitta tedda surmani;
 Kunna mul ello weel ilman nätta,
 Paula ma Jummalal otsani.
 Ke ihho henge andnu mul,
 Sel sago kittust ikkes tääl.
 Halleluja, Halleluja!

48.

Salomoni perrametse ello päiwa.

Ommal wiisl.

Otsani :: Zion, ussu otsani
 Arra jägo löiges mitte.
 Ussu palk saap peake.
 Ülles! mes om takkan, jätta!
 Zion, ussu ammak surmani,
 Otsani ::

Kui se könne Salomonist nink temma tarkus-
 fest wälja laggosi lige ma pääl, nink ka Arabia
 kunninga emmanda ette tulli, sis wõt temma
 hennega paljo fulda nink muud kallist asju, nink
 tulli ka Jerusalemmi ülles, Salomonit kaema.
 Ent kui temma näggi temma tarkust, nink sedda
 kotta, mes temma olli üllesehhitanu Issandale,
 sis üttel temma kunninga wasta: „Se könne
 om töisi olnu, mes minna ommal maal sinnust
 nink sinno tarkusfest olle kuulnu. Nink minna
 es ussu sedda mitte. Ent nüüd näe minna sedda
 kil omme silmiga, nink nätse! sinno tarkus nink
 õn om suremb, kui se könne, mes minna olle
 kuulnu. Dnsa omma, ke allati sinno een saiswa
 nink sinno tarkust kuulwa.“

Nink se kunninga emmand-and kunningale
120 punda kulda, nink wäega paljo kallist rohto
— nink kunningas Salomon and tälle, kui tem-
ma ommale male taggasi läts, kif, mes temma
südda himmust.

Ent sündi, kui Salomon wannas läts, sis
last temma henda wõra ma naiste läbbi wäär-
jummalala orjusse pole käända, ni et temma süd-
da es jä Issanda mannu, ni kui temma essa
Zawida südda. Seperrast saije Issand wi-
hatses Salomoni päle, nink üttel: „Et sinna
minno leppingut nink minno kasku mitte ei olle
piddanu otsani, sis tahha minna sedda kunning-
rigi sinnult ärrawõtta. Ent siski tahha minna
Zawida perrast, sinno pojale ütte suggu arro-
jätta.

Nink Salomon koli ärra nink temma wallit-
susse aig olli 40 ajastaiga.

Dnimal wiisl.

Taggane :: Zion, ilma taggane,
Kui ta auwo ängap sulle,
Temma hä om tühhine,
Temma arm so salwap jälle,
Zion ängatas sul lust nink hä,
Taggane ::

49.

Kunningrigi lahkuminne.

Wiis. D Jummalala latse.

Oh! ellagem rahhun, nink boitkem iks armo
Ja kandkem ka waiwatu welliste koormat,
Et sõdame ütteras kõrwembas lääts,
Nink wellelik sõbrus iks rikmata jääts.
Ne palwusse ohwri tõbst maggusas läwa,
Kui maddala latse, ke armun iks jäwa,
Ka welliste perrast mõnd sõnnake lauswa ::

Nink päle Salomoni surma saije temma poig
Reabeam temma asfemele kunningas. Nink kif

rahwas tulli nore funninga mannu fokko nink
 úttel: „Sinno essa om meije orjust úllerasses
 tennu, sis wotta sinna núud meije palwat kuul-
 da, nink wáhhenda meije orjust nink tóod.“
 Nink Reabeam piddi ees mált nówwo wannemba
 rahwaga nink se úttel tálle: „Kule rahwa pal-
 wet, sis sawa nemma sulle allahetlikko ollema
 fik so elloaig.“ Ent temma jät wanembide
 nówwo mahha, nink piddi nówwo norembedega
 nink ne útliwa tálle: „Nida peat sinna selle
 rahwale útlema: „„Minno essa om teid nahk-
 pitskuga farristanu, ent minna tahha teid raud-
 pitskuga farristada.““ Sis lahkusíwa 10 sug-
 guarro temmast árra, nink wallitsíwa hendale
 Zerobeamit funningas; nink Reabeamise es já
 mu keake, kui Juda nink Penjamini suggu arro.
 Sest ajast saije sis úttest rahwast nink rigist
 kats rahwast, nink rigi. Tóine, mes Juda rigis,
 tóine jálle, mes Israeli rigis kutsuti. Juda rigi
 perralt olliwa 2 suggu arro, nink neide funnin-
 gas olli Reabeam; Israeli rigi perralt olliwa 10
 suggu arro nink neide funningas olli Zerobeam
 nink elliwa Samaria maan. Ent Zerobeam
 móttel omman sóamen, kui minno rahwas úlles
 lát Reabeami pálna, Jerusalemi, palwust pid-
 dama nink ohwerdama, sis kánetas peake neide
 súdda minnust árra. Seperrast teggi temma 2
 kuld wasfikat, nink úttel omma rahwale, ne-
 samma neide Zummalid ollewat, kedda nemma
 eddespeidi piddiwa orjama, nink neile ohwer-
 dama. Nink se láts neile sures pattus. Nida
 wót sis wáárjummala orjus Israeli rigin ifs
 eunnamb werd. Neide funninga olliwa kurja,
 nink rahwas essi es olle neist parremb, enge
 wíhhastíwa Isjandat omma kurja paggana tó

nink kornbe läbbi, senni kui temma neid nuhtlus-
ses ärraand pagganide kätte. Jüdama rigi kün-
ningist olliwa mõnni, ke Issandat armastiva,
seperrast wõt Issand selle rigi rahwaga ennamb
kannatada. Ent kui neide kunninga nink rahwas
essi wiimselt Jummalat mahhajättiva, sis jät
Jummal neid ka mahha, nink and neid nisam-
mute kui Israeli rahwast pagganide kätte ärra.

Wiis. Me Issand Krist Jordani jõest.

Mo silmi Issand! wallitse
Et kurja näggemiße,
Ehk ilma wiis ei kihhuta
Mo julge ello siße;
Ent se, mes ausa puhhas hä,
Mes engli hulk ka nõwmap,
Mes sinno meelt ei kurbasta,
Mes kassinusfen hoijap,
Se olgo minno himmo.

50.

Prowet Elias.

Dmmal wiisl.

Ep minna tabha jätta
Oh armas Jummal so!
Mo kää pitte wõtta,
Nink ärra jätko mo;
Mo eest ka murreta,
Nink kela paitun mata,
Ent dige te pääl sada,
Nink ikkes awwita.

50 ajastaiga päle Zerobeamit saije Ahab
kunningas Israeli rigin. Nink Ahab olli jum-
malapelgmata, wõt Jesabelit, paggana kün-
ninga tüttart hennele naises, nink orjas temaga
Pali, ke paggana wäärjummal olli. Sis lähhat
Issand proweti Eliat kunninga mannu, tälle
üttelema, et 3 ajastaiga es peas ma päle tulles
ei kastet, ei ka wihma. Kui nüüd Israeli rigin

fange nalg olli, sis üttel Issand prometile:
 „Minne hommungo pole Kritti jöele, nink jo
 jöest, nink kaarna sawa sinno toitma.“ Nink
 temma teggi Issanda sönna perra, nink jälje
 Kritti jöe weren ellama. Nink kaarna töijewa
 tälle leiba, nink lihha hommungo nink öddango
 ajal. Nink ajastaja perra sündi, et jöggi ärra-
 fuiwi, sest et wihma es olle. Nink Issand käst
 tälle Sareptahe Sidoni male minna. Nink kui
 Elias Sarepta liggi saije, sis olli saäl üts läst
 naine puid korjaman. Nink Elias pallel temma
 käest wet jurwa nink pallakest leiba sürowa.
 Nink naine üttel: „Ni tötteste, kui Issand sin-
 no Jummal ellap, mul ei olle middake muud,
 kui peo täüt jahhu wakkan, nink weidikest öli
 anuman; nink minna olle puid korjanu, nink
 tahha weel hennele nink omma pojale söki wal-
 mistada, et meije sedda söme, nink sis ärrako-
 leme.“ Sis üttel Elias naise wasta: „Ärra
 pelga middake, enge minne, nink walmista mulle
 eesmält söki, nink päle sedda ka hennele, nink
 omma pojale. Sest nida ütley Issand Israeli
 Jummal: „Jahho ei pea mitte sinno wakkast
 löpma, ei ka öli sinno annumast otsa sama, senni
 päiwani, kui Issand jälle wihma annap ma
 päle.“ Nink se naine läts, nink teggi temma
 sönna perra. Nink nemma söijewa nink jöijewa
 fik se aig, kui nalg olli, nink jahhu wakkan es
 löppe, nink öli annuman es sa otsa. Nink päle
 sedda saije selle naise poig haiges, nink koli ärra.
 Nink emma ik omma last wäega. Sis üttel
 Elias temma wasta: „Anna omma poiga min-
 no lätte.“ Nink temma wõt tedda üska, nink
 weije tedda omma tarre nink pand tedda omma
 wode päle, nink pallel söamest: „Issand, minno

Zummal, lasse selle latse henge jälle temma
sisse taggasi tulla." Nink Issand wõt Elia pal-
must kuulda, nink lats saije jälle ellule. Nink
Elias wõt poisifest, nink weije tedda ommale
emmale, nink üttel: „Nätsse sinno poig ellav.“
Nink se naine üttel: „Nüüd tunne minna et
sinna Zummal mees ollet nink et Issanda sön-
na tõtte om.

Dummal wiisl.

Sa kässet, Eäja, pällelda,
Nink sinno appi heikada.
Oh anna, et me nidade
Kui latse sinno pallekse,
Ke lootwa et se eäsa ka
Neid itkes tulep armoga.

51.

Elias nink Pali preestri.

Nink kolmandal nälja ajastajal üttel Issand
Elia wasta: „Minne nink näüta henda Ahabile,
sis ma tahha jälle wihma anda ma päle. Nink
kui Ahab Eliat näggi, sis lats temma tälle was-
ta, nink üttel: „Kas sinna se ollet, ke Issraelile
tulli nink kahjo teep?“ Ent prowet wastut:
„Minna ei te sedda kül mitte, enge sinna, nink
sinno esfasuggu, et teije Issanda käsku mahha-
jättate, nink Pali orjate. Nink Elias käsk kun-
ningale kookokutsu fik Issraeli rahwast, nink fik
palipreestrid karmeli mäe mannu. Nink kui
nemma fik koon olliwa, sis aste Elias rahwa
seffa, nink üttel: „Kui kawwa lonkate teije kat-
sipeidi? Kui Issand Zummal om, sis käüge
temma perra. Ent kui Paal Zummal om, sis
käüge temma perra. Nink fik rahwas es lausu
sõnna. Sis lask Elias 2 härjakest tuwwa. Ütte
piddiwa palipreestri katski rajomia ohwris om-

ma Jummalale, nink tõišt taht Elias omma Issandale ohwris walmistada. Nink kui nemma sedda olliwä tennu, sis üttel Elias palipreestride wasta: „Heikage teije nüüd omma Jummalä nimme, nink minna tahha sis omma Issanda nimme heikada. Kumb Jummal nüüd meije heikamisše päle tullega saap wastutama, se olgo se õige Jummal.“ Nink kiti rahwas kiti sedda hääs. Nink ne palipreestri naksiwa omma Jummalat hommungust öddanguni heikama nink ütliwa: „Paal kule meid!“ Ent sääl es olle üttele wastutamist.

Sis wõt Elias omma ohwert, pand sedda puije päle, wallas wet päle, nink heikas: „Issand, Abrahami, Isaki nink Israeli Jummal, anna täamba tutta, et sinna Israeli Jummal ollet, nink et minna sinno sullane olle. Kule minno, Issand, kule minno!“ Sis satte Issanda tulli taiwast mahha, nink söije Elia ohwert ärra. Kui rahwas sedda immet näggi, satte temma palge päle mahha nink üttel: „Issand om Jummal, Issand om Jummal!“ Ent Elias üttel: „Wõtke palipreestrid finni.“ Nink nemma wöttiwa neid finni. Nink Elias weije neid Kisoni jõe weerde, nink tappe neid sääl kiti ärra. Nink seddamaid löije taiwas mustas pilwist, nink tulest, nink suur wihma saddo tulli mahha.

Wiis. Kit kallis henge önnistus.

Üts Jummal om. mu teake.

Kit uskja kitle sedda!

Kes om kül temma saarnane

Ehk tämwelikkumb tedda?

Suur om me Jummal, löpmata

Om temma aww ilmojtata

Jääp temma olleminne.

Naboli winamäest.

Nink sündi kunninga Ahabi ajal, et üts mees
 elli Israelin, nimmege Nabot. Sel olli kun-
 ninga maja förwal üts winamäggi. Nink kun-
 ningas Ahab himmust sedda winamäkke hennele
 sada. Seperrast pakke temma Nabotile rahha.
 Ent Nabot es tahha omma winamäkke ärra-
 anda, sest et se täl wannambist olli perrandusses
 jättetu. Se olli Ahabil mele wasta, nink tulli
 koddo, heit henda wode päle mahha, nink es sö
 leiba. Sis tulli temma naine Jesabel temma
 mannu, nink üttel: „Tösse ülles, olle römüs,
 minna tahha Naboti winamäkke sinno kätte
 sata.“ Nink temma teije ramato kunninga nim-
 mel, nink lähhat sedda kirja Israeli üllimbide
 kätte. Sen ramatun kirjut temma nida: „Otske
 2 meest, ke Naboti wasta tunnistawa, et temma
 om Jummalat, nink kunningat teotanu. Nink
 sis wige tedda linast wälja, nink laske tedda
 kiwwege kolus lüwwa.“ Nink Israeli üllemba
 teijewa selle kirja nõwwo perra, nink anniwa sis
 Jesabelile teedmist, et Nabot olli ärrahuklatetu.
 Sis läts Jesabel omma mihshe mannu nink
 üttel: „Wötta nüüd sedda winamäkke hennele,
 sest Nabot ei ella ennamb.“ Ent kui Ahab sed-
 da winamäkke hennele taht wötta, sis tulli pro-
 weet Elias temma mannu nink üttel: „Se eest,
 et penni Naboti werd om laknu, peawa penni
 ka sinno werd lakma.“ Nink Jesabeli perrast
 üttel temma: „Penni peawa Jesabeli ihho ärra-
 rasõma Israeli müre taggan.“ Nink ni kui pro-
 weet olli üttelnu, nida sündi se ka. Sest kolme
 ajastaja perrast lasti Ahabit sõa taplusfen raud-

noliga mahha, nink temma werri joost tõlla
sisse, nink kui tõlda mõsti, sis lastiwa penni
temma werd Jesanda sõnna perra.

Kui nüüd Uhabi poig Joram kuningas saije,
sis tõssi üts sõamees nimmega Jehu, temma
wasta ülles, tappe Joramit ärra, nink teggi
henda essi kuningas. Nink lina sisse tullen
näije temma Uhabi naist Jesabelit kõrgen ma-
jan afna weren saismat. Sis and Jehu ommile
sullastile kasku, tedda kõrgest aknast kiwvi ulitse
päle mahhatougata. Nink nemma heidiwa tedda
üllewast mahha, ni et sain nink hobbese temma
werrega saiwa ärraziugutu, nink temma kehha
sökkuti katski. Nink kui Jehu olli sõnu nink jonu
sis and temma sullastile kasku, tedda ärramatta.
Ent kui nemma lastiwa temma kehha otsma,
sis es lõwwa nemma middake ennamb kui päe-
lagge, jalgu nink kassi; mu lullikmisse olliwa
pennest ärrasõdu. Nida saije sis täudetus, mes
proweet Elias olli kulumanu.

Wiis. Se aig om tõöst meil pea.

Üts õige Jummal ollet sa,
Oh Jesand sedda näüdat
Sa mittokõrd siin ilman ka
Kui sinna sedda täüdat,
Mes sinno sõnna kulumap:
Kes kurja teep, se nuhtlust saap,
Ent wagga lõwwap armo.

53.

Elia taitwaminne.

Ommal wiisl.

Oh kuis omma ne mi õnsa,
Kumma Jesu perralt omma,
Kumbe temma armoga
Henne perra nida tõmbnu.
Et ne nüüd ka talle jänu
Kohhalt ihho hengega! .:

Nink aig jous kätte, et Issand prometeli Eliat taht. taiwatte üleswötta. Seperrast üttel Elias omma sullase Elisa wasta: „Et jä sija, Issand om minno Jordani mannu lähätanu. Nink Elisa üttel: „Ni tötteste kui Issand ellap, ei jätta minna sinno mahha.“ Nink nemma lät-siwa möllemba, nink tulliwa Jordani jõe weerde. Nink Elias wöt omma mäntlit, mäht sedda kofko, nink löije sega wette, nink wessi lahku ärra, nink möllemba lät-siwa kuiwalt läbbi. Sis üttel Elias Elisa wasta: „Palle nüüd, mes minna sulle pea teggema, enne kui minno sinno mant ärrawöetas.“ Nink Elisa üttel: „Minna palle et sinno waim käteworra minno päle tulles.“ Nink Elias üttel: „Kül ollet sinna suurt asja palleknu. Ent kui sinna näet, minno sinno mant ärrawöetawat, sis saap sulle sinno palwusse perra sündima; ent kui sinna sedda mitte ei näe, sis ei sa se sulle mitte sündima.“ Nink kui nemma päle astsiwa, nida toine toisega kõnnelden, näitse sis tulli tulline wanfer nink tullitse hobbese nink lahutiwa neid möllembid teine toisest ärra, nink Elias läts kangen tulen taiwate üles. Kui Elisa sedda näggi sis tännit temma: „Mo essa, mo essa! Israeli wanfrid nink temma söitjid!“ Nink temma es näe tedda ennamb mitte. Sis wöt temma Elia mäntlit üles, mes temma säljast olli mahhasaddanu, nink läts taggasi, nink sais Jordani weren. Nink temma wöt sedda mäntlit, nink löije sega wette nink üttel: „Kos om nüüd Issand, Elia Jummal?“ Sis lahku se wessi kättest ärra nink Elisa läts läbbi. Nink kui prometide latse tedda näijewa, sis ütliwa nemma: „Elia waim hengap Elisa pääl.“ Nink nemma anniwa talle prometeli auwo. Ent kui

Elisa Peteli lina ülles läts, sis tulliwa weikse
poisi täl linast wasta nink söimasiwa tedda hei-
kaden: „Paljaspä, paljaspä tulle ülles. Nink
Elias käänd henda taggasi nink üttel: „Hädda
teile!“ Sis tulliwa mõtsast kats farro wälja,
nink kissiwa 42 last katski, et nemma ärrakoliwa.
Nink Elisa oppet rahwast, awwit häddapolitsid,
ärrat ülles kooljid, farrist üllekohhutsid, nink
tunnist ellootsani et Elia waim temma pääl
hengas.

Wiis. Me Jssand Krist Jordani jöest.

Dh õnnis kenne toidus jääp
Se taiwa hä nink warra!
Ke sedda õigest himmustap
Ei mõtleke mu perra,
Kui ennege mes ello toop,
Nink sinna pole weap,
Kon pühha hult kii rõmustap,
Nink armsid laule laulap,
Mes eale ei lõppe.

54.

Prowet Jonas.

Dmmal wiisl.

Jssand! kurja olle tennu,
Wattu koorma litsup mo,
Sedda teed ei olle käänu,
Kumb mul sinnust näüdetu.
Müüd so hirm mo päle tükkis,
Kül ma henda so eest kättis.
Ent kōs minna henda kättis?
Kigen paigan ollet sa.
Kui ma ülle merre pagges,
Ustus minna hauda ka,
Olles mul ka tule siwu,
Minno lõida om sul nõwwo.

Päte Elisat tõssi Jsraelin proweet Jonas
ülles. Nink Jssanda sõnna saije temma kätte
sedda wiisi: „Wõtta kätte, nink minne Niinwe

lina, nink ütse neile juttust, et nemma pattust käändwa. Ent Jonas pagges Issanda palge eest ärra, nink läts, nink löis ütse laiwa, ke merre päle piddi minnema, nink aste laiwa sisse, et temma nida Issanda palge eest saas ärrapaggeda. Sis töst Issand merre pääl suurt marrotuult, ke fik rahwast pand wärrisema. Nink laiwamihe pelgsiwa, nink tännitiwa eggauts omma Jummalala pole. Ent Jonas olli alla lännu laiwa põhja, nink maggas. Nink se laiwa esand aste temma mannu, nink üttel: „Mes sinna maggat. Tösse ülles nink heika omma Jummalat ka appi.“ Nink laiwamihe piddiwa nõwwo, nink ütliwa: „Lätkem, heitkem liisko, et meije teda saas, kelle sü perrast se õnnetus meile om tulnu, nink liisk satte Zona päle. Sis küsewa nemma temmalt: „Kost maast sa ollet?“ Nink temma üttel: „Minna olle ütse Ebrea mees; ent wõtke nink heitke minno merre sisse, sis sawa merre laine waigistetust sama, sest minna tija, et se marro ilm om minno perrast teije päle tulnu.“ Nink nemma wõttiwa, nink heidiwa tedda merde. Nink seddamaid jäi merri saisma ommast määsamisest. Ent Issand lähhat ütse suurt merre kalla, et temma Jonat piddi ärraneelma. Nink Jonas olli 3 päiwa, nink 3 õöd merre kalla kõttun. Sis puhkas temma säält Issanda pole, et temma tedda jälle päästas merre põhjast. Nink Issand wõt Zona päle hallestada nink kalla ossend Jonat suust wälja randa. Sis saije täl töist kõrda Issandalt käsku, Niniwe lina minna, nink neile juttust ütelda, et nemma pattust käänas. Ent Niniwe olli suur liin et 3 päiwa ärrakullus sedda läbbikawwa. — Nüüd es panne Jonas Issan-

dale ennamb wasta, enge låts sinna lina, ninf fulut neile: „Weel om 40 päiwa teile jaetu, sis saap se liin hukka minnema.“ Sis kahhitsuwa Niniwe lina rahwas omme pattu, ninf neide kunningas heit mahha omma kallist purpuri reiwast, pand kotti reiwast sälga, ninf iste tuhha päle mahha ninf last rahwast mannitseda nida heikaden: „Eggauts käändko taggasi ommast furjast teest; aggo Jummal sis weel wöttap meije päle hallestada. Kui nüüd Issand näije et nemma henda pattust kaniwa, sis jät temma neile andis ninf es hukka neid mitte ärra. Sis låts Zona meel pahhas, ninf pallel hendale surma seperrast et es sünni, mes temma olli ettefulutanu. Ninf Jonas olli linast wäljalännu ninf hendale üttemajakest tennu, ninf iste mahha kaema, mes sel linal pididi sündima. Ninf üts suur wõra ma pu ni kui kurwits nätta, se kaswi säääl maja man, ninf temma laja lehhe olliwa Zonal warjus päiwa kuma wasta. Sest puust olli Zonal suur rõõm. Ent üts waggel tulli ninf nakkas sedda puud jarrama, et ta ärrakuiwi. Kui nüüd päiw tõssi, sis paiste päiwlik ni wallofaste Zona pä päle, et temma meel nõrgas låts. Sis nakkas Jonas nurrisema Jummal wasta. Sis üttel Jummal temma wasta: „Sul om halle sest puust, kelle perrast sa ei olle waiwa nännu, kedda sa ei olle ka kaswatanu; ninf mul es peas halle ollema sest surest linast, kon ennamb kui sadda ja katskummend tuhhat hengi ellawa!“ —

Wiis. Kes Jummalat ni lassey t.
 Sa towotit ka, Issand, sedda:
 Ma anna andis ligile.
 Ke tundwa omma pattu hädda
 Ninf umbrekäändwa tõtteste

Se päle tulle minna ka,
Nink palle: Issand hallesta!

55.

Israeli rigi ärrahäetaminne.

Ommal wiisl.

Nüüd wirgu ülles aikfäst,
Ni heikap Jummal poig
Ke rühhip tulla taiwast;
Sest walwa nüüd om aig.
Se Issand tahhap tulla,
Päiw öddangule lääp,
Tah meile kōhbut moista;
Kes ta een saisma jääp;

Israeli rigi rahwas nink kumminga taggasiwa
ihs ennamb Issandast ärra, nink es wōtta pro-
weti Elia ei ka' Elisa mannitsemist kuulda.
Wiimselt lähhat Issand prometi Amost neide
mannu. Se heikas nink üttel: Kuulge Israeli
latse, mes Issand teile kulutap: „Wainlasse
sawa teije maad ümbrepiirma, nink ärrariisma,
mes teije majun om. Israel peap ommast maast
ärraajetus sama, sest et temma omma Jummal
häält ei olle mitte wōtnu kuulda. Ka proweet
Hosea tōssi ülles nink manits: „Kuulge, Israeli
latse, Issanda sōnna. Issandal om asja, teid
tōrrellda, sest ei olle sen maan ennamb usfuta-
wust, ei armo, ei ka Jummal sōnna; enge Jum-
wala teotaminne, wōlsminne, tapminne, wargus
om teije sean werd wōtnu, nink üts werresüüd
ajap tōist. Seperrast tullep sel maal üts armeto
kōrd kätte. Minno rahwas om hukkan, jēst et
täl tundmist ei olle. Sinna pōllet Jummal
sōnna ärra, seperrast tahha minna sinno ka ärra-
pōlge, ütlep Jummal: Ent kui Israel siski es
tahha kuulda Issanda mannitsemist, enge ed-
desi elli pattu rojusfen nink wäärjummal or-

jusfen, sis lähhat Issand Assuri kuningat neide male. Se tulli sure sõawäega, sai Israeli ülle woimust, nink weije Israeli rahwast ärra wangi Assuri male. Nida teggi sis Issand Israeli rigile otsa, kui temma pool kolmat sadda ajast-aiga neidega olli kannatanu. *) Se ma kon Israeli rahwas enne ärrawimist Assuri male — olli ellanu, kutsuti Samaria maas. Sinna male pand nüüd Assuri kuningas Israeli rahwa assemele omma paggana rahwast ellama. Mõnne aja perrast saije ka üts ossa neist wangiwetu Israeli latsist Assuri kunnigalt lubba, jälle omma ennitse male taggasi minna. Ne löiwa sis aig aiga möda neide pagganidega mes sääl Samarian elliwa, üttes rahwas, nink neide perantulleja suggust saije se rahwas, mes Hnnisteggija ajal Samaritilissis kutsuti, nink kedda Judalisse wäega ärrapõlgsiwa, sest et nemma pagganarahwaga olliwa ütte seltsi lönu.

Wiis. Oh Adam sinno esitus.

Ma waine kurblik pattane

So mannu Issand tulle,

Oh hallesta sa heldeste

Mo sure hädda päle.

Kik pattu ma sul tunništa,

Mes minna olle tennu.

Mes wois ma ka

Sul salgada,

Ke kik jo ollet nännu.

56.

Wagga kuningas Hiskias.

Wiis. Pühha waim sa ainus abbi.

Pattane! o ärra mõtle,

*) Sest ajast kui ne 10 suggu arro ehk Israeli riik, henda Juda rigist olli lahutanu arwatas 250 ajastaiga senni ajani, kui neid Assuri male ärraweti; nink olliwa sel termel ajal 19 kuningas Israeli ülle wallitsentu, ke kik Issandat mahhajättiwa wäärjummalid orjaten.

Et sul ei sa armo weel.
 Es tik firri selgest ütse,
 Et nüüd armoaig om tääł?
 Kui sa enne parrandat
 Omma meeld, nink usk sul om,
 Ei sa Issand sinno põlgma,
 Enge so pääł armo heitma.

Nida olli sis Issand Israeli rigile otsa tennu, sest et kuningaga nink rahwas olliva tennu, mes Issandal mele wasta olli. Ent Judarigiga wõt Issand weel kannatada, sest et neide kuningide seast mõnni löiti, ke Jummalat, nink temma sädust armastiwa. Sel ajal kui nüüd Israeli rigi rahwast Assuri male ärraweti, olli Juda rigin wagga kuningas Hiskias wallitseman. Se teggi, mes Issandal mele perra olli. Temma last sedda Jummalat kotta, mes temma kurri essa olli kinnipandnu, jälle wallale tetra, nink foggus kokko preestrid nink üttel: „Pühhendage essi henda, et teije sedda ärrapõlletu Jummalat kotta woisse pühhendada; sest meije wannemba omma tennu, mes Issanda mele wasta om, — omma usku nink Jummalat orjust mahhajätten. Seperrast om Issand neid ka kangeste karristanu. Nink Hiskias lähhat sullasid wälja läbbi Juda nink Samaria ma, nink last heikada: „Käändke taggasi Issanda pole, sis saap temma henda neide pole käändma, ke weel Assuri kuningaga käest omma ülle jänü. Sis tulli suur rahwa hulk Juda nink Samaria maalt Jerusalemi kokko, nink heidiwa wäärjummalid Kidroni jõe sisse, nink peijewa paasja pühha. Nink olli sest suur rõõm Jerusalemin. Nink Hiskias hoit henda allati Issanda pole, seperrast olli ka Issand temmaga, nink and õnistamist figile, mes temma ettewõtte. Temma

wallitsusse ajal tulli Assuri kuningas sõawäega Jerusalemmi ette, ning taht lina ning maad wäe kaupa ärrawõtta. Ning temma ähwärd Jerusalemmi lina laske ärrapallotada, kui nemma sedda häga temma kätte ärra es annas. Kui nüüd Hiskias sedda ähwärdamist kuuld, siis saije temma kurbas, ning läts Zummala kotta Issandast abbi otsma. Ning kui temma palwust olli piddanu, siis saije temma prometist Jesaijast kinnitetu, et temma Assuri kuningat, ning temma sõawäkke es pea pelgama, enge Issanda wäggewa kae päle lootma. Ning selsammal ösel lähhat Issand omma engelt, ning se löije mahha 185 tuhhat meest Assuri kuningaga lerin. Ning kui hommung kätte saije, siis nätti kif maad täüs fooljid ollewat. Nida piddi siis Assuri kuningas sure häuga ommale male taggasi minnema, ning saije wiimselt ommatsist ärratappetus.

Wiis Mes murret südda kannap.

Kes woip mo wasta olla,
 Kui Zummal minno pool?
 Ni saggest kui ma palle,
 Sis tagganep kif tääl
 Kui pä mo sööber enne,
 Ning Zummal kaitsep mo,
 Sis om se wiibhalenne
 Mo wasta kõheto.

57.

Juda rigi ärrahäetamine.

Ent es olle mitte kif Judarigi kuningaga wagga, ni kui Hiskias, enge suremb ossa teije mes Issandal mele wasta olli. Üllemba ning allamba jättiwa Issandat mahha wäärjummaliid orjaten, ning lihhalikkun julgussen elladen. Seperrast manits proweet Esaijas neid wäggewa sõnnaga,

fui temma üttel: „Kuulge taiwa, nink sinna ma panne tähhele, sest Issand könnelep: Minna olle hennelle latfi kaswatanu, ent nemma omma minno mahhajätnu. Härg tunnep omma perremeest, nink esel omma essanda seime; ent Israël ei tunne minno mitte. Kif pä om haige, kif südda om nõrk. Jalla tallast sani pälaeni ei olle tal üttele kottust, mes terve olles. Mes massap teije ohwerdaminne ütlep Issand? Minna ei falli teije pallotus-ohwrid, minna ei himmusta härja werd, sest teije kää omma täus werresüda. Mõske nink puhhastage henda, saatke omma kurja tööd minno filmi eest ärra. Opke hääd teggema, otske õigust, arwitage häddapõitsid, saatke õigust waiste latfile, nink läsjile, se om ütš Jummalä orjus, mes mul mele perrast om. Ent hädda selle rahwale, ke omma Issandat mahhajättap, nink temmast tagganep. Sesinnane rahwas lähhünes minno mannu omma suga, nink auswustap minno omme huuldaga, ent neide südda om kawwen minnust ärra.“ Nink sedda tunnisten kulum temma neile ette, et Issand neid saas ärra andma pagganide kätte, kui nemma ümbre es kånasse.

Ka proweet Jeremias manits rahwast kångeste, kui temma Issanda koan nida heigas: „Parrandage omma ello nink ollemist, sis tahha minna teije man selsinnatsel kottal ellada. Kåna ümbre sinna Israël, ke sinna ollet ärratagganu, ütlep Issand, sis ei sa minno filma ennamb teije päle kaema wihhaga. Sest minna olle helde nink ei tahha mitte iggawes wihha piddada. Ent oppi tundma omma üllekohhut, et sinna Issanda omma Jummalä wasta ollet pattu tennu. Kurg taiwa al tunnep omma säetu aiga,

päsofenne moistap ärra, mil ajal temma peap taggasi tulles, ent minno rahwas ei tahha omma Issanda tahtmist ärramoista. Ent minna tahha neid lige mailma sisse wäljalootada neide pattu perrast; möga nink nälja läbbi peawa nemma huffa sama, nink neide kehha peawa linno taiwa al nink mötsellaja söma.

Nida ots Issand hirmo nink armo läbbi omma rahwast öige te päle sata, ent nemma es tahha mitte kuulda, enge elliwä julgede päle senni kui kannatusse aig olli möda lännu nink karristamise päiw kätte tulli. Sis saat Issand Pabeli kunningat Juda male. Se tulli sure seawaega Jerusalemmi ette, lasst lina ümbre walli üllesheita, et keake wälja es pässe. Sis läts linan päiwast päiwani nalg surembas nink hädda rassembas. Wiimselt saijewa wainlasse lina ülle woimust, pallotiwä Jummalä kotta ärra, kissiwa lina müri mahha, nink tappewa ärra noort nink wanna rahwast, mehhi nink naisi.

Juda kunninga latsi tappeti essa filmi een hirmsal wisil ärra, nink täl essi ajeti filmi pääst wälja, nink weti tedda sis se rahwaga, mes mögast olli üllejänu wangi ärra Pabeloni lina. Sääp piddiwa nemma sis kannatama, mes nemma omma sü nink pattu läbbi henne päle. olliwa koormanu.

Se sündi 380 ajastaiga päle Issraeli nink Juda rigi lahkmist. Kik se aig läbbi olliwa 20 kunninga Juda rigin wallitsenu. Nink et neide seast mitto jummalapelliglikko olliwa, ke Jehowa pole ümbrekäniwa, sis wöt Issand selle rigi rahwaga 130 ajastaiga ennamb kannatada, kui Issraeli rigiga, kon kunninga nink rahwas üttesuggutse kurja olliwa. — Nida olliwa sis nüüd

möllemba rigi rahwas wõra male wangi ärrawetu, tõine Asfuri male, tõine Pabeli male, sest et kumbke neist omma koddootsmisse aiga es wõtta ärratutta.

Dmmal wiisl.

Se aig om tõõst meil pea kæn,
Et Jummal Poig saap joudma
Nink tõtma sure aowo wæn,
Siin rahwalt arwo noudma;
Sis naar saap kallis ollema,
Kui fik lät hukka tullega,
Ni kui meil kirri ütlep.

58.

Proweti Jeremia kaibus.

Dmmal wiisl.

Zion kaibap murren, ohhun
Zion Jesu armas liin,
Kumba kannap omman puhhun,
Kumba hennel saatnu siin.
Oh ta ütlep: kuis mo sis
Jummal häddan iggawes
Mahhajatnu, kurbastanu
Ja mo kohhalt unnetanu.

Sel ajal kui Jerusalemmi lina ärrahäeteti, nink Judarahwast Pabeli lina ärraweti, sis ikke proweet Jeremias sedda rahwast, nink lina nida kaibaden: „Kuis om se liin ni perratus jättetu, ke olli enne täüs rahwast. Temma olli õtse kui kunningas linu sean, nink nüüd peap temma orjama. Temma ikkep õsel, et silma pissara täl pössest mahhajooskwa, nink ei olle keddake, ke tedda wois trõosti. Temma uliste pääl ei nätta rahwast, sest kes tullep ennamb ülles puhhile? Kif temma preestri oigawa, fik temma tüttarlitse omma murren, sest Issand om Zionilt ärrawõtnu temma ehtet, nink om tedda täütnu kurbussega temma sure pattu perrast. Oh sedda

hätta, mes minno silma näewa, oh sedda wallu,
 mes mo südda tunnep. Ent siski puhka minna
 Issanda pole. Temma ei sa omma rahwast är-
 raunnetama, sedda tunnistap heng mulle, seper-
 rast loda minna temma päle. Issanda heldus ei
 olle löpnu. Se om üts kallis assi, kannatlik
 ollema nink Issanda päle lootma. Sest Issand
 ei touka ärra iggawes. Temma kurbastap kül,
 ent temma hallestap ka omma sure heldusse
 perra." — Nink Juda wannabile nink rah-
 wale, ke Jerusalemmist Pabeli lina ärraweti,
 kirgut Jeremias nidade: Kui 70 ajastaiga löpnu
 omma, sis tahha minna teid koddootsi, ütlep
 Issand, nink tahha teile omma armo näütada,
 et minna teid sija male taggasi to, kost minna
 teid olle lasknu ärrawija. Sest kui teije minno
 figest söamest otsite, sis tahha minna henda teist
 laske löida nink tahha teile hääd tetta sedda
 möda kui nüüd õnnetus teije päle om tulnu.

Dmmal wisil.

Kui koggemata wiimselt weel
 Se armas tund saap Zionil,
 Et Jummal lunastust saap andma;
 Kui häddast, wallust pästetas
 Nink waiwast wälja lassetas,
 Mes rõmo same sis kül tundma!

59.

Daniel löwwi harwan.

Dmmal wisil.

Mes murret südda kannap,
 Nink kurbas lät so meel?
 Kül Jummal abbi annap,
 Et sinna littat weel.
 Ke pilwil, tulil sadap
 Teed ärraminne,
 Sel om weel nouw, nink tunnep
 Sul teed ka walmista.

Kui Pabeli kuningas Juda rahwast wangi
 weije ommale male, sis wallits temma hendale
 Juda rahwa feast poislatši, fedda temma essi
 last kawatada omman majan et ne täl olles
 kui teendre. Meide arwun olli ka üts, nimmega
 Daniel. Nink Daniel olli wagga nink peljas Is-
 sandat; nink temma löis armo Pabeli kuningaga
 een omma sure tarkusse läbbi. Nink sündi, et
 Media kuningas Tarius Pabeli kuningaga ülle
 woimust saije, nink temma rigi hendale alland-
 likkus teije. Ent ka Tarius awust Danielit fige
 rahwa een, nink wõt nõwwo tedda üllembas
 wallitsejas omma rigi ülle säeda. Ent kuningaga
 teendre es tahha nätta, et üts wõras neide ülle
 piddi wallitsema. Seperrast otsewa nemma süda
 temma wasta. Ent nemma es löwwa minkisug-
 gust kaibamist temma päle, sest temma olli ussu-
 taw mees omman ammetin. Nink nemma ütli-
 wa tõine tõist wasta: „Meije ei löwwa üttele
 asja temma wasta, kui ennege temma Jummalat
 orjusse polest, sest Daniel orjas ka wõran maan
 omma Jummalat figest sõamest, nida kui Moses
 olli säednu. Sis astsiwa temma wainlosse kun-
 ninga ette, nink ütliwa: „Sest et sinno au nink
 wäggi om fige ma pääl suur, sis olleme nõwwo
 piddanu, et sulle ka figest rahwast auwo antas.
 Sis anna nüüd käsku, et fik rahwas sinno kui
 Jummalat awustas, nink mes neil eal palle-
 mist olnes, sedda pallelgo nemma 30 päiwil ei
 kelleke mu, kui sinno käest. Nink kes neil 30 päi-
 wil midda pallep Jummalat ehk üttele innemisse
 käest, se sago löwwi hauda heidetus.“ Nink
 kuningas kinnit sedda käske figele rahwale.
 Ent kui Daniel sedda teda saije, sis tuus temma
 ärra, et Jummalat sünnis ennamb kuulda kui

innemissi, nink láts omma kambre, heit henda eggapáwi 3 fórd pólwile mahha, nink pallel ja fit omma Jummalat nida kui temma latsest sani olli tennu. Sis tulli Danieli wainlasse, nink kaibsiwa temma pále kunninga een, et temma omma Jummalat olli palleinu nink kummar-danu. Kúl ots kunningas Danielit wabbandada. Ent ne mihhe ütliwa kunninga wasta: „Sinna tijat, et meije rigi sädusse perra fik kásfu peawa kängeste táüdetus sama, mes kunningas essi om kinnitanu.“ Sis and kunningas neile perra, nink nemma heidiwa Danielit löwwi hauda. Nink kunningas láts murrelikko söamega koddó. Hommungul warra, kui páiw tóssi, sis olli kunningas essi eddimánne löwwi hawwa man, nink heigas: „Daniel, kas om ka sinno Jummal sinno jöudnn löwwi penne suust árrapásta?“ Sis koste Daniel: „Jummal andko kunningale pikka igga. Minno Jummal om omma englid lähhátanu nink löwwi penne suud kinnipandnu, et nemma mulle ütteke kahjo es woi tetta.“ Sis olli kunningal há meel, nink kásk Danielit hawwast wásja wóttá, nink neid mehhi hauda wis-sata, ke temma pále olliwa kaibanu. Nink nátsé weel enne, kui nemma hawwa póhja saiwa, wóttiwa löwwi penni neid kinni nink kissiwa neid purrus katski. Sis kirjut kunningas figile rigi rahwale nidade: „Paljo rahho sago teile! Se om nüüd minno kásk, et eggamees peap Danieli Jummalat pelgama nink auwustama, sest temma om se ellaw Jummal, ke iggawes jááp.“ Sest ajast saije Danieli au nink wággi weel suurembas kunninga nink rahwa een. Ent Daniel alland henda omma Issanda een nink orjas ted-da óigussen nink ussutawussen otsani.

Ommal wiisl.

O õnnis sa nink aumus,
 Ke ussut, kannatat,
 So kätte jääp, se woimus
 Nink aumo perrandat.
 Sul Jummal eßi sadap
 Weel nida õigust tääp,
 Et rõmo laulu laulap
 So waine kurblik meel.

60.

Juda rahwas pääsep wangist.

Ommal wiisl.

Zion, kõste Isfand mulle,
 Minno figearmsamb liin!
 Kõl ma nãe, mes kurbus sulle,
 Suur om sinno oht nink piin.
 Siski olle murreta!
 Kas woip emma wihtada
 Omma last nink mahhajatta
 Tãlle häddan abbiß tõtta.

Kõl olli Juda rahwal halle, kui neid sunniti ommast maast nink linast lahkuda, nink wõran maan pegganide sean ellada. Jerusalemmi liin olli arrahãetetu, se kallis templi katski kistsutu, kif pũhha riista, mes templi orjusses prugiti, ollima pagganist arrarisutu. Sedda malleten lãtsiwa sis rahwal Pabeli maan silma saggede wessitsets nink nemma lauliwa ikken nida kui 137 Sawida laulun om õllespantu: „Pabeli jõkke weren, saãl meije isttime nink iktime Zioni pãle mõttelden. Meije pannime omme kandlid pajode otsa, mes saãl maal omma. Kui minna sinno arraunnetã Jerusalem, sis mo hãkãssi unnetago minno arrã! Jãgo mo keel sulae kũlge finni, kui minna sinno pãle ei mõtle.“ Ent Isfand arrãt sel ajal jãlle prowetõ õlles, se Juda rahwast piddiwa tõõstma omman murren. So

proweet Jeremias olli nelle kulutanu, et 70 ajast-
 aja perrast neide wangi põlw saas otsa minne-
 ma. Sest ärrapästmissesest kulutiwa ka pro-
 weti Ezekiel nink Daniel, ke sel ajal elliwä kui
 Juda rahwas wängin olli. — Ent kui nüüd ne
 70 ajastaiga otsa jõudsiwa, sis pehmend Issand
 funninga Koresse meeld, et temma Juda rah-
 wale lubba and, omma male taggasi minna
 nink ütten wõtta fik kuld nink hõbbe riista, mes
 Pabeli funningas templist olli risunu, kui temma
 Judarahwas wangi weije. Nink sedda rahwas,
 mes jälle taggasi läts, olli liggi 50 tuhhat hengi.
 Nink kui nemma perrale saiwa, sis olliwa nem-
 ma fik üttemelelikko, Jummalä kotta sinna
 samma paika üllesehhitama, kon ennine templi
 olli saisnu. Nink kui ne koateggija sedda tööd
 allustiwa, sis mängsiwa preestri trompetiga,
 nink lewiti löijewa kändlid, nink pittiwä Issanda
 heldust, nink lauliwa tenno laule. Nink rahwas
 fit hõiskamissen Issandat, et wastse templi
 põhhi olli pantu. Ent paljo neist wannust, ke
 sedda ennist templid olliwa nannu nink nüüd
 sedda wastset üllesehhitamist nätta saiwa, ikkiwa
 sure hälega, ni et suurtt hõlli kuulti ikmissesest nink
 hõiskamissesest.

Dummal wisil.

Nüüd Issandat si kitta,
 Mo heng nink ärra unneta
 Kik sedda hääd ka tutta,
 Mes ta ful lasssep sündida.
 So pattu andis annap,
 So wigga süttitap,
 Ka ello eest hoolt kannap,
 Kui last so armastap;
 Siin rõmoga so täüdap,
 Et ellat murreta

Mink' digust sulle näüdap
Kui üsfun kannatat.

61.

Israeli nink' Juda rahwas löwa jälle.
üttes rahwas.

Lähhüne ;: Zion Jesu armuse!
Kinnita hend waimun, ellun;
Kolust ellust tüddine;
Haljenda so Jesu küllen.
Zion, nõrkusfest sa wäele
Lähhüne ;:

Päle sedda et Juda rahwas wangist pässe, anti ka Israeli rahwale lubba, omma male toggasi minna. Päle wangi pässemist löije sis se rahwas, mes pool wijet sadda ajastaiga tõine tõisest olli lahjutetu olnu, jälle üttes rahwas kokko; nink wõttiwa kätte Jerusalemi lina üllesehhitada. Ent neide wainlasse, ke Samarian ellima, pessima keelt neide päle Persia kuninga een, ni et templi nink lina üllesehhitamist ärrakeelti. Ent prowetü Nehemia pallemisse pääl anti Persia kuningast mõnni aja perrast jälle lubba, tõöd lõppetada. Ent Samaria rahwas tulli siski sõawäega Jerusalemmi ette nink taht sedda tõöd keelda. Sis pannima Jerusalemmi rahwas päiwa nink õõ ajal wahhi müre päle ülles, nink wäitfiwa müri walmis tetta. Mink eggalüttel tõteggijal olliwa tõ- nink sõariista üttelisse man. Mink poolt aiga piddiwa nemma tõöd teggema müri pääl, nink poolt jaggo taplema wainlaste wasta. Se man olli neil proweet Nehemias juhhataja nink käämees, ke essi jätmata tõöd tetten nink Issanda pole puhkaden enne rahhul es jä, kui fik tõ olli lõppetetu. Ka proweet Esra olli rahwal Issandast lähhä-

tetu, et temma Jummalaoorjust jälle selle kõrra päle piddi säedma, kui Moses sedda jo wannast olli finnitauu. — Kui nüüd fik tõ Issanda abbiga olli otsa sanu, müri üllestettu, maja wastses tettu, nink templi üllesehhitetu, sis tulli fik rahwas umbrekaut lina kokko, nink Esra tõije Mosesse sädusse ramatu foggodusse ette, nink lõije neile sädussest hommungust launani ette. Nink fik rahwas ik, kui nemma jälle sädusse sõnnu saiwa kuulda. Ent Nehemias nink Esra waigistiwa rahwast nink ütliwa: „Sesinnane päiw om pühha Issandale, seperrast ärge olge murrelikko, nink ärge ikke mitte, sest rõõm Issandan olgo teije wäggi.“ Nink fik rahwas teije sel päiwal wastset towotust, Issanda sädust pidada, nink temma kässe perra käwwa.

Wiis. Nüüd paistap meile kauniste.

Halleluja me Jummalal

Siin kigist kelist taiwa al

Nink temma surel nimmel.

Oh! laulge taiwa hulgaga

Iss päle sure rõmoga:

Uu kittus olgo sinnul!

Laulge! Mängke!

Pühha, pühha, tõõste pühha om me Jummal.

Uu nink kittus olgo temmal!

62.

Kuningas Antiofus.

Sel ajal kui Juda rahwas wangist pässe, korjati Esra hole läbbi fik pühha kirja kokko, mes wanna Testamenti proweeti olliwa kirjotauu, nink omma ne kirja nesamma, mes meije weel täamba päiwani omma wanna Testamenti ramatun lõwwame. Perramenne proweet, ke Judarahwa sean üllestõsse, olli proweet Maleaki. Se elli 400 ajastaiga enne Kristusse sündimist.

Sest ajast jälje Juda rahwa sean proweeti häälnink kulutaminne waik, seni kui se heikaja häälanen kuulti, ke Dnisteggijale piddi teed walmistama. — Nida elliva sis Juda rahwas jälle omman maan nink orjasiwa Jsandat nink kumardiwa tedda sen wasten templin mes nemma Jerusalemmin Zioni mäe pääl olliwa ülleschitanu. Sis wöttiwa neide wainlasse, ne Samaritalisse ka kätte, hendale Jummalakotta Karizimi mäe pääl üllestetta, ni et Judalissil nink Samaritalissil esstärrik paik olli, kon nemma Jummalat kumardiwa. Sest tunnistap ka pühha apostli Jani ewangelium 4 pärtükkin 20 wersin.

Ni kawwa kui nüüd Judalisse sedda leppingut piddiwa, mes nemma omma Jsandaga olliwa tennu, ni kawwa wõt ka Jsand omma rahwast önnistada; ent kui nemma jälle naksiwa pattu teggema nink wörid Jummalid kumardama, sis and Jsand neid karristamisses neide wainlaste kätte ärra. Kigesuremb wainlanne olli Siria ma kuningas Antiohus. Se elli 175 ajastaiga enne Kristusse sündimist. Temma tulli sure söawäega Jerusalemmin ette, tappe paljo rahwast ärra, riis lina paljas, nink weije naiti nink latsi nink ellajid ärra. Perran sedda and temma käsku, ülle foggona rigi, et fik rahwas riddi ütte keelt kōnnelema, nink ütte Jummalat orjust piddama. Saije sis ka Judalistile se käs, et nemma omma wanna usku piddiwa mahhajätma, nink pagganide Jummalat orjust ülleswötma. Keelti neil ka pühha firja lugemist ärra, nink kes eal selle käsku wasta saas teggema, se piddi ärratappetus sama. Sis jättiwa paljo omma wanna usku mahha. Nink

Antiofus lasť pühha kirja ramatuid katski kisku, nink ärrapallotada, nink fik kelle maijun neid ramatuid löiti, hukkateti ärra. Ent paljo jäima kindma, nink lasswa henda ennembide waiwata, nink ka ärratappa, kui et nemma omma usku olles mahhajätnu; nink Issanda käsü wasta tennu. Nink se es lä Juda rahwale mitte kahjus, enge olli täl kaswus; sest se karristus olli Issandast lastu neide pattu perrast, et rist nink willetsus neid Issanda pole ajasse, kedda nemma ollwa mahhajätnu.

Dummal wistl.

Kannata :: Zion julgest kannata
Maarmist, häppe, risti, waiwa.
Surmani jä liigmata,
Kae ellokroni auwo;
Zion kui siug sinno pannep ka,
Kannata :::

63.

Wanna Eleasar, wagga ussu tunnistaja.

Mosesse sädusse perra olli Judarahwal kangeste ärrakeeltu, zea lihha süwwa; nink olli se neil suur pat. Ent Antiofus, ke es pelga Jummalat ei ka innemist, taht Juda rahwast wäggisi sundi sesinnatse käsü wasta tetta. Sis eelli sel ajal ütš wanna aus mees nimmega Eleasar. Se es tahha sedda pattu tetta. Sis tetti täl wäggisi suud wallal, nink panti zealihha suhho; ent temma es sö mitte, enge süllas sedda wälja, sest temma taht ennembide surma kannatada, kui pattu tetten ellama jäda. Kui ta sis iks wastapand, sis töijewa temma sundja tälle muud lihha, mes Mosesse sädussen es olle ärrakeeltu, nink ütliwa tälle: „Sö sedda lihha kunninga nättän, sis aggo arwap kunningas sedda zealihha ollewat.“ Ent temma üttel kindma söamega:

„Saatke minno iks ma alla hawwa sisse. Sest mul wannal innemissel ei tahha se sündi, et minna peas pilkama, nink sedda kui zealihha wastawõtma nink söma. Se läbbi pettas minna, jo noort rahwast, ke sis mötles, et se wanna 90 ajastajalinne Eleasar om omma usku mahhajatnu, nink pagganas sanu. Se lääs mul jo igawetses häüs. Nink mes kaswu mul sest olles, kui minna ka nüüd innemiste käest pääses, kunna minna jo konnake ei pääse Jummalä käest?“

Kui temma neid sönnu olli löppetanu, sis anti tedda jälle waiwajide kätte, ke tedda hirmsaste piddiwa pinama. Kui nemma tedda nuijaga olliwa lönu ni et temma jo foolmisses pääl olli, sis puhkas temma nida: „Se Issand, kelle een midake ei olle ärrapedetu, se tijap, et minna sest pinamissesest nink surest wallust olles woinu pääseda; ent minna kannata sedda hä melega omma Issanda perrast!“ Nink päle sedda om temma henge ärraheitnu; nink temma surm om meile figile finnitusses nink manitsusses, et Jummalat sünnis ennamb peljada kui innemissi.

Dummal wiisl.

D Jesus awwita mo, woimust wõtta!
 Kül heljus pea minno heng nink meel;
 Sa voit mo walmista nink kangeštetta;
 So werri andko wäkke tapplusšsel.
 Kül sa voit tetta,
 Et rammo wõtta
 Nink ikkes walwa ja ka woimust sa.

64.

Seitse wellitse kannatawa ussu perrast
 surma.

Dummal wiisl.

Ülles, ossi taiwan warra
 Kae ülles ütšinda,
 Kon so Jesus, wannu ärra

Pattu himmu foggona.

Dh taiwähe!

Ilm nink ma se kaup ärra,

Jesu man om sinno warra,

Nink rahhoke.

Tol ajal todi ka üts emma 7 poigega kunninga ette, nink sunniti neid, zealihha söma. Ent nemma ütliwa fik üttest suust: „Meije tahhame ennembide surma kannatada, kui et meije Jum-mala käsü wasta teme.“ Sis saije kunningas wäega wihhatses, nink last raud-riistu tulle pääl kumas tetta, nink käs neid sis tullitse raw-waga pinada. Ent nemma manitsiwa ommann suren wallun töine töist, kindmas jäda otsani, nink ütliwa: „Jummal kaep taiwast meije päle, nink saap meil armolik ollema. Temma saap meid, ke me temma sädusse perrast koleme, üllesärratama iggawetses ellus.“ Ent se emma näije usklikko söamega, kuis temma 7 poiga üttel päiwal ärrahukkatei. Nink Jesanda päle loten manits se nõrk naine, omme latsi, nink üttel: „Minna olle kül teije emma, nink olle teid ilmale tonu, ent ello nink henge ei olle min-na teile mitte andnu. Sedda ollete loja käest sanu. Temma saap teile sis ka jälle kätte and-ma, mes teije nüüd temma sädusse perrast ärra-annate.“ Ent Antiofus, ke sedda manitssemist es moista, mes emma ommal kelel latsile and, arwas emma tedda teotawad laste wasta. Se perrast wõt temma norembat poiga, and tälle häid sönnumid, nink pak tälle suurt rikkust, kui temma omma usku wöttas ärrasallata. Kui noor mees sest luffu es pea, sis kuts kunningas emma henue mannu, nink manits tedda, et temma noremba pojale nõwwo annas, wannam-bide usku mahhajätta. Ent emma kaänd henda

poja pole, nink üttel: „Oh sa mo armas lats, sedda minna 9 kuud omma sõame al olle kandnu, nink sure waiwaga kaswatanu, hallesta minno päle, nink ärra pelga sedda, ke nüüd so ello sinno käest wöttap, enge kannata surma ni kui sinno wellitse, et se hallestaja Jummal sinno ütten fige sinno wellistega ellawas tees, nink mulle saäl üllewan teid kif jälle kätte annas.“ Nink kui emma weel nida kõnnel, sis üttel se noor mees waiwajide wasta: „Mes teije weel odate! Ärge möttelge, et minna kunninga sõnna perrast Jummal kasku peas ärrapõlgma. Ent sinna Antiofus, ke sa meije rahwale ni paljo kurja ollet tennu, sinna ei sa mitte Jummal käest ärrapaggeda. Meije kannatame kül omme pattu perrast sedda ajalikko karristamist, mes Jummal meile päle pandnu, ent siski saap temma meijega wiimselt lepma. Ent sinna ei pässe eale temma wiikka eest, enge koormat hennelle langet nuhtlust omma uhkusse nink kurjusse perrast.“ Sedda kuulden süttit kunninga südda kurjast wiikkast pallama, nink kask noort meest weel ennamb pinada, kui jõisi wellitsid. Ent temma kannat sedda kif Issanda päle loten wälja, nink heit waggausen omma henge ärra. Sis hukkati ka wiimselt emma, poige perra ärra.

Oh kuis omma ne ni dusa,
 Kumma Jesu perralt omma,
 Kumbe temma armoga
 Henne perra nida tõmbnu,
 Et ne nüüd ka tälle jänu,
 Kohalt ihho hengega!

65.

Judas Makkabeus.

Me Jummal om ütš kinni sin,
 Nink müür, ke tetti me ette;

Se päästap häddast ärra siin,
 Kumb tulley meije kätte.
 Se wanna kurrat tääl
 Kül mäsfap wäga weel,
 Suur wäggi, kawwalus
 Om temma walmistus;
 Ei olle maan ta saarnast.

Kuninga Antiokusse ajal elli üts preester
 nimmega Matatias; sel olli 5 poiga. Neil olli
 halle ommast rahwast, et nemma kuningalt ni
 paljo ülle kohhut piddiwa kannatama. Kui nüüd
 Antiokusse sullase ka sinna lina tulliwa kun se
 preester omme poigega elli, rahwast sundma
 omma wanna usku mahhajätta nink wäärjumma-
 lid kumardada, sis latsiwa paljo nõrgas, nink
 salgsiwa inimisse peljo perrast usku ärra. Ent
 wanna Matatias hoigas sure hälega lina rah-
 wale: „Kes Isfanda leppingut tahhap piddada,
 se tulgo minno perra linast wälja.“ Nida pagges
 temma omme poigega linast mäkke päle, nink
 paljo rahwast läts temmaga. Ent Matatias,
 nink temma seltsimihhe latsiwa umbrekaut Juda
 maad läbbi, nink kissiwa wäärjummalala altrid
 mahha, mes kuningas olli lasknü üllesehhitada,
 nink säedsiwa jälle õiget Jummalala orjust, sedda
 möda kui Mosesse sädussen olli kästu. Ent kui
 Matatias wannas läts, sis manmits temma omme
 latsi, omma usku hoita nink sädust pitta, nink
 säed omma poiga Judat Makkabeust soapälikus
 rahwa ülle. Nink enne lahkimist õnnist temma
 omme poige, nink saije omme wannambide mannu
 ärra korjatus. Ent Israe' leinas tedda sure mur-
 rega. Nink Judas Makkabeus saije essa assemel
 wallitsejas, nink olli tuggew nink julge kui noor
 lou. Päle sedda tulli Siria ma pälik sure wäega
 temma wasta taplema. Nink kui Juda rahwas

näljewa, wainlaisi neide päle tulleswat, sis ütliwa nemma: „Meid om weidi, nink olleme päleke nõrga paastmisses, kuis meije julgume tapelda neide sure nink wäggewa hulga wasta?“ Ent Judas üttel: „Urge peljake neide suurt hulga, sest woimus tullep tairwast.“ Nink sedda ütelden tüksewa nemma julgeste wainlaste päle, nink aijewa neid pakko. Kui nüüd kuningas Antiofus kuulda sai, et temma sõawäggi olli ärrapillutu, nink mahhalõdu, sis last temma weel surembat sõawäkke kolkokorjata nink taht Judarahwast kohhalt ma päält ärrahäetada. Ent Judas nink temma wellitse korjasiwa omma weikest sõawäkke kollo, nink pälsiwa Issanda käest armo nink abbi. Nink Judas üttel omma rahwa wasta: „Walmistage henda, nink olge ilmpelgmata. Se om meil parremb taplussen hukka minna, kui et meije särast hätta kannatame. Ent mes Jummal taiwan tahhap, se sündko.“ Nink kui wainlasse neide päle tulliwa, sis läts Judas neile wasta kolme tuhhat meestega, ent wainlaisil olliwa nellikümmend tuhhat meest jalksi, nink seitsetuhhat meest hobbesega. Nink Judas üttel: „Urge peljake mitte; mälletage meije wannambid, puhkage taiwa pole, sis saap Issand meije wainlaisi meije kätte andma. Nink kük paggana peawa ärrätundma, et se om Jummal, ke Issraelile appi tullep, nink tedda pästap.“ Sis käsk Judas trompetiga hõlli anda, nink aije wainlaste päle, nink löije neid mahha, nink tappeti ärra sel kowal kolma tuhhat wainlaisi.

Ei olle joud meil ommast käest,

Se kaus pea ärrä.

Kül se mees taplep meije eest,

Ke meid ei jätta perra.
 Kui küsist: kes se om?
 Jesus Krist meije rõõm,
 Se Jhsand Zebaot.
 Ei olle tõist Jummalat.
 Kif woimus jääp kül tälle,

66.

Kurja kunninga Antiofusse ots.

So sundus, Jummal, om se ka,
 Kui mitmasuggust hädda
 Siin tunnep kurjateggija.
 Kui tõise põlgwa tedda,
 Kui temma ihho waiwatas,
 Eht muido tedda nuhheldas;
 Sis om so digus nätta.

Sel ajal, kui Jummal Judarahwal olli woimust andnu kunninga Antiofusse sõawäe ülle, et nemma üttel päiwal 3000 meest mahhalõiwa, nink tõisi pakko aijewa, sis olli kunningas essi te pääl Persia male, saäl wäekaupa ütte lina ärrawõtma, kun wäega paljo kulda nink hõbbedat ütteldi ollewat. Ent Persiama rahwa olli kunninga nouwust kuulda sanu, nink läts tälle sõawäega wasta. Sündi sis, et suremb ossa kunninga Antiofusse wäest mahhalõdi, nink tedda häbbiga Persia rigi pirist wälja ajeti. Sis es olle kunningal ennamb hengust, ei ka rõmo; temma kurri nink kõrk südda es kanna sedda häppe, et temma nüüd Persia maast pididi paggema. Tulli täl sis te pääl se mõtte, sedda kahjo, mes Persia rahwas tälle olli tennu, Juda rahwale ärramassa nink tassuda. Seperrast aije temma sure ruttuga õõd nink päiwa, et enuembide Juda male sada. Ent nuhtlus olli jo lãwwe een. Kül kõnnel temma weel te pääl torredaste nink üttel: „Nüüd lã ma ülles Jerusammi pole, sedda

Juda rahwa hawwas teggema;“ ent temma es mötle, et pörgohaud jo omma kufku awwas tedda essi ärraneeldma. Sest hirmus sisseminne wallu nakkas temma ihho nink luid waiwama. Päle sedda kui ta käs sure ruttuga päle söita, sis läts töld ümbre, nink tedda essi lödi ni rängaste ma wasta, et fik ihho luliikmisse ärrapörruteti. Sis säije tolmoni allandetus, ke henda taiwani olli üllendanu, nink kanneti tedda rami pääl eddesi, sest et temma wallu perrast es sa ennamb töllan istu. Sis naksi terwe ihhu ärramäddanema nink wakflu wäljaajama. Es sutta sis ennamb keake sedda mädda haiso kannatada. Ent temma suurt ihho wallo kaswateti weel se läbbi, et temma essi henne wasta pididi tunnistama: „Se om to öige nuhtlus fige kufjusse eest, mes ma ellun olle tennu, nink fige ilmsüta werre eest, mes ma olle ärrawallanu.“ Nida kōli temma sis ärraütlemata wallun nink sure tännitamisega ärra.

Mo, mäe, kinni katke,
Ja, mäta, allamatke
So su sääl tännitap.
Dnnis, ke sedda tunnep,
Nink häste meelde pannep,
Ja aikfast ello parrandap.

67.

Juda Makabeusse surm.

Päle Antiokusse surma tulli wastne Siriamas funningas Juda rahwaga taplema. Sel olli üllisuur söawäggi, sadda tuhhat jalksi mihhe, katskümmeid tuhhat hobbesega, nink weel 32 elewanti. Neide ellajide sälja päle olliwa putorni kinni pantu, nink eggäutte tornin olliwa söamihhe, kea raud nooldega Judarahwast pid-

diwa mahhalaskma. Nink sõameestil olliwa figil raudreiwa säljan. Kui nüüd päiw tõssi, nink neid raudmihhi nink elewanti tapluskes üllesfæeti, sis näüt se henda päiwa paistusfen õtse kui üts suur tulli, nink kes neide tullemist näije, se ehmat ärra. Ent Judas Makkabeus läts omma hulgaga neile wasta, nink löije kunninga wæst 600 meest mahha. Siski naksima wiimselt mõnni Juda rahwa sõawæst pelgama nink paggema, kui nemma sedda suurt Siriam kunninga wäfte näijewa. Ent Issand pääst neid wainlaste kæest; sest Siria ma kunningale todi koddust sõnnumid perra, et wainlasse olliwa temma omma ma sisse tüknu. Sis jät temma seddamaid taplemist Judarahwaga mahha, nink rühk fige sõawæega ommale male taggasi. Pæle sedda teggi Judas Makkabeus leppingut Roma rahwaga, nink arwas se läbbi eddespeidi abbi sawat Siria kunninga wasta. Ent se lepping olli Issandal mele wasta, et temma es loda mitte ainult Issanda pæle, enge loot en namb inimiste abbi pæle. Kui nüüd Siria kunningas mõnni aja perrast jälle nakkas sõdama Judarahwaga, sis löppe Issanda õnnis taminne nink kaitminne neide mant ärra, nink paljo rahwast nink ka essi Judat Makkabeust lödi tapelusfen mahha. Sis ikke Judarahwas omma sõapåliko kawwa aiga nink leinas: „Oh et se wäggew mees om hukka sanu, ke Issraelit om kaitstu nink ärra päästnu!“ Pæle temma surma saije Juda rigi wallitsus temma suggulaste kätte, kea pea sadda ajastaiga rahwa ülle wallitsiwa. Ent wiimselt tõssi tulli nink riid Juda rahwa henda waijel nink minti Roma rahwa mant õigust otsma. Ne tulliwa sis kül,

ent nemma teijewa rahwast nink maad hõndale
allahetlikkus.

Sa peat Jõsa uõtma
Eis kãssi hãste kãhp,
Nink temma tõ pããl lootma
Eis so tõ saisma jããp.
Sest murrest ei sa abbi
Ei ka sest kurbussfest,
Ent dige palwe lãbbi
Saap abbi Eõsa kãest.

68.

Juda rahwa saiussest enne Kristusse
sündimist

So sõnna hããl,
O Jummal tããl
Om kawwa pimmes jãnu;
Müüd rõmus meil,
Meist kuultas jãll',
Mes waim om awwaldanu,
Nink eõst weel
Apostli sããl
Me Jõsanda suust kuulnu.
Me tennam' sest
Müüd süddamest,
Et meil se aig om tulnu.

A sadda mastaiga enne Kristusse sündimist
olli perramenne wanna Testamenti proweet Ma-
leaki Juda rahwast oppetanu. Pãle temma sur-
ma es kuulta ennamb proweeti hããlt Juda
rahwa sean. Rõrgepreestre nink preestre okiwa
sãetu, rahwale neid pühha kirju, mes Moses
nink proweeti olliwa üllespandnu, oppetama nink
selletama. Nink wa hengil olli se awwaldetu
Jummala sõnna üts saatja nink wa'gustaja ello
pimmedusfen, mes neid aije sedda ütte otsma,
mes rahhule tarbis lãt. Ent neid olli ennamb,
kea es lasse henda Jummalasõnnast walgus-

tada nink pühhendada, enge sedda ilma armastiva, nink temma auwo nink rõmo otsewa

Bariseril olli kül kirjatumdmist, ent se tundminne olli ilma armo nink wäeta. Näggo olli wagga, ent teggo kurri. Nemma peijewa pikka palwussi, ent palwel es olle wäkke. Nemma tulliwa saggede kokko, Jummalat kummar-dama, ent südda olli kawwen Jummalast ärra. Wäljält poolt olli neide ello laitmata, ent sissest olliwa nemma täüs kurjust nink ahnust. Nemma otsewa auwo innemiste man, nink arwsiwa henda parremba ollewat, kui mu rahwas, mes neide suggust es olle. Toine selts olliwa jälle Sad-duzeri. Ne põlgsiwa Jummalat sõnna ärra, es ütle fooljide ülestõssemist, ei ka englit ollewat, nink armastiva seddasinnast ilma nink temma rõmo, omma kurja lihha himmo täüten nink se perra elladen.

Sis olli weel üts kolmas selts. Neid kutsuti Eseenris. Ne paggesiwa ilma kurja kiusatusse eest ärra laande, nink esidarralikko paiku, nink elluwa saäl paastmissen nink palwust piddaden. Nemma arwsiwa innemisse kohhut ollewat, kif mahhajatta, mes tal siin ilman om, nink mes tälle kiusatusses weis minna. Ent nemma es moista mitte, et kiusaja ka laande perratullep, nink et Jummalat woip figin paigun orjata.

Es olle ka parremb kõrd ilmlikko ello põlwe nink wallitsusse polest. Sest Juda rahwa üllemba otsewa hendale kül auwo nink kaswu, ent nemma es mõtle se päle, mes rahwale olles tullus lännu. Seperrast tõssi pea riid nink mäs-saminne wallitsejide waijel, nink lätsiwa nemma wiimselt Roma rahwa mannu kaibama. Roma

riik olli tol ajal suremb nink wäggewamb fige mailma rigist. Jo proweet Daniel olli sest rigist ette kulutanu, et fik mu rigi temmast saas ärraneeltus, nink katski pörrotus sama. Se aig tulli nüüd ka Juda rigile kätte. Sest Roma rahwa sõapälif tulli 60 ajastaiga enne Kristusse sündimist Jerusalemmi ette, saije woimust lina ülle, nink pand eesmält ütte ossa Judamaast Roma wallitusse alla. Ent Kristusse sündimisse ajal olli jo fik Juda ma Romlistile allaheitlikkus sanu. Tol ajal olli Roma keisre nimmi Nukustus, nink temma olli Herodest Juda rahwa ülle wallitsejas säednu. Se olli sesamma kurri nink jummalawallatu mees, kes sedda last Jesust perrankiusas nink perrast neid ilmsüta lasti Petlemin last ärrahukkatada. Sen suren Roma rigin olli tol ajal, kui Kristus piddi ilmale tulles, kül rahho põlw káen, ent se olli ilmarahho; sest nátse hámmerus kátte maad nink pimmedus rahwa sõamid. Es olle sääl, ei ellawa Jummal, ei ka temma sõnna tundmist. Paggana panniwa henda sures omma ilma tarkusse nink wáega. Seperrast olli Jummal neid ka ärraandnu neide sõame himmun rojusses, et nemma teijewa, mes es sünni Jummal, ei ka innimiste een. Ent siski olli Jummal ka pagganide sean omma 'põldo lastnu walmistada se wastsetaiwa seemne päle, mes temma Poig piddi külwama. Abrahami seemne suggu, kelle sissen fik mailm piddi önnistetust sama, olli jo koggona Roma rigi ülle wäljalaotetu; figin paigun olli Juda rahwas omme kirku, nink palwussemaju ehhitanu, ni et ka paggana selle Isfanda tullemisest kulüwa, ke fik mailma piddi önnistama. Sis odeti jo mitman paigan sure ihkamissegá

sedda Jēsse jurekest, mes Tarwida koast piddi
tousma.

Wils. Niid ristirahwas rōmusta.

Oy Jēsand, ke sa pagganid
Ni wdttit walmistada,
So sōnna wois fik sōamid
Ka niid weel ligutada,
Et sinno riit iks kaswas tādā,
Nink et fik rahwas ilma pādā
So ommatsis wois sada.

69.

Nātse minna tulle.

Armas sūdda, mōle sa
Jesu sure armo pāle:
Kae ūles rōmoga,
Rōmopāiw sul tōšsep jālle!
Jesūs, ke so manū tullep,
Om ūts kange abbimees;
Omma abbi sulke andma
Tullep temma ūlewāst.

Se helde Esā taiwan, ke omni latsi algmist
fani om armastanu, se om neile sis ka mitto-
kōrra nink mitmasuggutsel kōmbel omma armo
sōand awpaldanu. Sest jo eddimāste wannam-
bide ajal, kui neid neide ūleastmisse perrast
paradisi aijast wāljaajeti, sis es kanna temma
esfameel, omme latsi ilma kinnitamata selle wastse
rasse ello, ke pāle sata, enge temma and neile
eddimast towotust sest innimisse pojast, ke neid
nink neide perrantullewa suggu ūtte wastse para-
disi aida piddi taggasi wima. Sedda rōmōlikko
kulutamist and Jummal, kui temma siwa
wasta, ke Adamit nink Ewat olli petnu, ūttel:
Nink minna tahha wiha tōsta sinno
nink naise waijel, nink sinno seemne
nink temma seemne waijel; sesinnane
peap sülle pādā katski murdma nink

sinna saat tälle kónsa pistma. Se sónna olli eddimätsil wannambit nink neide suggul eddimätsse ewangeliummi eest, nink nemma kónneliwa sest towotussest latsile nink laste latsile kui ütte kinnitusse sönnaft, mes neid sensinnatzen ekko murren piddi trööstma. — Nink kui Zsband Zummal innemisse latsi wee uppotusse läbbi ma päält piddi ärrahukkutama, sest et nemma tedda kohhalt olliwa mahhajätnu, nink es tahha ennamb temma häält kuulda, sis hoijeti Noa läbbi se towotusse sónna allale. Nink Noa kulut sedda ommile poigile nink üttel, et se towotetu abbimees, ke mailma saas önnistama, Semmi suggust piddi tullesma. Sedda tähendawa ne sónna, kui temma Zummala nimmel omme latsile wöt ütelda: kittetu olgo Semmi Zummal! — Nink kui Noa suggu henda wäljalaut kige mailma pääl, sis naksüwa nemma aig aiga möda jälle omma Zsbandat ärraunnetama, ni et paggana pimmedus kil mailma kätte. Sis hallest Zsband inimiste suggu päle, nink wallits hendale Abrahamit, ke olli Semmi suggust, nink awwald henda temmale, nink kulut tälle ette, et kil mailm temma seemne läbbi piddi önnistetust sama, nink üttel: „Minne wälja omma essa maast nink söbrussest nink omma essa majast ütte male, mes minna sulle tahha näütada. Nink minna tahha sinno sures rahwas tetta nink sinno önnistada nink sulle suurt nimme anda nink sinno sissen peawa önnistetust sama kil mailma suggu. — Sedda towotust kinnit Zsband päle Abrahami temma pojale Zsakile, nink nesinnatse meije waimolikko wannamba olliwa röömsä, et nemma sedda päiwa saas näggema, nink nemma

näijewa tedda waimun, nink römustiwa henda. Nink kui Isaki poig Jakob sestfinnatsest ilmast piddi lahkuma, sis korjas temma kofko omme 12 poige, nink önnist eggäütte esfierralikko önnistamissiega, ent Juda wasta üttel temma lunnastajat ettekuluten nidade: „Nink sinna Juda ollet üts noor löwwi, sa ollet sures sanu sure woimusse läbbi. Ei pea walitsusse kep Judast mitte ärralahkuma ei ka kässoandja temma jalge wahhelt, senni kui se rahhoandja tullep, nink temma perra saap rahwas heitma.“ Selle rahhoandja päle, mes Juda suggu arrust piddi tulles, lodiwa fik, kea tol ajal Issanda sönnast kinni piddiwa. Sen lotussen läts mönni sadda ajastaig möda, sis tössi ülles Issanda sullane Moses, ke Abrahami sugguwössa ehk Israeli latsi paggana Egiptusse maalt wälja weije, nink neile Sinai mäe pääl Jummal sädust kätte and. Ent kui Moses piddi lahkuma sestfinnatsest ilmast, sis kulut ka temma Israeli rahwale sedda towotetu önnisteggijat, kui temma üttel: „Ütte proweti, kui minno saap se Issand sinno Jummal üllesärratama sinno keskest nink sinno welliste seast; Tedda peate kuulma, nink minna tahha omma sönna temma suhho panda.“

Kuis ma so wastawötta,
 Mes hääd ma sulle te,
 Sa tige ilma tötte
 Mo henge illoke?
 O Jesu, Jesu läüda
 Mul söand pallama
 Nink esfi mulle näüda,
 Mes so woip kostota!

Hosianna Tawida Pojale!

Riid paistap meile kauniste

Se haotäht, ni selgede,

Se Jeesse jurekenne,

Ke Tawidast om sündinu,

Nink peijus mulle kingitu.

Oh, kallis Jesukenne!

Helde, Selge

Armatenne, kaunikenne ollet sinna;

Sinnust joht ei lahku minna.

Sel ajal kui kuningas Tawid, ke Juda suggu arrust olli, Israeli ülle wallits, sis anti wastset towotust, et se ilma lunnastaja pididi Tawida suggust tulles. Sest ajast kulut Tawid laulden sedda tulles wast auwo kuningat, kedda Tawida Pojas kutsuti. Nink fik promet, kea peran Tawidat elliwa, rönneliwa ikkes selle kuningaga tullemisest. Proweet Jesaias näije tedda jo waimun sündinu ollewat, nink heikas sure römoga: „üts lats om meile sündinu, üts poig om meile antu, kelle wallitsus om temma pihha pääl; nink talle pantas nimmi: Immetaolik. Nouwoandja, wäggew Jummal, iggawenne Jessa, Rahhowörst, et temma wallitsus sures saas, nink sedda rahho otsata olles Tawida auwojärje nink temma kuningrigi pääl.“ Proweet Mika näije jo sedda lina, kun sesinnane Tawida poig pididi ilmale tulles, kui temma üttel: „Nink sinna Petlehem, Juda maal ei olle minkisuggustel kombel se wähhemb Judaliste wörste sean; sest sinnust peap minnule tulles se wallitseja, ke minno Israeli rahwast saap kaits.

ma." Prowet Jeremias nimmet tedda „Issandas, ke meije õigus om"; proweet Ezeiel üttel tedda meije „ainust karjust" ollewat, proweet Daniel kõnnel temma igga wetsest kunningrigist; proweet Sefarja kulut ette temma tullemist Jerusalemmi lina sisse, kui temma üttell: „Nåtse sinno kunningas tullep sinno mannu hiljameelik, nink sõidap ütte emmaeesli nink koormakandja emmaeesli warsa sõljan." Prowet Haggai heigas: „Weel om weidi aiga, sis tullep se, kedda ka paggana iškawa. Nink 400 ajastaiga enne Sawida poja sündimist üttel se perramenne wanna Testamenti proweet Maleaki nidades: „Nåtse minna tahha omma englit lähätada, ke minno een teed peap walmistama. Nink pea saap tullema omma templi sisse se Issand, kedda teije otsite, nink se leppingo engel, kedda teije himmustate."

Ent kes woip fik neid kalli tunnistusfi ärrä arwada nink üllespanda, minnaga wanna Testamenti proweti rahwast walmistawa Issanda tullemisse päle, kui nemma fik õtse kui üttest suust heikawa: „Tousge, sage walges, sest teije walgus tullep nink Issanda aawustus tõssep teije päle!"

Oh! andke innemisse
 Miid asend sõamen,
 Et tulles teije sisse
 Se pattatside õn,
 Se wäggerwimme mees,
 Ke Jummalast om antu,
 Nink ilma sisse pantu
 Meil ello walgukses.

Oh! walmista mo:essi

Sel kallil ajal ka,

Nink sulle minno siise

D Jesu ellama.

Mo sband puhhasta,

Et wois so wastawõtta,

So armo digest tutta,

Nink sinno orjada.

